

ARHEOLOGIJA
v letu 2019
dediščina za javnost

Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva
na spletni videokonferenci, 11. decembra 2020

ARHEOLOGIJA
v letu **2019**
dediščina za javnost

Zbornik povzetkov

Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva
na spletni videokonferenci, 11. decembra 2020

Uredil Andrej Gaspari

Tehnični urednik Andrej Gaspari

© Slovensko arheološko društvo 2019
Vse pravice pridržane.

Založilo Slovensko arheološko društvo

Oblikovanje in prelom Žiga Valetič, Grafični atelje Zenit

Tisk ABO Grafika, d.o.o.

Naklada 50 izvodov

Ljubljana, december 2020

Za jezikovno pravilnost in vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.
Publikacija je brezplačna.

VSEBINA

- 6 Arheološke raziskave na lokaciji Štanjel – parkirišče
Barbara Brezigar
- 7 Antropogeni vpliv na visokogorje: palinološka analiza na Planini pri Jezeru, Julijske Alpe
Nina Caf, Pierre Sabatier, Andrej Šmuc, William Rapuc, Ulrich von Grafenstein, Fabien Arnaud, Maja Andrič
- 8 Raziskave na Brinjevi gori nad Zrečami v letu 2019
Matija Črešnar, Manca Omahen Gruškovnjak, Branko Mušič
- 9 Projekt Iron-Age-Danube in pomen čezmejnega povezovanja pri raziskovanju, varstvu in promociji arheološke dediščine
Matija Črešnar, Marko Mele
- 11 Projekt PalaeoDiversiStyria. Arheološka dediščina kot navdih za trajnostni kulturni turizem
Matija Črešnar, Anja Vintar, Marko Mele
- 12 Ali razširjeni deblak Drevák iz porečja Ljubljani izvira iz keltsko-rimske tradicije ladjedelništva? Ali kako je mogoče identične rešitve odkriti na jezerih Ohrid, Suva in Lugu?
Miran Erič, Lailan Jaklič, Nikola Paskali
- 14 Oblikovanje novih heritoloških pristopov pri predstavitvi in izobraževanju o 'nevidni' in po svetu razpršeni dediščini s skupnim imenovalcem. Primer zgodnjih plovil.
Miran Erič, Kaja Antlej, Nataša Rebernik, Lailan Jaklič, Franc Solina
- 16 Obstoječe konservatorske metodologije ohranjanja mokrega lesa je nujno opustiti: Primer paleolitske lesene konice iz reke Ljubljani
Miran Erič, Enej Guček Puhar, Aleš Jaklič, Franc Solina
- 18 Pomen podrobne analize 3D točk v oblaku, ki jih človeško oko zlahka spregleda: Primer rimske ladje iz Sinje Gorice
Miran Erič, Enej Guček Puhar, Žiga Stopinšek, Aleš Jaklič, Franc Solina
- 20 Arheološke raziskave Blejskega jezera v letu 2019
Mojca Fras
- 21 Arheološka raziskava in dvig ostankov britanskega lovskega letala Supermarine Spitfire MJ116 ob Ižanski cesti v Ljubljani
Andrej Gaspari
- 23 Pezdirčeva njiva v Podzemlju
Lucija Grahek, Otmar Kovač
- 24 Hatelji (BiH) – izkopavanja prazgodovinske gomile s stečki
Lucija Grahek, Monika Milosavljević, Saša Čaval
- 26 Koper – Cerkev Marijinega vnebovzvetja
Gregor Gruden

- 27 Muzej in galerije mesta Ljubljane – novosti v letu 2019 na področju arheologije
Martin Horvat, Metka Štrajhar, Matija Skrt, Polona Janežič
- 28 Monografija o rimski vojaški opremi iz reke Ljubljanice
Janka Istenič
- 29 Črnomelj – Ulica L. Fabjana in M. Jarca (2018–2019)
Alenka Jovanović
- 30 Arheološke raziskave na Sotinskem bregu
Branko Kerman
- 31 Ljubljana – Koseze – Pastoralni center
Alenka Klasinc
- 32 Arheološko izkopavanje rimskega opekarskega obrata na Brezovici pri Ljubljani
Ines Klokočovnik
- 33 Nova arheološka podoba Cerkelj na Gorenjskem
Uroš Košir
- 35 Predmeti iz brezna v Debliških livadah
Uroš Košir
- 36 Deset let raziskav Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani v Vršču
v Srbiji (2010–2019)
Predrag Novaković
- 37 Arheološko izkopavanje srednjeveškega grobišča s stečki v Milavićih, Hercegovina
Kaja Pavletič, Alessandra Cianciosi, Krish Seetah, Saša Čaval
- 39 Neznana vojaška utrdba v hribovitem svetu Raskovca nad Vrhniko
Mitja Pergar
- 41 Prispevek k arheološki topografiji Občine Krško – rezultati raziskav v letih 2017–2019
Mitja Pergar
- 42 Rimskodobno grobišče na Vošnjakovi ulici v Ljubljani
Marko Sraka
- 44 Stari trg pri Višnji Gori – prvi rezultati raziskav
Primož Stergar, Sašo Porenta
- 46 Arheološke raziskave ob prenovi ptujske tržnice
Ahac Šinkovec
- 48 Arheološke raziskave v mestnem jedru Črnomlja
Aleš Tiran, Sandra Pavković
- 49 Najstarejše zgodbe s stičišča svetov
Peter Turk, Matija Turk

- 50 Evropski dnevi arheološke dediščine v letu 2019 prvič, a izjemno uspešno tudi v Sloveniji
Anja Vintar
- 51 Arheologija na spletu – Arheoportala v letu 2019
Anja Vintar
- 52 Locirana poštna postaja Ad publicanos
Janja Železnikar, Ana Plestenjak
- 53 Geologija, arheologija in zgodovina kamniškega območja na enem mestu
Janja Železnikar
- 54 Novi pristopi – (tudi) arheološka dediščina za nove ciljne publike
Janja Železnikar
- 56 Prostorski podatki rezultatov arheoloških raziskav za leto 2014
Jošt Hobič, Gašper Rutar
- 58 Seznam kulturnovarstvenih soglasij – dovoljenj za arheološke raziskave oz. odstranitev arheoloških ostalin, izdanih v letu 2019
Brigita Petek

Arheološke raziskave na lokaciji Štanjel – parkirišče

Barbara Brezigar

Zaradi nameravane ureditve parkirišča na severnem pobočju štanjelskega hriba Turn so bila na zemljišču na parc. št. 1/21, k.o. Štanjel izvedena arheološka izkopavanja, ki jih je poleti 2019 opravilo podjetje Avgusta d.o.o. Raziskana površina je bila razdeljena na tri izkopna polja velikosti cca. 5 do 8 × 10 m za tri polja parkirišč, vmesni predeli pa so ostali neraziskani.

Med raziskavo so bile odkrite arheološke najdbe in ostaline, ki dokazujejo poselitev tega, danes neposeljenega predela Štanjela, od prazgodovine skozi antiko do poznega srednjega oz. zgodnjega novega veka. Odkrite plasti in strukture se zaradi kontinuirane poselitve med seboj prepletajo in posledično se najdbe iz različnih časovnih obdobij nahajajo skupaj v različnih kontekstih.

V vseh treh izkopnih poljih so bili dokumentirani v skalo vsekani izravnani platoji, ki jih na podlagi najdb opredeljujemo v prazgodovinsko obdobje in dokazujejo umetno prilagoditev sicer dokaj strmega naravnega terena za pridobitev čim več naseljitvenega prostora.

Druga poselitvena faza je dokazana z rimskodobnimi najdbami, ki se prav tako pojavljajo v vseh treh izkopnih poljih v plasteh tako s prazgodovinskimi kot tudi mlajšimi najdbami. Struktur in plasti, ki bi jih lahko opredelili kot antične, ni mogoče z gotovostjo določiti, vendar prav najdbe kažejo na dejav-

Štanjel - lokacija izkopnih polj na severnem pobočju vzpetine Turn (foto: B. Brezigar).

nosti tudi v antičnem obdobju. Glede na pojavnost prazgodovinskih in rimskodobnih najdb v plasteh tik nad skalno osnovo bi lahko predpostavljali, da se je rimskodobna poselitev naslonila na predhodno prazgodovinsko in ohranjala približno isti hodni nivo oz. uporabila v tistem obdobju že obstoječe vseke v skalo in izravnane površine.

Tretjo poselitveno fazo predstavlja čas izgradnje in uporabe zidanih objektov, ki jih glede na najdbe in stratigrafsko lego lahko opredelimo v pozni srednji ali zgodnji novi vek. Tudi v tej fazi poselitve je očitno prilagajanje gradnje umetno preoblikovanemu terenu. V izkopnem polju 3 se kamnit zid, vezan z malto in z ostanki ometa na notranjem licu, na eni strani naslanja na skalni vsek, deloma pa uporabi skalno podlago kot del predelne stene. Po opustitvi pozno-srednjeveških ali zgodnjenovoveških objektov so bili ostanki le-teh zasuti z do 2 m debelimi plastmi nasutij, ki so nastala v obdobju novega veka in recentnega časa, pod katerimi pred začetkom raziskave ni bilo mogoče niti slutiti stavbnih ostalin zidanih objektov. Domnevamo, da je bil material, ki je bil uporabljen za nasutje, v katerem se pojavljajo tudi posamezne prazgodovinske in rimskodobne najdbe, izkopen na vzhodnem pobočju Štanjela pri gradnji Ferrarijevega vrta oz. v samem Štanjelu med izgradnjo Fabianijeve meteorne kanalizacije.

V skalo vsekani izravnani platoji v Izkopu 2 (foto: K. Dremelj).

Antropogeni vpliv na visokogorje: palinološka analiza na Planini pri jezeru, Julijske Alpe

Nina Caf, Pierre Sabatier, Andrej Šmuc, William Rapuc, Ulrich von Grafenstein, Fabien Arnaud, Maja Andrič

Arheološke raziskave v slovenskem visokogorju nakazujejo na prisotnost človeka že zgodaj v prazgodovini. Kljub materialnim dokazom je velikokrat težko ugotoviti, kakšna je bila raba prostora v določenih obdobjih. Paleoekološke analize z uporabo različnih okoljskih indikatorjev omogočajo posredno preučevanje spreminjanja okolja (zlasti vegetacije) in antropogenega izkoriščanja naravnih virov. V jezero na Planini pri Jezeru je bila izvrtana vrtnina, ki obsega pozni glacial in celotni holocen in na kateri smo opravili palinološko analizo.

V poznem glacialu je prevladovala vegetacija, ki je značilna za tundra/tajgo. Od drevesnih taksonov je prevladoval bor (*Pinus*), od zeliščne vegetacije pelin (*Artemisia*) in trave (*Poaceae*). Na prehodu iz pleistocena v holocen se je vegetacija hitro odzvala na dvig temperature, saj so se začeli pojavljati smreka (*Picea*), hrast (*Quercus*) ter brest (*Ulmus*). Bukev (*Fagus*) se je sporadično pojavljala že na prehodu iz pleistocena v holocen, v večji meri se je uveljavila okoli 9000 cal. BP, ko se je njen delež dvignil na 30 %. Okoli 8000 cal. BP se je pojavila jelka (*Abies*). Za obdobje zgodnjega holocena je značilen visok delež drevesnih taksonov (okoli 90 %), kar kaže na to, da je bilo območje gosto porastlo z gozdom. V tem obdobju so arheološka najdišča redka in omejena predvsem na najdbe kamnitih orodij. Spore glive *Sporormiella*, ki se pojavljajo v iztrebkih udomačenih herbivornih živali, se prvič pojavijo 7500 cal. BP. Od 7400 cal. BP se je kontinuirano začel pojavljati ozkolistni trpotec (*P. lanceolata*), ki raste na odprtih pašnikih. Med poznim eneolitikom in poznim srednjim vekom (4400–500 cal. BP) je v pelodnem diagramu prevladovala *Fagus* (30–40 %). *Abies* je predstavljala le okoli 5 %, kar je možno pripisati paši v gozdu. Prišlo je do postopnega upadanja deleža drevesnih taksonov iz 90 % na 60 % ter dviga deleža *Poaceae*. Na človekovo prisotnost nakazujejo pogosta arheološka najdišča, vendar so najdbe, ki kažejo na izkoriščanje naravnih virov, redkejšje. Tako najdbe železnih in bronastih zvoncev, datiranih v rimsko obdobje, nakazujejo na pašništvo ter najden bobovec ob ostankih hiš, datiranih v srednji vek, na nabiranje rude. V novem

veku je bil velik antropogeni pritisk na okolje, saj je delež drevesnih taksonov nihal med 30 % in 60 %. Nižji odstotek drevesnih taksonov (zlasti *Fagus*) in višji odstotek oglja od 1580 AD (420 cal. BP) dalje kažeta na močno izsekavanje gozda. To je v skladu z zgodovinskimi zapisi o nastanku plavžev na območju Bohinja (l. 1581). V sredini 19. stol upade *Picea*, kar se ujema z zgodovinskimi viri, ki navajajo, da je bilo izsekavanje bukke tako intenzivno, da jim je preostal le še smrekov les. Pašništvo je bilo v novem veku precej intenzivno, na kar nakazuje kontinuirano pojavljanje antropogenih indikatorjev kot so kislica (*Rumex*), *P. lanceolata*, nebinovke (*Asteraceae*), *Sporormiella*. V drugi polovici 20. stol se je dvignil delež drevesnih taksonov, predvsem *Picea* ter upadel delež *Poaceae*, kar je posledica opuščanja kmetijstva in postopnega zaraščanja okolja.

Palinološka analiza na Planini pri Jezeru je pokazala kontinuiran vpliv človeka na okolje od neolitika naprej. Ljudje so izsekavali gozd za visokogorske pašnike, na kar nakazujeta *P. lanceolata* in *Sporormiella*. V novem veku so izsekavali gozd za potrebe oglarjenja in metalurgije, kar se kaže v nižjem deležu drevesnih taksonov. Izsekavali so predvsem bukev, vendar je bila potreba po lesu tako velika, da so uporabljali tudi drug les (predvsem smrekov).

Raziskave na Brinjevi gori nad Zrečami v letu 2019

Matija Črešnar, Manca Omahen Gruškovnjak, Branko Mušič

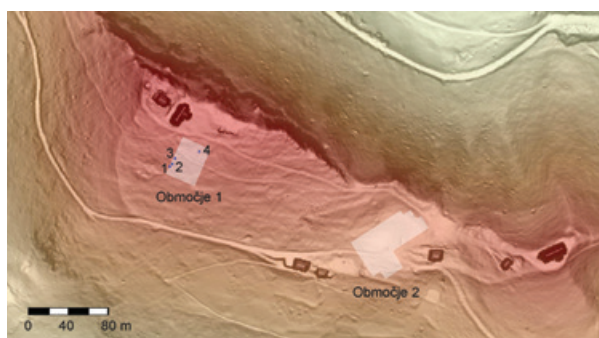
Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani od leta 2018 sodeluje v projektu Prehistory Adventure – izkustveni sprehod skozi prazgodovinsko dediščino (Interreg SI-HR št. 474). Njegov osrednji namen je popularizacija prazgodovinske arheološke dediščine na partnerskih območjih v Sloveniji in na Hrvaškem, ki pa naj temelji na strokovnih dognanjih. V sklop tega projekta sodijo tudi raziskave arheološkega najdišča Brinjeva gora nad Zrečami. Najpomembnejši vidik raziskav predstavljajo pregled, digitalizacija in preučevanje arhiva najdišča Brinjeva gora, ki ga je ustvaril S. Pahič in ga hrani Pokrajinski muzej Maribor. Spoznanja iz arhiva smo ob tem dopolnili s terenskimi raziskavami.

Ob analizi lidarskih podatkov so imele pomembno vlogo tudi geofizikalne raziskave, ki smo jih izvajali na dveh območjih. Prvo je bilo na južnem pobočju tik pod najvišjim vrhom Brinjeve gore, kjer je bilo prepoznavnih več arheološko zanimivih teras, prečka pa ga tudi nekdanja pot na vrh, ki je sedaj opuščena in zaraščena. Drugo območje obsega travnate površine ob južnem robu naselbine skupaj z ostanki utrdbenih struktur, v neposredni bližini največje strnjene površine, ki jo je raziskal S. Pahič. Tukaj so bile med drugim odkrite ostaline več stavb ter več faz utrjevanja naselbine, arheološki zapisi pa so tukaj ponekod segali več kot 3 m v globino in tako za večkrat presegle debeline sedimentov v višjih delih najdišča. Na obeh območjih so bile izvedene meritve z magnetno metodo, v juž-

nem delu naselja pa smo uporabili tudi georadarsko metodo in električno upornostno tomografijo.

Na podlagi rezultatov geofizikalnih meritev so bile avgusta 2019 na južnem pobočju pod vrhom izkopane štiri testne sonde velikosti 2 × 2 m oz. 2 × 1 m. Z njimi smo želeli na eni strani preveriti rezultate geofizikalnih meritev, ugotoviti ohranjenost sedimentov na tem območju in z rezultati lastnih izkopavanj priti do pomembnih informacij, s katerimi bi lažje razumeli arhivske dokumente raziskav S. Pahiča.

Vrhni del vseh sond je prekrivala plast gozdnega humusa (A horizont). V sondah 1 in 2 smo v njej našli večje kose keramike, ki so ležali plosko na površini in so v sondi 2 pripadali eni posodi. Sklepati gre, da so ležali na nekdanji hodni površini, ki je bila zaradi naravnih procesov v tleh zabrisana. Sonda 2 je bila usmerjena tako, da je povezovala dve naselbinski terasi, eno nad drugo, na obeh pa so se ohranile prazgodovinske plasti. Na zgornji terasi je bil tako odkrit tudi vogal prazgodovinskega kurišča. Pod temi plastmi so bili nasuti apnenčevi kamni, namenjeni izravnavi terena. Primerljivo prazgodovinsko nasutje je bilo odkrito tudi v sondi 1. V sondi 4 je bila pod vrhno humozno plastjo, ki je v spodnjem delu že vsebovala večje kose prežgane gline, ruševina v požaru uničene lesene stavbe iz rimskega obdobja. Tla objekta so bila izravnana, na severnem delu s klesanjem skale in na južnem z nasutjem kamenja, del konstrukcije pa je bila tudi jama za kol, vklesana v skalo.

Utrjena naselbina na Brinjevi gori na digitalnem modelu reliefa z območji geofizikalnih meritev (belo) in lokacijami sond (modro: 1–4).

Izkopavanje ekipe Oddelka za arheologijo FF UL na Brinjevi gori v letu 2019.

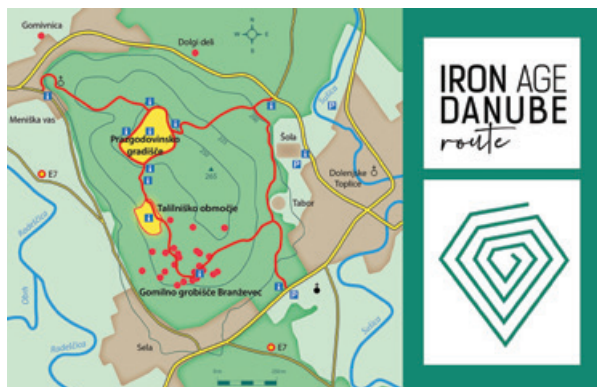
Projekt Iron-Age-Danube in pomen čezmejnega povezovanja pri raziskovanju, varstvu in promociji arheološke dediščine

Matija Črešnar, Marko Mele

Osrednja tema projekta Iron-Age-Danube. Monumentalizirane krajine starejše železne dobe v Podonavju (Interreg Danube Transnational Programme), pri katerem sta sodelovala tudi Oddelek za arheologijo FF UL in ZVKDS, so bile arheološke krajine starejše železne dobe med jugovzhodnimi Alpami in Panonsko nižino. To območje je del t. i. vzhodnohalštatskega kulturnega kroga, ki ga povezujejo sorodna materialna kultura in druge značilnosti takratne družbe, med najprepoznavnejšimi krajinskimi elementi obdobja pa so utrjene višinske naselbine in gomilna grobišča.

V sklopu projekta so bile ostaline starejše železne dobe uporabljene kot primer, s pomočjo katerega smo želeli v širši podonavski regiji in brez omejitev sodobnih državnih meja spodbujati izmenjavo strokovnih znanj in praks. S pomočjo intenzivnega sodelovanja smo izpopolnjevali ne le lastne pristope pri raziskovanju in varovanju nepremične dediščine, temveč smo vzpodbujali tudi večjo prepoznavnost (železnodobne) arheološke dediščine in prebujali njene turistične potenciale.

V projekt so bili vključeni izbrani arheološki kompleksi, ki sodijo med najpomembnejša središča starejše železne dobe v širšem prostoru, namreč Großklein in Strettweg (AT), Jalžabet in Kaptol (HR), Százhalombatta, Süttő in Sopron (HU) ter Poštela in Cvinger pri Dolenjskih Toplicah.

Zemljevid Arheološke poti Cvinger pri Dolenjskih Toplicah (izdelava: M. Pršina, ZVKDS), ene osrednjih poti v sklopu Iron Age Danube Route.

Pomemben del projekta so bili mednarodni arheološki tabori, ki so na posameznih območjih povezovali raziskovalne in promocijske aktivnosti s programi za šole, zainteresirane skupine in posameznike. S sodobnimi raziskavami smo dopolnjevali javno dostopne digitalne podatkovne zbirke (<https://www.iron-age-danube.eu/>), slednje pa so bile podlaga za razvoj novih analognih in digitalnih promocijskih orodij, kot so tridimenzionalni prikazi, vizualizacije v okolju obogatene resničnosti, orodja za e-učenje, mobilne aplikacije (Iron-Age-Danube GUIDE@HAND) in informativne table na najdiščih.

Med dosežki projekta gre omeniti strokovno monografijo *Researching Archaeological Landscapes Across Borders* in znanstveno monografijo *Early Iron Age Landscapes of the Danube Region*, izdani pri založbi *Archaeolingua*, ter več poljudnih tiskovin, namenjenih promociji (železnodobne) arheološke dediščine, ki so na voljo tudi na spletni strani projekta.

Izpostaviti velja tudi arheološke poti, ki so bile v času zaključevanja projekta leta 2019 vzpostavljene na vseh v sklopu projekta raziskanih najdiščih. V Sloveniji vas torej vabimo, da jih obiščete na najdiščih Poštela pri Mariboru, Čreta nad Slivnico in Novine nad Šentiljem, kjer je v povezavi s projektom Prebujanje (Interreg SI-HR) nastala tudi manjša arheološka razstava v sklopu regionalnega turističnega središča (RTS). Uspešno obnovljena je bila tudi Arheološka pot Cvinger pri Dolenjskih Toplicah. Sorodne arheološke poti v regiji smo nato dodatno povezali, ko so bile na pobudo projekta Routes4U združene v mednarodno pot Iron Age Danube Route, ki prav sedaj prestaja proces certifikacije kot kulturna pot Sveta Evrope.

RAZISKUJMO ŽELEZNO DOBO

Naslovnica prve od treh knjig za otroke in mladino, ki so nastale v slopu projekta Iron Age Danube.

Projekt PalaeoDiversiStyria. Arheološka dediščina kot navdih za trajnostni kulturni turizem.

Matija Črešnar, Anja Vintar, Marko Mele

Za javno podobo arheologije in arheološke dediščine je pomembno, da tudi širša javnost spozna, da arheološka dediščina niso le izkopane, restavrirane in nato v muzejskih vitrinah predstavljene najdbe, čeprav so pogosto z njimi povezane številne zanimive zgodbe, ki jih za obiskovalce izbrskajo muzejski kustosi. Dediščina tudi niso le najdišča, včasih predstavljena v naravnem okolju, včasih vključena v mestno urbanistično zasnovu, največkrat pa skrita pod zemljo, brez da bi naključni pohodniki vedeli, da se pod njihovimi koraki skrivajo sledovi preteklosti. Arheološka dediščina je vse to in še mnogo več, saj je osnova za to, kar smo in kar delamo danes.

Partnerji projekta PalaeoDiversiStyria – paleokrajina Štajerske in njena biodiverziteteta od prazgodovine do odkritja Novega sveta (Interreg V-A SI-AT 2014–2020) smo se leta 2016 združili prav zaradi zavedanja, da je arheološka dediščina lahko neskončen vir znanja in navdiha. To velja tudi za arheološke sledove razvoja kmetijstva in kulturne krajine med kameno dobo in koncem srednjega veka na območjih avstrijske Štajerske in severovzhodne Slovenije, ki so bili pod drobnogledom našega večletnega čezmejnega projekta.

S pomočjo evropskih sredstev smo najprej združili rezultate sodobnih arheoloških raziskav z območja severovzhodne Slovenije in južne avstrijske Štajerske z znanjem botanikov, gastronomov in turističnih delavcev. Pri tem so v sklopu projekta med drugim nastale

tudi spletna podatkovna zbirka rezultatov analiz botaničnih in zooloških ostankov iz arheoloških najdišč severovzhodne Slovenije in avstrijske Štajerske (<http://www.interarch-steiermark.eu/sl/podatkovna-zbirka.html>) ter ob strokovni in poljudno-znanstveni večjezični publikaciji tudi številno spremno gradivo, ki bo tudi v prihodnje pomagalo pri nadaljnjem razvoju projektne dosežkov. Ob izteku projekta leta 2019 sta bila v Botaničnem vrtu Pivola Univerze v Mariboru odprta tudi »Arheološka učna pot Pivola« in arheološka razstava »Kako so živeli ...«, ki v edinstvenem okolju gomilnega grobišča iz starejše železne dobe, kjer torej sobivata naravna in kulturna dediščina, ponujata spoznavanje arheološke dediščine tega prostora.

Morda še pomembnejši korak, narejen v sklopu projekta, pa predstavlja vzpostavitev povezav z lokalnimi in regionalnimi pridelovalci, predelovalci in ponudniki. Skupaj smo tako na temeljih arheoloških spoznanj razvili nove, inovativne izdelke, združene pod turistično tržno znamko HERITERRA (<http://www.heriterra.eu/>). Pod njenim okriljem ponudniki dobijo priložnost, da s strokovno pomočjo svojo ponudbo predrugačijo in zavestno povežejo z lokalno kulturno dediščino. Na takšen način lokalno prebivalstvo ne le bolje spozna arheološko dediščino v svoji okolici, temveč prepozna tudi vezi med preteklostjo domačega prostora in njegovo sedanostjo, ki so jim bile doslej po večini slabše poznane. Nenazadnje pa tako postaja kulturna dediščina prepoznaven element turistične ponudbe, česar se zavedajo v vedno več okoljih.

Pogled na razstavo »Kako so živeli ...« v Botaničnem vrtu Pivola Univerze v Mariboru.

Hrana, pripravljena na delavnici za ponudnike v sklopu projekta PalaeoDiversiStyria.

Ali razširjeni deblak Drevák iz porečja Ljubljance izvira iz keltsko-rimske tradicije ladjedelnštva? Ali kako je mogoče identične rešitve odkriti na jezerih Ohrid, Suwa in Lugu?

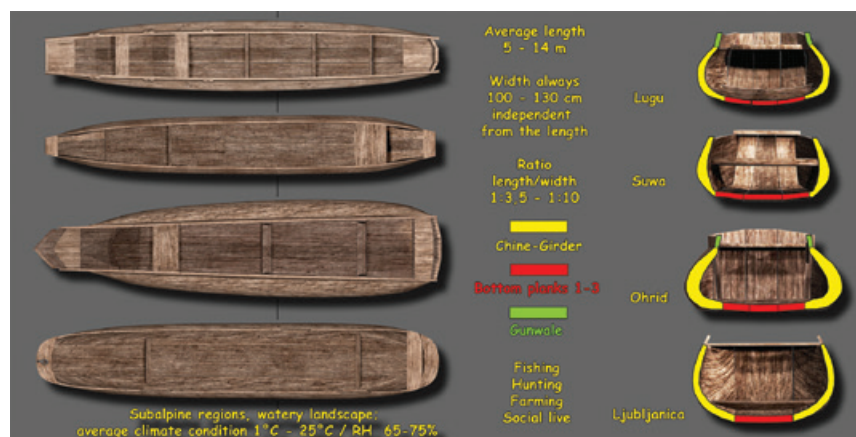
Miran Erič, Lailan Jaklič, Nikola Paskali

Leta 2015 je bil v Slovenski register nesnovne kulturne dediščine vpisan razširjen deblak z izjemno zanimivo konstrukcijo. Prvi pisni viri (Valvasor), ki opisujejo Drévák segajo v 17. stoletje in pričajo o njegovi transportni rabi v porečju Ljubljance - območju kraških polj Loška dolina, Cerkniško jezero, Planinsko polje in Ljubljansko barje. V redni uporabi za gospodarske dejavnosti, ribištvo, lov in socialno življenje je bil vse do 60' let 20. stoletja. Tradicijo izdelave je v 80' in 90' letih iz pozabe oživila Ljuba Jenče iz Hiše izročila iz Dolenje vasi ob Cerkniškem jezeru.

Drevák je izdelan iz jelovega debla (*Abies alba*), vzdolžno prerezanega na polovico. Čolnici sta izdolbeni v prečni prerez C ali L. Med čolnici je vgrajeno ravno dno široko okoli 70 cm, ki je lahko samo iz ene talne platice - verjetno v odvisnosti od materiala, ki ga je imel tesar na voljo - ali pa je dno sestavljeno iz dveh do treh talnih platic. Krma in premec sta izdelana iz štirih talnih platic stesanih v blagi krivulji, ki dvigneta dno v krmi in premcu do zgornjega roba drévaka. Elementi so med seboj vezani s kovanimi kvadratnimi žebli, ki so zabiti diagonalno po širini platice iz ene platice v

drugo. Za glavo žeblja je iztesan utor, da je skrita pod površino zunanjega dela plovila. Za tesnilo med čolnicami in platicami je uporabljena konopljna vrstica (*Cannabis sativa*). Dolžina drévaka je običajno med 5 in 7 metrov, obstajajo pa tudi do 12 m dolgi drévaki pri tem da je širina vedno ≈ 120 cm. Med uporabo, ko je les prepojen z vodo, je do 7 metrov dolg drévák težek okoli 700 kg, suh pa okoli 400 kg. Življenjska doba drévaka je od 10 do 12 let. Drevák je široko in stabilno gospodarsko plovilo z ravnim dnom, ki ga ni mogoče prevrniti.

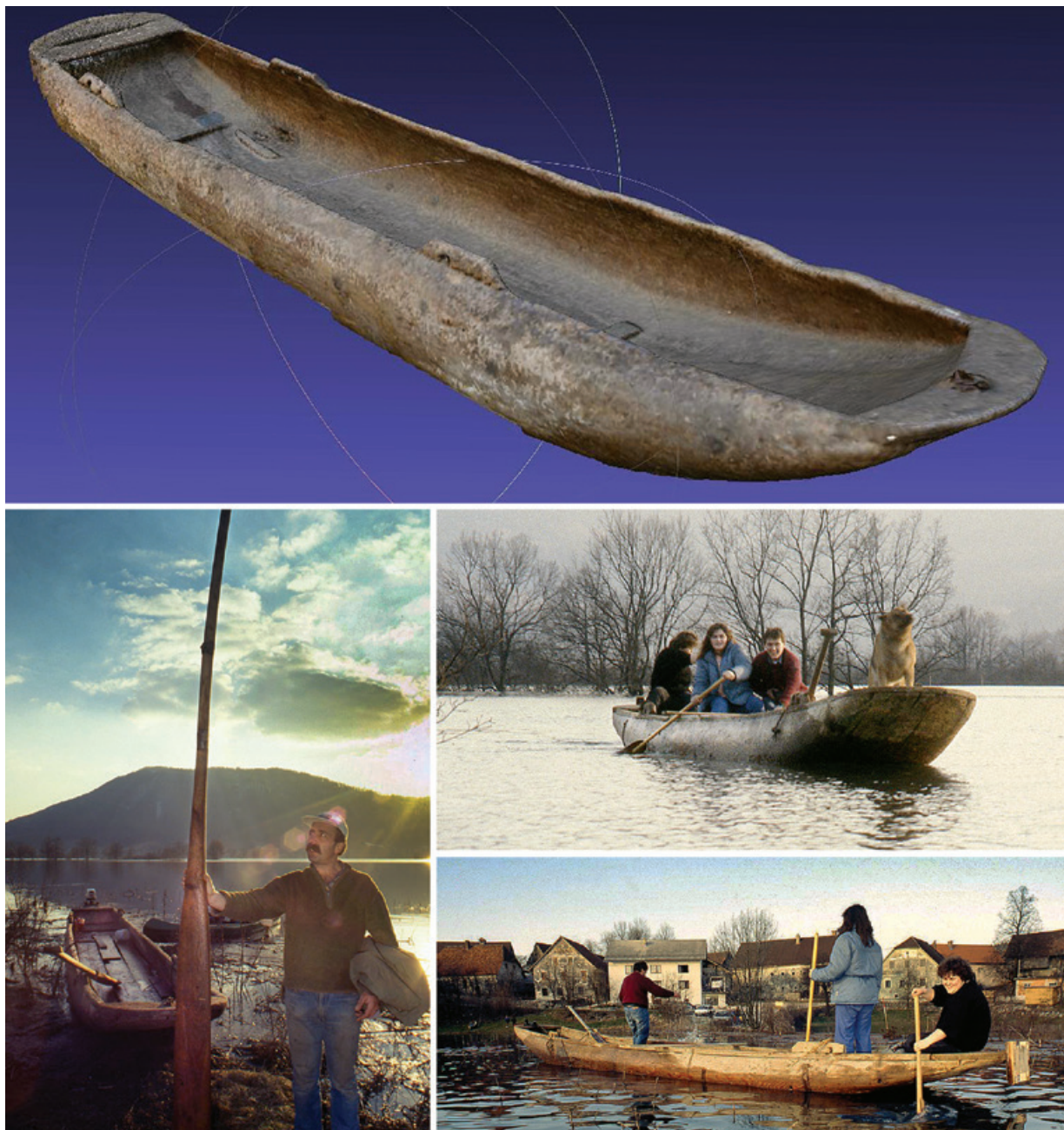
Do nedavne je veljala teza, da tako posebno konstruiran razširjen deblak izvira iz porečja reke Pad v Italiji, kjer pa v literaturi ni bilo mogoče najti potrditve. Raziskava ladje z ravnim dnom v Sinji Gorici leta 2012 pa je razkrila presenetljivo podobno filozofijo gradnje v rimski dobi. Ladja je sicer večja, robustne čolnice pa so prav tako tesane v prečnem prerezu L mednju pa vgrajenih 6 talnih platic. Podobna konstrukcija je bila raziskana tudi pri Kamenskem v reki Kolpi pri Karlovcu. To je bil razlog za tezo, da oblika in način gradnje miselno izvira iz keltsko-rimske sredozemske ladjedel-

3D modeli razširjenih deblakov. Plovilo iz jezera Lugu je rekonstruirano na podlagi dostopnega slikovnega gradiva, iz jezera Suwa na podlagi načrtov in fotografij (SBSI, 2003) ter Ohridskega jezera na podlagi načrtov in fotografij (Patčev in Naumovska, 2014). Model Drévaka je bil narejen na podlagi fotogrametričnega 3D modela. (© LaniXi DeviantArt)

niške tradicije. Zdi se, da se je propadu transportne poti rimskega imperija po Barju, ko ni bilo več potrebe po izgradnji velikih transportnih ladij, preprosto "skrčila" na gospodarsko plovilo, ki se je obdržalo do danes.

Najbolj presenetljivo pa je odkritje, da je skoraj povsem identična ladjedelniška miselnost prisotna še na Ohridskem jezeru v Makedoniji, jezeru Suwa blizu prefekture Nagano na Japonskem ter jezeru Lugu na meji med provincama Yunnan in Sichuan na Kitajskem. Podnebne razmere in lokalno okolje je v vseh štirih regijah povsem identično, zato je predvidevati, da so prav zaradi tega tudi konstrukcijske rešitve tako podobne.

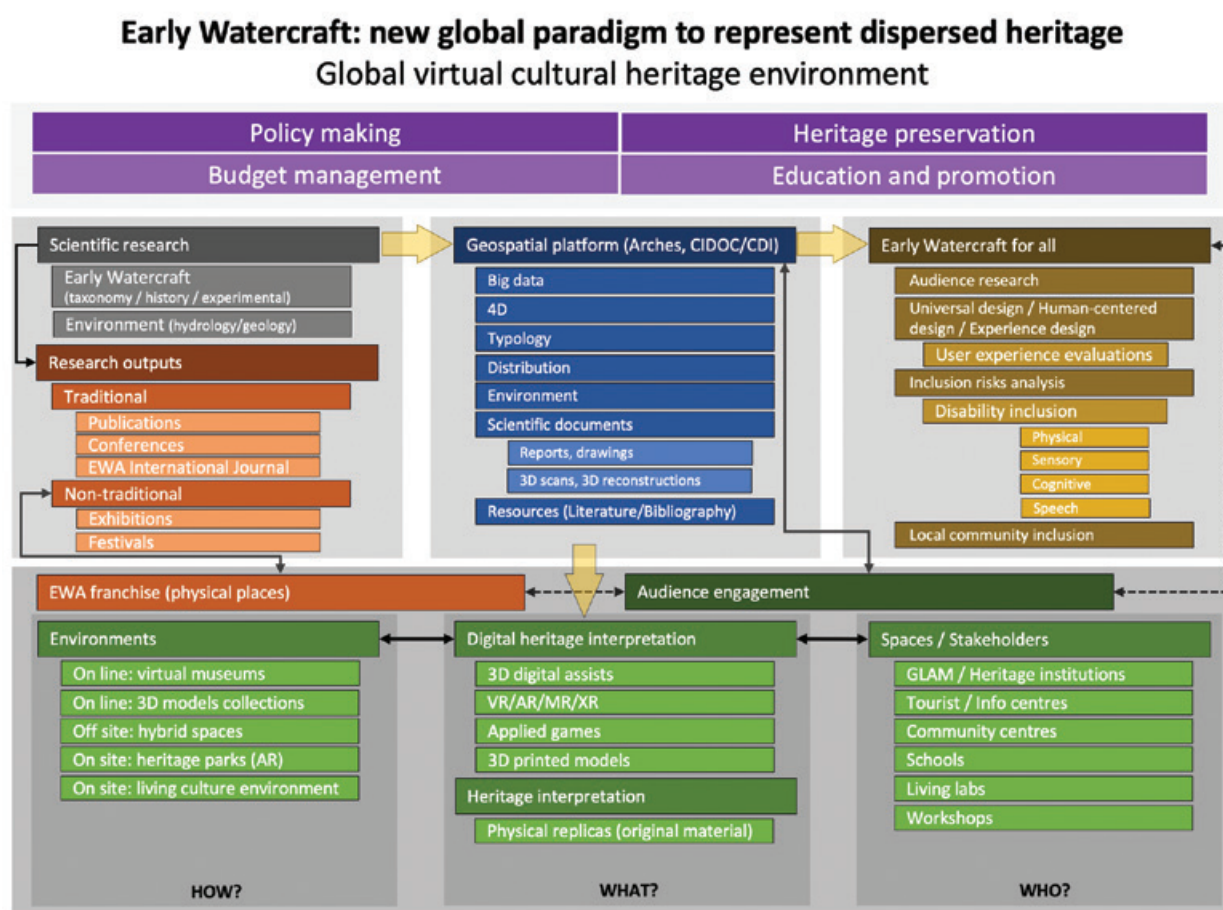
Zgoraj: Fotogrametrični 3D model drévaka iz Tehniškega muzeja Slovenije, ki je dolg 5,6 m, izdelan v drugi polovici 19. stoletja v vasi Laze na Planinskem polju. Fotogrametrični slikovni zajem so opravili Rok Kovačič, Luka Rozman in Janez Rupnik. V laboratoriju za računalniški vid Fakultete za računalništvo in informatiko sta Gregor Berginc in Žiga Stopinšek izdelala 3D model. Spodaj: Zadnji tradicionalni notranjski drévák, dolg 12 m, ki je bil v lasti vaške skupnosti Laze na Planinskem polju vsaj od konca 19. stoletja. Kadar je bilo Planinsko polje poplavljeno, so ga vaščani za zabavo redno uporabljali (©Miran Erič 1998). Žal je bil kmalu po zadnji uporabi na poplavljenem Planinskem polju leta 1998 brez soglasja vaščanov Laze prepeljan v Kravanjevo hišo v Cerknici, kjer je danes na podstrešju in nedostopen. (Izvirna članka sta objavljena v: (a.) Miran Erič, Ljoba Jenče, Zala Erič 2020 Does an Extended Logboat Drévák from the Notranjska Region (Slovenia) Originate from the Celtic-Roman Shipbuilding Tradition? IKUWA6 Shared Heritage: Proceedings of the Sixth International Congress for Underwater Archaeology, Fremantle 2016, str. 91-103; (b.) Miran Erič, Lailan Jaklič, Nikola Paskali 2017. One boat-building tradition? How can Lake Lugu in Yunnan/Sichuan province, Lake Suwa in Nagano prefecture, Lake Ohrid in Macedonia and Lake Cerknica in Slovenia be connected? Preliminary research. Proceedings of the 3rd Asia-Pacific Regional Conference on Underwater Cultural Heritage, Hong Kong. Volume 2 str. 1006-1026)

Oblikovanje novih heritoloških pristopov pri predstavitvi in izobraževanju o ‘nevidni’ in po svetu razpršeni dediščini s skupnim imenovalcem. Primer zgodnjih plovil.

Miran Erič, Kaja Antlejš, Nataša Rebernik, Lailan Jaklič, Franc Solina

Najstarejša in za izdelavo najpreprostejša plovila, — na podlagi študij prazgodovinskih migracij so ljudje pred 65k leti kolonizirali Avstralijo, obstaja tudi teorija, da je plovila uporabljal celo Homo erectus pred 800k leti — so eden najpomembnejših človeških izumov. Zaradi zgodnjih plovil (v nadaljevanju plovila) so se začele pospeševati migracije, kolonizacije, ladjedelništvo, posledično pa tudi navigacija. Množica kasnejših pomembnih izumov in razvoj raziskovalnih področij je tesno povezana z navigacijo. Med plovila je šteti izjemno preprosto plovilo, narejeno iz v lo-

kalnih okoljih dostopnih naravnih gradiv. Plovila so tudi edini človeški izum, ki je neodvisno sočasno nastajal v vseh svetovnih regijah in se v svoji preprosti izdelavi vse do danes ni spremenil. Še danes so — ne kot dediščinsko oživljanje tradicije ali eksperimentalnih raziskav — prisotni v vsakdanjem življenju skupnosti živečih ob rekah, jezerih ali morju v vseh regijah po svetu. Zato je potrebno plovila razumeti kot eno najpomembnejših kulturnih dediščin človeštva. Mednje uvrščamo deblake, plovilo iz debla, travake, ki so narejeni kot povezani snopi različnih

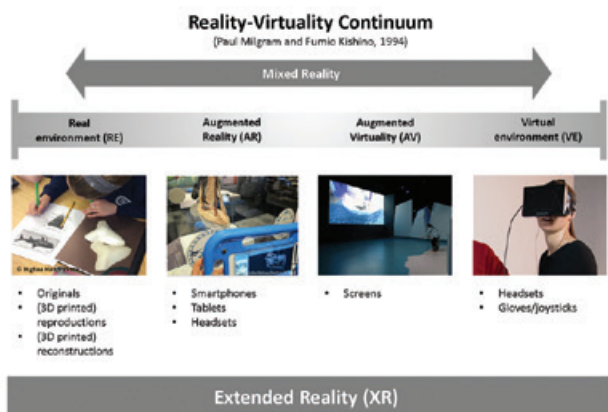

Idejna interdisciplinarna dediščinska zasnova za spregledano in razpršeno svetovno dediščino zgodnjih plovil. Arhitektura je bila oblikovana na odprtododni programski podlagi ARCHES Gettyevega konservatorskega inštituta. (Izvirni članek je objavljen v: Kaja Antlejš, Nataša Rebernik, Lailan Jaklič, Franc Solina in Miran Erič [corresponding author], 2020. Global Virtual Cultural Heritage Environment with attention to disability inclusion. CHNT 24, 2019 – Proceedings, str. 0-19)

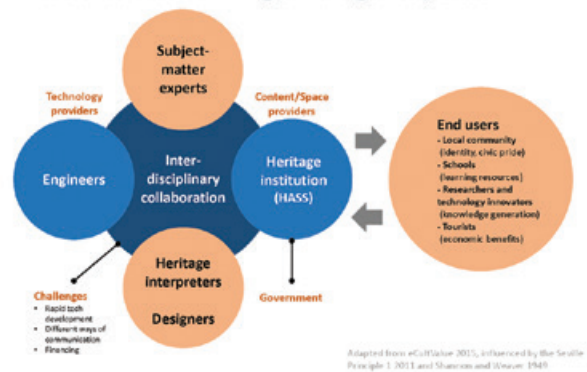
trav (Poaceae – npr. različne vrste papirusa, totore, trstičja, idr.), kožake, plovila, kjer je na ogrodje iz vejvja napeta koža (npr. ovčja, prašičja, kozja, goveja, idr.), ljubjake, podobno kot pri kožakih na ogrodje vpeto lubje (npr. evkaliptusa, breze, topola, idr.) ter splave, ki so običajno sestavljeni in povezani iz stebel (npr. bananovcev, palm, balse, mangrove, idr.), pa tudi iz z lesenim ogrodjem povezanimi napihnjenimi živalskimi kožami. Lahko so tudi povezani iz več deblakov. Med plovila prištevamo tudi preproste čolne sestavljene iz treh do petih platic, t.i. platičarji.

Težava te univerzalne dediščine je, da so raziskave razpršene med (ne)povezane vede, kot so arheologija, antropologija, etnologija, heritologija in druge. Zato je znanje o tej dediščini tako iz zornega kota razumevanja pojava v časovnem razponu (vertikalno), kot sodobni prisotnosti (horizontalno), nepovezano ter lokalno in regijsko razpršeno. Tej dediščini je zato potrebno posvetiti več pozornosti.

Zato smo razvili računalniško in virtualno spletno arhitekturo, ki bo omogočala večplastno povezovati dediščino na znanstvenih, raziskovalnih, dediščinskih in izobraževalnih področjih. Ta temelj bi bil namenjen uporabnikom po vsem svetu, vključevala pa bi močno strojno, programersko in virtualno podporo. V raziskovalnem smislu bi na enem mestu zbirali objave o plovilih, poskrbeli za tipološki pregled in izdelavo 3D modelov, ki bi bili na razpolago tudi za igričarstvo. Gradivo bi bilo podlaga za razstave in festivale, izobraževalne ustanove, turistično informativne centre in izkustvene dediščinske parke. Poskrbeli bi za dostopnost za lokalne in regionalne skupnosti, predvsem pa za dostopnost te pomembne dediščine ranljivim skupinam, s posebnim poudarkom na invalidih in drugih ljudeh s fizičnimi, senzornimi in intelektualnimi primanjkljaji.

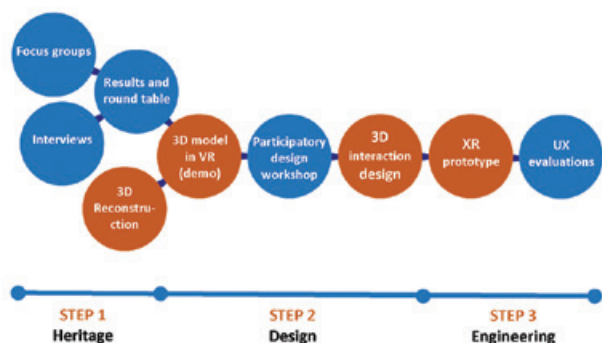
Model of Collaboration in Digital Heritage Interpretation

Gamified Extended Reality (XR) Pop-up Museum Experience

STEP	1	2	3
THEME	The social value of early watercraft heritage	Participatory design workshops with the local community	Development of a gamified XR experience and UX evaluation
METHODS	Focus groups and interviews	Focus groups	Case study (experience and surveys)
THE ROLE OF DIFFERENT DISCIPLINES IN THE RESEARCH	1. Heritage: focus groups and interviews development and data analysis 2. Design: inputs to questions related to heritage user interaction 3. Engineering: inputs to questions related to XR	1. Design: participatory design workshops development and data analysis 2. Engineering: inputs related to XR 3. Heritage: inputs related to heritage	1. Engineering: game and XR development 2. Design: inputs to user interaction development and UX evaluation 3. Heritage: inputs related to heritage and UX evaluation

XR Museum Experience with attention to disability inclusion Human-Centered Design

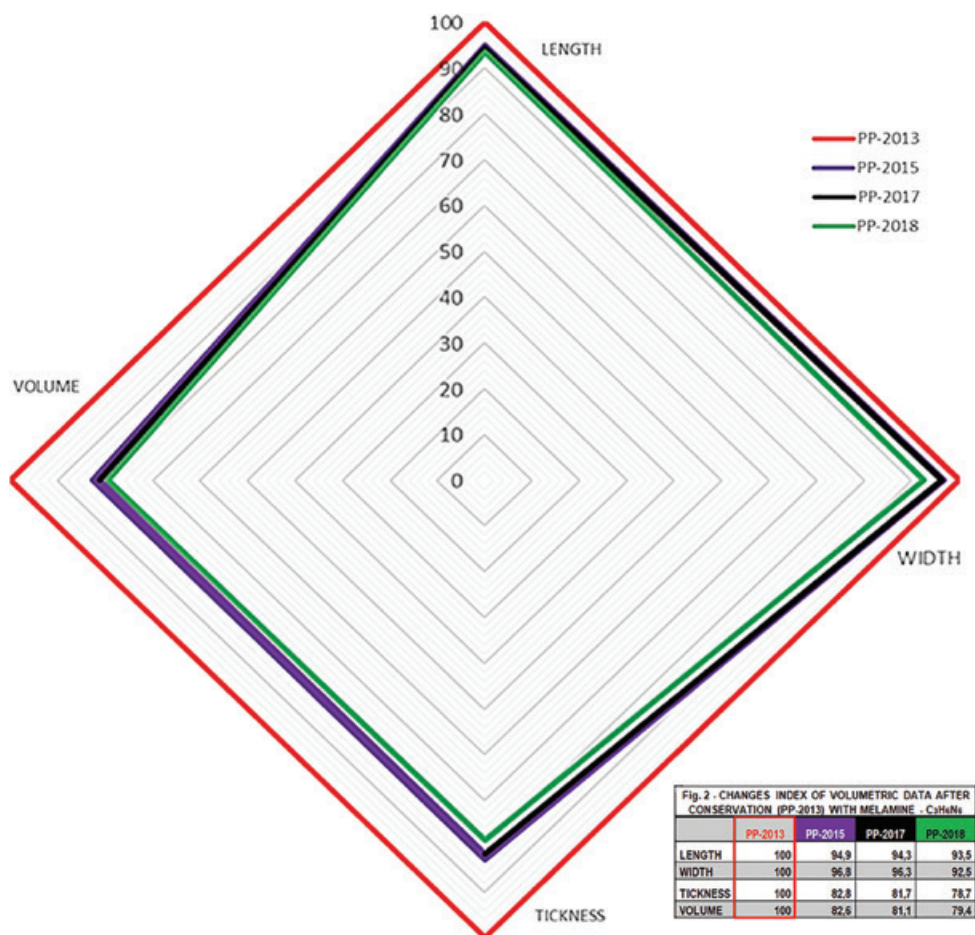
Dodatne sheme sodelovanja. Zgoraj levo: Stvarno – navidezna kontinuiteta; Zgoraj desno: Model sodelovanja pri interpretaciji digitalne dediščine; Spodaj levo: Igrifikacija razširjene resničnosti (XR) in pojavnost muzejskega doživetja; Spodaj desno: XR muzejsko doživetje s posebno pozornostjo do vključevanja oseb s posebnimi potrebami.

Obstoječe konservatorske metodologije ohranjanja mokrega lesa je nujno opustiti: Primer paleolitske lesene konice iz reke Ljubljanice

Miran Erič, Enej Guček Puhar, Aleš Jaklič, Franc Solina

Leta 2008 je bila med preventivnimi podvodnimi raziskavami v strugi Ljubljanice pri Sinji Gorici odkrita paleolitska lesena konica iz tise, ki je bila prepoznana kot del lovskega orožja. Po naključju je bila konica v desetih letih (2008–2018) petkrat posneta s 3D merilniki. Prvi 3D model je bil izdelan leta 2009 v podjetju Intri d.o.o. iz Ljubljane z merilnikom Zscanner 800 (oblak točk OT=43k). Konica je bila leta 2013 predana v konzerviranje z melaminom Raziskovalnemu inštitutu za konzerviranje in restavriranje Rimsko-nemškega centralnega muzeja v Mainzu.

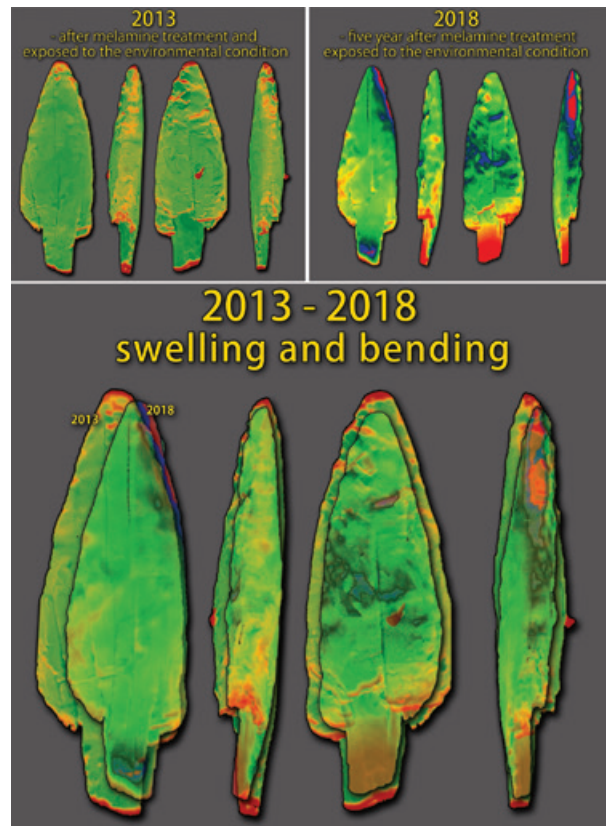
V inštitutu imajo protokoliran sprejem predmetov, tako da posnamejo 3D model ob sprejemu pred konzerviranjem (2013) in po zaključenem konzerviranju (2015). Posneta sta bila s snemalnikom ATOS III (OT=2.5M / OT=2.2M). Po spletu naključij je naročnik konzervirano konico prevzel šele 2017. Zato so v RGMZ izdelali dodaten 3D model konice z novim snemalnikom ATOS Triple Scan (OT=789k). Leta 2018 je dr. Lidija Korat na Zavodu za gradbeništvo izdelala še peti 3D model z mikrotomografskim snemalnikom MicroXCT-400 (OT=5.13M).

Spremembe volumetričnih podatkov po konzerviranju (indeks PP-2013 = 100) z melaminsko smolo. (Izvirni članek je objavljen v: Enej Guček Puhar, Miran Erič, Katja Kavkler, Anja Cramer, Kristijan Celec, Lidija Korat, Aleš Jaklič, Franc Solina, 2018. Comparison and deformation analysis of five 3D models of the Paleolithic wooden point from the Ljubljanica River. MetroArchaeo 2018 IEEE International Workshop on Metrology for Archaeology and Cultural Heritage. Proceedings, str. 444-449)

V letu 2018 je bila v Laboratoriju za računalniški vid Fakultete za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani izdelana računalniška volumetrična, statistična in grafična primerjava in analiza vseh petih modelov paleolitske lesene konice z odprtokodnim grafičnim programskim orodjem CloudCompare (CC – v2.9.1.). Grafično programsko orodje CC omogoča uporabo vrste naprednih algoritmov (kot so ICP, C2C, M3C2) za registracijo, replikacijo vzorcev, barvno / normalno / skalarno obdelavo, osnovno statistično in grafično obdelavo, interaktivno segmentacijo, kompilacijo oblak-oblak, primerjava med trianguliranimi točkami v oblaku, teksturami, itd. Sistem dinamične obdelave barv zagotavlja učinkovito vizualizacijo skalarnega polja za vsako točko. Pridobljeni rezultati in volumetrične primerjave so bili ključni za analizo deformacij konice.

Volumetrična primerjava med modelom iz leta 2009 in modelom, ki je bil izdelan pred konserviranjem (2013), pokazala nabreklost konice, kar lahko pripišemo dejstvu, da je bila konica razbremenjena pritiskov sedimentov, v katerih je bila najdena. Tako sproščen les je zato nabrekli do verjetnega volumna lesa, ki ni stisnjen. Primerjava 3D modelov iz leta 2013, 2015, 2017 in 2018 izpostavlja novo dejstvo. Med postopkom konzerviranja je namreč prišlo do pomembne volumetrične deformacije in krčenje konice vzdolžno, prečno in prostorninsko. Krčenje konice ($\approx 20\%$) je, kljub konsolidacijskem postopku z melaminom, najverjetneje posledica izpostavljenosti lesa običajni okoljskim razmeram po stabilizacijskem postopku. Četudi sta zračna vlaga in temperatura natančno uravnavani, iz celične strukture lesa odteče vsa prosta voda, sčasoma pa izhlapi tudi vezana voda v lesu. Kljub konsolidiranju se začne celična snov (celuloza, lignin) postopoma lomiti in razpadati. Taka je narava organskih snovi, in razpadanje je skorajda nemogoče preprečiti.

Primerjava modelov iz leta 2013 in 2018. Zelena predstavlja dobro ujemanje, rdeča pa kaže na močna odstopanja

Pomen podrobne analize 3D točk v oblaku, ki jih človeško oko zlahka spregleda: Primer rimske ladje iz Sinje Gorice

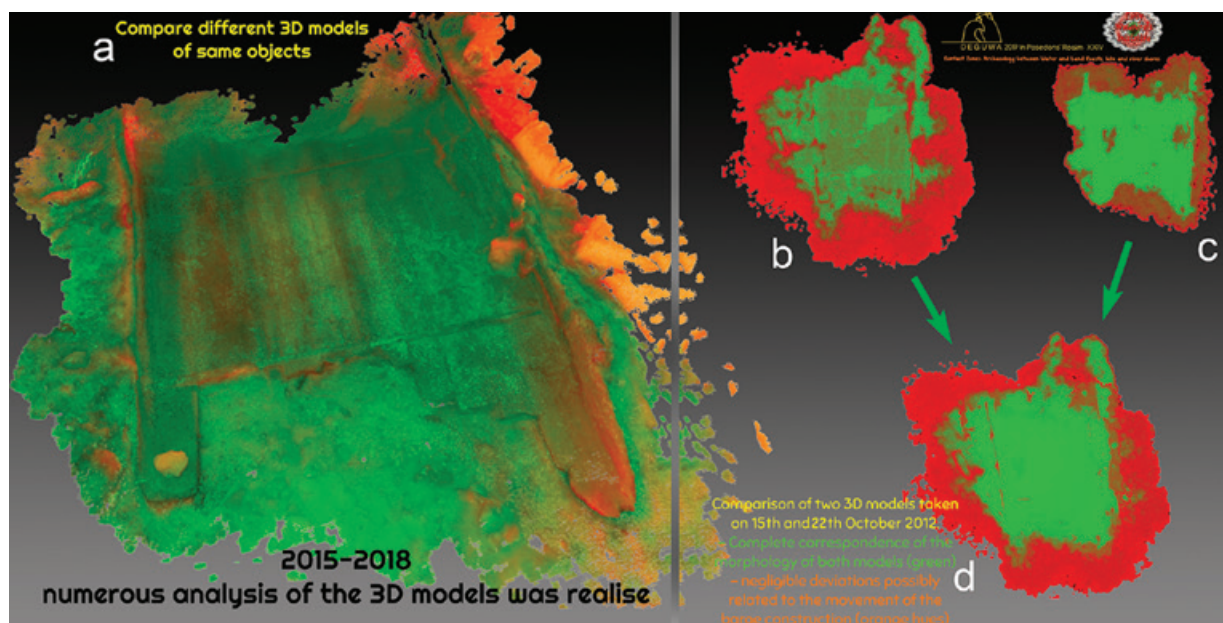
Miran Erič, Enej Guček Puhar, Žiga Stopinšek, Aleš Jaklič, Franc Solina

V Ljubljani pri Sinji Gorici (Vrhnika, Slovenija) je bila leta 2008 odkrita, delno pa leta 2012 raziskana rimska tovorna ladja z ravnim dnom iz prve polovice 1. stoletja. Ladja je ohranjena in zaščitena in situ. Izstopa z doslej drugje še nezabeleženo konstrukcijsko rešitvijo ojačanja z rebri. Druga redko zabeležena značilnost plovila je, da je bil njegov trup v celoti zgrajen iz bukovega lesa. Ladja je bila terensko zelo dobro vizualno pregledana in dokumentirana. Fotografsko dokumentiranje podrobnosti izkopanega dela ladje je bilo natančno. Sočasno z geodetskim dokumentiranjem je bil opravljen tudi zajem več kot 1700 fotografij za izvedbo večslikovne 3D fotogrametrije. Zajem podatkov za 3D model je bil opravljen v štirih različnih stopnjah raziskav, saj smo želeli raziskati, kako in koliko med terenskim delom vplivamo na spremembe.

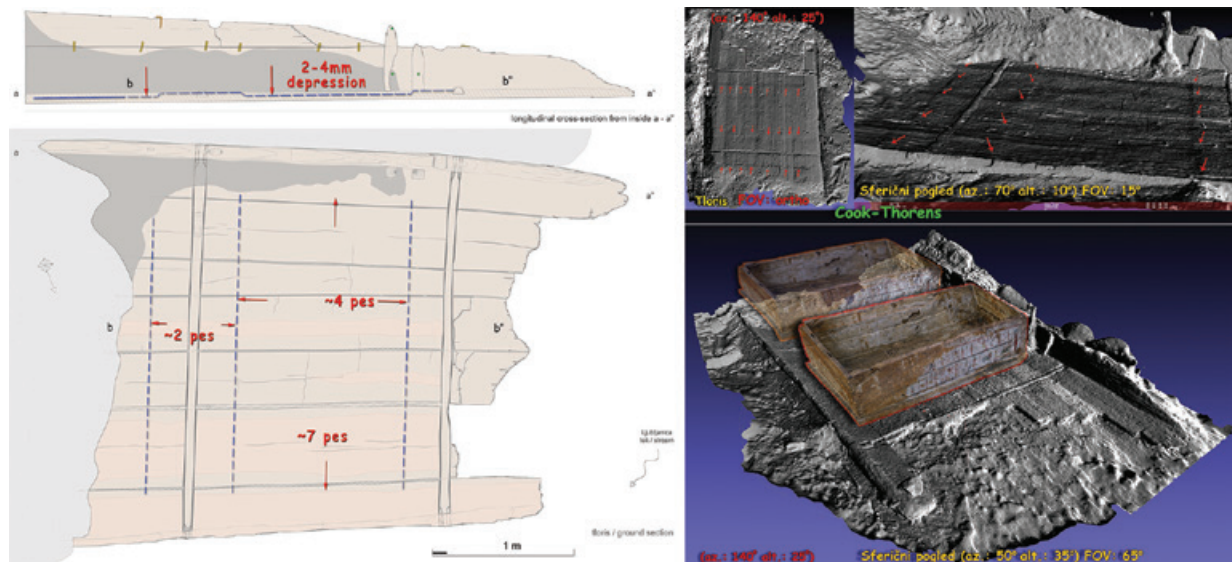
Zato smo opravili iz 700 in 900 posnetkov volumetrično analizo dveh 3D modelov, ki sta bila narejena

v razmiku sedmih dni. Zaznali smo kar nekaj pomenljivih odstopanj, ki jih je bilo mogoče pripisati vplivu na ladjo med raziskavami in delovanju vodnega toka na novo odkrite dele ladje.

Na dnu ladje smo med laboratorijsko analizo dokumentacije odkrili podrobnost, ki je nismo mogli razumeti in razložiti. Za to smo izvedli podrobno analizo 3D-oblaka točk. Z vrsto slikovnih filtrov smo med dvema rebri na razdalji 180 cm na talnih platicah zaznali izjemno plitve, 2–4 mm globoke, vdolbine okoli ~ 28 cm od rebra. Ta stisnjeni del je bilo mogoče slediti približno 125 cm, kjer je bilo dobrih 28 cm pred naslednjim rebrom mogoče zaznati dvig za 2–4 mm. Te posebne podrobnosti nihče od sodelavcev na terenu ni zaznal, niti je ni bilo mogoče zaznati na fotografski dokumentaciji podrobnosti. Iz ugreznine med rebri je bilo mogoče sklepati, da je bila lesena površina dna dalj časa močno obremenjena. Iz tega je bilo mogoče sklepati, da je bila ugreznina najverje-

Zelena predstavlja dobro ujemanje med modeloma, prehod iz oranžne v rdečo pa predstavlja večja odstopanja, tudi več kot centimeter. (Izvirni članek je objavljen v: Miran Erič, Enej Guček Puhar, Žiga Stopinšek, Aleš Jaklič in Franc Solina, 2020. The Significance of Detailed Analysis of 3D Cloud Points, Which Include Data that the Human Eye Can Overlook: The Case of a Flat-bottomed Ship from the Ljubljana River. *Skyllis* 18/2, 2018 (2020), str. 27-38)

Levo: Tlorisni načrt ladje z dodano analizo. Zgoraj desno: Analiza površin z različnimi filtri. Spodaj desno: Moredbitna interpretacija ugreznjenih površin na dnu ladje.

tneje posledica dolgotrajnejše obremenitve z lesnim zabojnikom (verjetna velikost 125cm x 207cm) za razsuti tovor, ki je bila trajna delovna oprema ladje iz Sinje Gorice. Rabo ladijskega zabojnika lahko primerjamo s podobnimi rešitvami, kot je to primer rimske ladje Arles Rhone 3.

Fotogrametrični zajem podatkov je bil opravljen neposredno ob zaključku terenskih raziskav. 3D model predstavlja zadnji zanesljivi realistični dokument raziskave podvodne dediščine v primeru, da bi ladjo želeli odstraniti iz in situ okolja in izpostaviti spre-

menljivim klimatskim razmeram. Četudi bi skrbno ravnali z vodnimi bazeni, bi grobo spremenili mikro-površine lesenih delov. Oblika ladje bi se spremenila med in po konservatorskih posegih. Zato je bil 3D oblak točk dobljenih iz 3D fotogrametrije ladje nespregljiva dokumentacija, ki nam je po treh letih omogočila revizijo in ponovno analizo površin. Dodatne analize bo morda mogoče še dodatno proučevati z bolj domišljenimi analitičnimi orodji in odkriti kakšno podrobnost, ki je ostala spregledana ali neodkrita med terenskim delom.

Arheološke raziskave Blejskega jezera v letu 2019

Mojca Fras

Z namenom poglobitve poznavanja posameznih arheoloških najdišč v Blejskem jezeru ter pridobitve dokumentacije za potrebe priprave vsebin za prezentacijo in promocijo podvodne kulturne dediščine samega jezera in njegove okolice, smo v Zavodu za podvodno arheologijo v sodelovanju z Zavodom za kulturo Bled ter poplaplajči Društva za podvodne dejavnosti Bled na območju parcel št. 1144/54, k. o. 2191 – Želeče, med 1. in 5. junijem 2019 opravili arheološke raziskave. Območje je v Registru nepremične kulturne dediščine vpisano in varovano kot EŠD 13074, Bled – Arheološko najdišče Blejsko jezero in EŠD 13232, Bled – Ambient Bleda. Lokacije so bile izbrane smiselno glede na rezultate predhodnih ocen arheološkega potenciala in visoko resolucijskih batigrafskih meritev leta 2007. Predmetna raziskava je bila zasnovana kot nadaljevanje raziskav arheološko zanimivih delov jezerske skleda z namenom poglobitve poznavanja posameznih najdišč in pridobitve dokumentacije za potrebe priprave vsebin za prezentacijo in promocijo podvodne kulturne dediščine. Osredotočili smo se na plitvino na območju potopljenega ledeniškega obrusa pred vilo Sokol ter na priobalni del dna okoli Otoka s potopljenimi plovili, oziroma predmeti v njegovi okolici. Dodatno smo preiskali še 150 metrov priobalnega pasu v bližini Vile Bled pri naselju Mlino. Skupno smo tako pregledali 14 potencialnih arheoloških lokacij. Za pet se jih je izkazalo, da so ar-

Na lokaciji št. 119 se je nahajalo leseno plovilo z okrašenim ograjico iz začetka 20. stoletja (foto: ZaPA).

heološko negativne, saj smo po pregledu ugotovili, da gre na teh lokacijah za koncentracijo sodobnega odpadka, oziroma za veje ali večje skale. Na dveh lokacijah nismo uspeli identificirati nobene anomalije, kar omogoča domnevo, da je prišlo do lokalnih sprememb v sedimentaciji, ki so povzročile slabšo vidnost objektov na jezerskem dnu. Na šestih lokacijah smo dokumentirali sodobne čolne za šport oz. rekreacijo (kanuji, pletne). Za izjemno zanimivo se je izkazalo plovilo na lokaciji št. 119. Gre za manjši lesen čoln s štirimi klopami in z okrašeno kovinsko ograjico na krmi, ki spominja na čolne, s katerimi so se med svojim bivanjem na Bledu vozili člani jugoslovanske kraljeve družine. Dodatno sta na bokih vidni naslonjali za vesla. Razlog za potopitev čolna, ki ostaja zanekrat neznan, bodo morda pojasnile nadaljnje raziskave. Predhodne najdbe na izravnavi skalnega obrusa na jugovzhodnem delu jezera so opozorjale na možen obstoj manjše ploščadi na kolih ali druge lesene strukture nekaj deset metrov stran od obale. Tokratne raziskave tega niso uspeli potrditi, se je pa izkazalo, da se po celotni površini izpostavljenega hrba pojavlja novoveška lončenina. V manjši meri so tam bile prisotne tudi starejše najdbe, pri čemer velja izpostaviti poznoantično oz. zgodnjerednjevsko pušično ost. Glede na raziskano predvidevamo, da bi lahko bile tudi nekatere od preostalih batigrafskih anomalij arheološko pozitivne.

Glede na razglednico iz leta 1930 (posredoval jo je župan Občine Bled Janez Fajfar) je razvidno, da se je na podobnem čolnu po Blejskem jezeru vozil tudi jugoslovanski prestolonaslednik Peter Karađorđević.

Arheološka raziskava in dvig ostankov britanskega lovskega letala Supermarine Spitfire MJ116 ob Ižanski cesti v Ljubljani

Andrej Gaspari

V dveh izkopavalnih kampanjah v avgustu in koncu oktobra 2019 je Arheološki raziskovalni konzorcij za Ljubljano izvedel arheološko raziskavo lokacije ob Ižanski cesti v Ljubljani, kamor se je med drugo svetovno vojno, 18. septembra 1944, zrušilo lovsko letalo Supermarine Spitfire F Mk IXc z oznako MJ116. Raziskava, v okviru katere so bili iz kraterja, ki se je oblikoval na mestu padca, dvignjeni ostanki sprednjega dela letala, predstavlja uspešen zaključek dolgoletnih prizadevanj za dvig razbitine legendarnega lovca. Druga faza varnostno in logistično zahtevnega izkopavanja v bližini stanovanjskih objektov je bila v skladu s projektom za zaščito izkopa izvršena z uporabo jeklenega opaža. Terenski del raziskave se je zaključil z izvlekom motorja Rolls-Royce Merlin 63 z ostanki štirikrakega propelerja Rotol iz globine 7,4 m, kar je morda najgloblja, z arheološkimi izkopavanjem dosežena ostalina na Ljubljanskem barju. Gre za eno najbolj ohranjenih letalskih razbitin druge svetovne vojne na Slovenskem, saj so bili tovrstni ostanki praviloma bodisi povsem fragmentirani ali pa raznešeni in preuporabljeni takoj po padcu ali kmalu po vojni. Stopnja ohranjenosti dvignjenih delov je

začudila tudi britanske poznavalce, zato bo v sodelovanju s strokovnjaki za preiskovanje letalskih nesreč v nadaljevanju izvedena tudi ocena možnih razlogov za strmoglavljenje letala.

Vsi deli razbitine, skupno 427 kosov, med katerimi je zaradi poškodb ob padcu kar nekaj težje razpoznavnih, so bili prepeljeni v prostore za konservacijo v Parku vojaške zgodovine v Pivki, kjer bodo ostanki letala v skladu z medinstitucionalnim dogovorom tudi začasno razstavljeni. Grobemu čiščenju delov so sledili njihov kataloški popis s preliminarno identifikacijo, fotografiranje za klasične in 3D prikaze ter končno čiščenje in konservatorsko-restavratorski posegi za trajno ohranjanje in predstavitev.

V nadaljevanju raziskave bo v sodelovanju s specialisti za letalsko tehniko in konkreten tip letala vsak odkrit del umeščen na ustrezno mesto v virtualnem modelu kot osnovi za prezentacijo ostankov. Vzporedno bo v sodelovanju s strokovnjaki Imperialnega vojnega muzeja in Muzeja Kraljevih letalskih sil ter Rolls-Royce Heritage Flight potekala izdelava celovite kabinetne študije in pregleda arhivskih virov o zgodovini letala, tj. izdelave in službovanja v različ-

Ižanska c. 177. Navpični pogled na izkopno polje v opažu (not. dimenzije ca. 3,75 × 3,75 m) ob koncu prvega delovnega dne druge faze, 24. 10. 2019. Ostanki sprednjega dela letala ležijo pod površino dna v zgornjem-severnem kotu opaža (foto: A. Gaspari)

nih eskadriljah RAF ter okoliščinah sestrelitve MJ116, in usodi njegovega zadnjega pilota, Petra Jamesa Arthurja Clarka. Vse to bo skupaj s pregledno obravnavo razvoja Spitfirejev in konkretne različice ter širših vidikov zgodbe o MJ116, vključno z zanimivostmi iz poizkusov njegovega izkopa v petdesetih letih prejšnjega stoletja ter atraktivnega in tudi precej zahtevnega končnega dviga, predstavljala osnovo za pripravo monografske publikacije in muzejsko predstavitev.

Skoraj 750 kilogramov težak motor znamke Rolls-Royce različice Merlin 63, dvignjen skupaj z ostanki propelerja R.12/4F5/4 znamke Rotol s štirimi lesenimi kraki, je bil javnosti prvič predstavljen na novinarski konferenci v Parku vojaške zgodovine v Pivki, 25. 2. 2020 (foto: S. Avsec)

Pezdirčeva njiva v Podzemlju

Lucija Grahek, Otmar Kovač

Na grobišču Pezdirčeva njiva v Podzemlju smo v okviru raziskovalnega programa Inštituta za arheologijo, ZRC SAZU nadaljevali terenske raziskave, v sodelovanju z Arheoterra d.o.o. Jeseni 2019 smo tako razširili izkopno polje zaščitnih izkopavanj pred gradnjo stanovanjske hiše na parc. št. 528/5, k. o Podzemelj, ki smo jih opravili spomladi 2018 ter pričeli raziskave tudi na parc. št. 527/9. V začetku januarja 2020 smo v sodelovanju z ZVKDS OE Novo mesto interventno raziskali še manjši del na SZ robu parc. št. 528/6.

Pezdirčeva njiva v Podzemlju ob zaključevanju izkopavanj jeseni 2019, pogled proti zahodu.

Pri vseh dosedanjih terenskih raziskavah na najdišču Pezdirčeva njiva je bilo skupno raziskanih 105 grobov; v veliki večini skeletnih pokopov. Preliminarni rezultati kažejo, da se je pokopavanje tu pričelo šele v času mlajšega halštata ali nekje v 5. stol. pred n. št. Kot nakazujejo tudi prvi rezultati opravljenih pedoloških analiz je bila za mesto pokopavanja izbrana manjša, gomili podobna naravna vzpetina. Dolenjskim gomilam povsem primerljiv je tudi način pokopa pri starejših, to je halštatskih grobovih (sl. 1). Pripadnost dolenjski halštatski skupnosti se jasno odraža tudi v odkritih grobnih pridatkih: keramičnem posodju, delih noše in oprav, pri čemer je pomenljivo, da prevladujejo grobovi z orožjem. Par suličnih osti in sekira sta bila izkopana tudi v začetku januarja 2020 odkritem bojevniškem grobu z negovsko čelado (sl. 2).

Poleg halštatskih grobov je bilo na Pezdirčevi njivi doslej izkopanih tudi več deset grobov, ki jih datiramo v mlajšo železno dobo in pripadajo viniške skupini, kot jo je definirjal Stane Gabrovec. Ti grobovi so bili odkriti severno od halštatskih in nakazujejo, da v začetku 4. stoletja pred n. št. tu ni prišlo do kakšne prekinitve pokopavanja, pač pa se je spremenil le pogrebni ritual. Grobovi, ki jih pripisujemo viniški skupnosti, so namreč praviloma vkopani v smeri V-Z. V njih se le izjemoma pojavljajo keramični pridatki; številni pa so kovinski in jantarni kosi noše.

Ženski in bojevniški grob z negovsko čelado, pogled proti severu. Foto: F. Aš, ZVKDS OE Novo mesto

Hatelji (BiH) - izkopavanja prazgodovinske gomile s stečki

Lucija Grahek, Monika Milosavljević, Saša Čaval

V okviru raziskovalnega projekta SOLMUS, ki ga pod okriljem Univerze v Readingu vodi Saša Čaval, smo v času od 17. 6. do 17. 7. 2019 raziskovali eno od gomil pri vasi Hatelji, občina Berkovići, Republika Srpska, BiH. Na severni strani osrednjega dela Dabarskega polja leži grobišče s 5-imi gomilami, domnevno iz srednje bronaste dobe, pri čemer so na dveh postavljeni tudi srednjeveški kamniti spomeniki - stečki. Ker je en od ciljev projekta raziskati vzorce in navade pri izbiri funerarnih prostorov in povezave med prazgodovinskimi in srednjeveškimi grobišči, smo izkopavali na gomili I, kjer je bilo postavljenih 13 stečkov (TS 1-13).

Po strojni odstranitvi treh stečkov smo pričeli z izkopavanjem dveh sond. Prvo (Trench 1) smo zamejili na delu gomile, kjer ni bilo stečkov. Tu smo želeli raziskati strukturo prazgodovinske gomile. Drugo sondo (Trench 2) smo izkopali na mestu, kjer sta ležala dva V-Z usmerjena stečka. Trench 2E predstavlja razširitev sonde, ki je bila izkopana pod edinim S-J usmerjenim stečkom. Tu smo izkopavanja hitro zaključili, saj smo potrdili domnevo, da je bil tamkajšnji steček premaknjen iz prvotne lege. Pod preostalima dvema smo dokumentirali vkopa, vendar domnevno grobnih jam v sezoni 2019 nismo uspeli raziskati do konca. V sondi 1 pa smo ugotovili, da vrhnji del gomile tvori plašč nasutega kamenja. Med kosi večinoma lokalnega apnenca je bilo predvsem v neposredni bližini stečkov najdenih nekaj kovanih

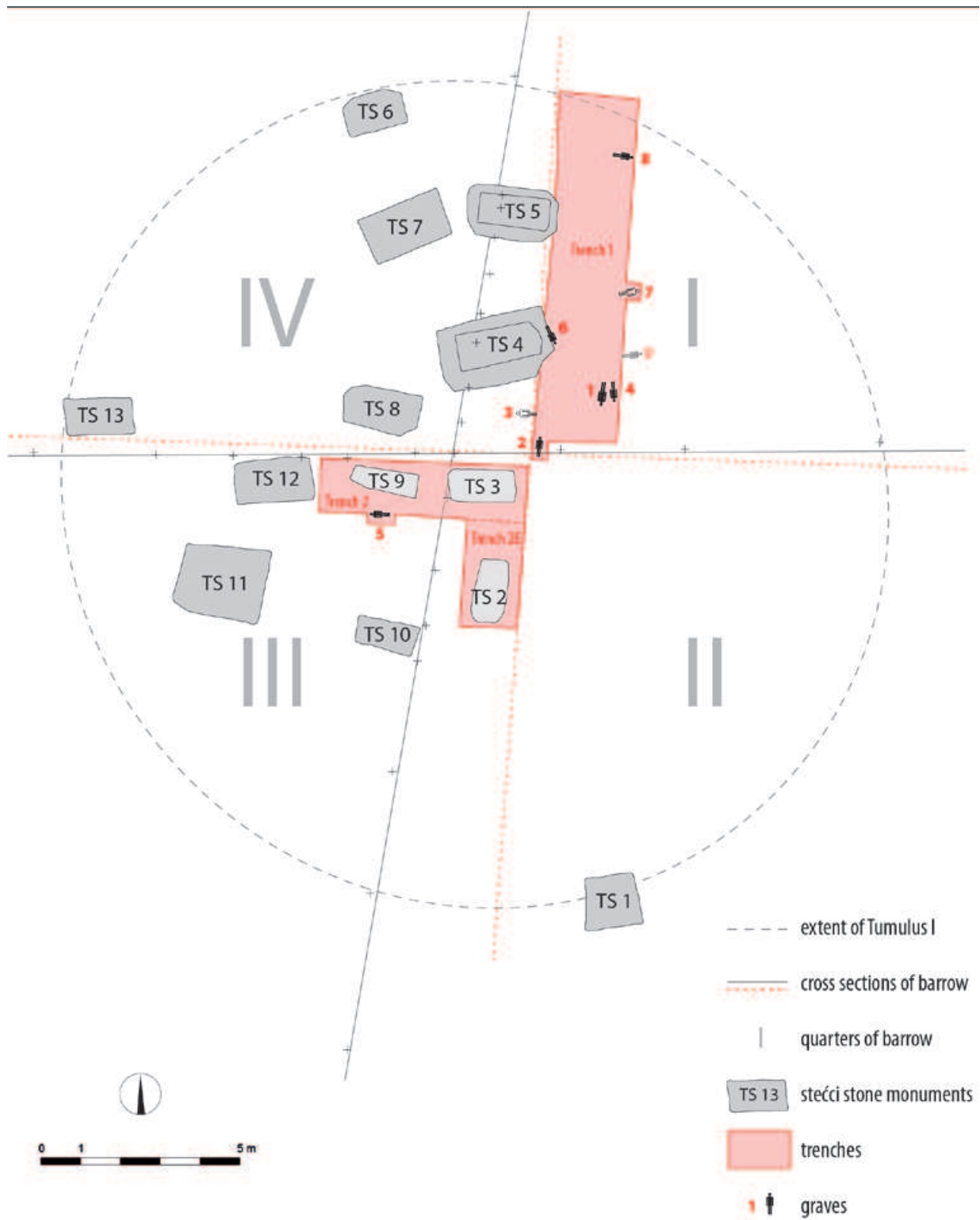

Sonda 1: izpraznjeni otroški grobovi v kamnitem plašču prazgodovinske gomile, pogled proti severu

železnih žabljev, ki nakazujejo, da pod stečki lahko ležijo pokopi v lesenih krstah. Teh v prvi sezoni raziskav nismo uspeli raziskati, smo pa pri izkopavanju kamnitega plašča gomile naleteli na različno usmerjene vkope otroških grobov.

Skupno smo raziskali 7 srednjeveških pokopov. Otroški skeleti so bili položeni v različno velike, s kamni obložene grobne kamre. Praviloma so bili označeni s posameznimi kosi konglomerata, ki domnevno izvira iz okolice 30 km oddaljenega Nevesinjskega območja. Tekom izkopavanj je bila opravljena preliminarna antropološka analiza, ki je pokazala, da so odkriti grobovi vsebovali skelete otrok prve starostne skupine (juvenil I ali do 6 let). V zasutju posameznih dokumentiranih (grobni) jam so bili najdeni tudi redki manjši kosi bolj kalciniranih kosti, ki najverjetneje predstavljajo ostanke prekopenih prazgodovinskih pokopov. Teh nismo odkrili, saj smo izkopavanja prekinili po izkopu vrhnjega dela zemljenega nasutja gomile. Tu so se že pojavili posamezni koščki keramike, ki jih preliminarno datiramo v (srednjo) bronasto dobo.

Izkopavanje gomile v Hateljih so vodile avtorice prispevka (1 ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo; 2 Filozofska fakulteta, Univerza v Beogradu; 3 University of Reading, VB). Pri raziskavah so sodelovali še: Krish Seetah (University of Stanford, ZDA), Alessandra Cianciosi (Università Ca' Foscari Venezia, ITA), Aleksander Pluskowski in Rowena Banerjea (3) ter Ljubica Srdić in Ljiljana Vručinić (Republiški zavod za varstvo kulturno-zgodovinske in naravne dediščine v Banja Luki, BiH).

Načrt gomile I v Hateljeh, BiH

Koper – Cerkev Marijinega vnebovzvetja

Gregor Gruden

Novembra in decembra 2019 so bile znotraj Cerkve Marijinega vnebovzvetja v Kopru (EŠD 239) zaradi načrtovane postavitve novega pevskega kora in orgel izvedene predhodne arheološke raziskave. Te je izvedla arheološka ekipa Avguste d.o.o. pod vodstvom dr. Uroša Koširja, univ. dipl. arheologa, konservatorski nadzor pa je opravljal Jaka Bizjak, univ. dipl. arheolog, višji konservator ZVKDS OE Piran.

Raziskave so potekale v obliki arheološkega izkopavanja na petih območjih načrtovanih gradbenih posegov v cerkevna tla. Dva izkopa se je izvedlo na območju načrtovane gradnje temeljev novih jeklenih stebrov ob notranjem licu zahodne cerkvene stene; dva na območju načrtovane statične sanacije temeljev dveh obstoječih cerkvenih stebrov za kor, zadnji pa na območju načrtovane gradnje temelja stopnic.

V arheoloških izkopih je bilo pod cerkvenimi tlaki in nasutji iz različnih faz prenov cerkve odkritih vsega skupaj 17 grobnic s skeletnimi posmrtnimi ostanki. Od teh je bilo odprtih, izpraznjenih in podrobneje dokumentiranih 11 grobnic. Grobnice so bile (poznosrednjeveške in zgodnje novoveške starosti). Najmlajši grobnici sta imeli zidani grobni konstrukciji iz opek, ostale grobnice pa iz peščenjakovih lomljencev, tri pa tudi s kamnitimi ploščami tlakovano dno. Dve grobnici, odkriti ob zahodnem cerkvenem zidu, sta

Grobnice v izkopu ob južnem stebri za kor (foto: M. Kot).

nedvomno starejši od širitve cerkve leta 1445, prvotno sta stali na območju atrija med romansko cerkvijo in zvonikom. Obe grobnici sta imeli usmeritev S–J in slabo ohranjeno grobno konstrukcijo. Grobnice v izkopih ob cerkvenih stebrih so bile starejše od temeljev teh stebrov. Usmerjene so bile Z–V, dolžine približno 230 cm in širine 110 cm. V izkopu ob severnem stebri so bili pod dvema mlajšima grobnicama odkriti še ostanki starejših grobnic z usmeritvijo S–J, ene s kamnitimi ploščami na dnu in konstrukcijo iz opečnatih plošč ter druge z zidano konstrukcijo. Pod prvo so bili opaženi skromni ostanki starejšega groba. V zgornjem delu izkopa na območju načrtovanih stopnic odkrita grobnica je imela usmeritev S–J, poleg zidane konstrukcije pa tudi s kamnitimi ploščami tlakovano dno. Pod njo je bil odkrit še enojni grob brez konstrukcije in z usmeritvijo J–S.

Pokopi v grobnicah so bili skeletni, brez krste, pokojniki so bili verjetno zaviti le v mrtvaški prt in brez pridakov. Posmrtni ostanki v grobnicah večinoma niso bili več v anatomski legi, saj so ostanke prejšnjih pokojnikov ob novem pokopu potisnili v stran. Tako se je v anatomski legi ohranil le najmlajši pokop v grobnico, pa še ta le v dveh grobnicah. Druge grobnice so mlajši vkopi tako poškodovali, da so bili posmrtni ostanki povsem premaknjeni in zelo slabo ohranjeni.

Poleg omenjenih grobnic je bila odkrita tudi starejša, antična faza poselitve. Med ostaline iz te faze spada 90 cm širok temelj, odkrit na dnu izkopa na območju načrtovanih stopnic; ter tri jame in struktura iz velikih peščenjakovih plošč v izkopu ob zahodnem cerkvenem zidu.

Muzej in galerije mesta Ljubljane – novosti v letu 2019 na področju arheologije

Martin Horvat, Metka Štrajhar, Matija Skrt, Polona Janežič

Ob redni dejavnosti na področju obdelave in hrambe arhivov arheoloških najdišč, ki poteka v MGML na lokaciji Ižanska cesta 400 v Ljubljani, smo v preteklem letu izvedli analizo postopkov obdelave in pripravili projekcijo potrebnih kapacitet za srednjeročno obdobje. Izkazalo se je, da je zaradi arhitekturno neprimeren prostorov, ki so sicer v zasebni lasti, težko zagotoviti optimalno delo, saj ni potrebnega prostora za prevzem in obdelavo gradiva, pogoji za začasno hrambo gradiva so suboptimalni, velike količine pridobljenega gradiva bi v prihodnje popolnoma ohromile obstoječe resurse muzeja, prav tako primanjkuje opreme. Na podlagi analize smo pripravili projektno nalogo, ki je predstavljala osnovo za pridobitev novega objekta - letališkega hangarja, ki ga je lastnica, Mestna občina Ljubljana, ustanoviteljica javnega zavoda MGML, dala le - temu v upravljanje. Letališki hangar se nahaja na lokaciji Letališka 9a v sklopu Starega letališča v ljubljanskih Mostah. Celotna parcela meri 2.102 m², pri čemer hangar obsega 817 m². Ob stavbi bo po arhitekturnih načrtih postavljen zunanji depo za sarkofage in ostale kamnite elemente okvirne velikosti 170 m².

Z novimi procesno/depojskimi prostori bomo omogočili organizacijsko, kadrovsko in stroškovno optimizirano izvedbo poizkopavalnih postopkov obdelave in hrambo arhivov arheoloških najdišč.

Na podlagi stanja stavbe in potreb je bila izdelana idejna zasnova s popisi investicijsko-vzdrževalnih del, najnujnejša bodo izvedena do jeseni.

Za delovanje novega Centra za obdelavo in hrambo arhivov arheoloških najdišč MGML, ki bo konec leta 2020 vzpostavljen na tej lokaciji, smo pripravili še osnutek poslovnika oz. protokola delovanja in osnutek sistemizacije potrebnih delovnih mest.

Letališki hangar, v sklopu Starega letališča, je razglašen za spomenik lokalnega pomena. Njegov status v sinergiji s primernimi vsebinami omogoča kandidiranje na različnih domačih in evropskih razpisih. Glede na primerljive rešitve evropskih mest je prav nova, prilagodljiva ponovna uporaba objekta kot trajnostna praksa v urbanem razvoju priložnost za dodatno ponudbo privlačnih, modernih vsebin – npr. ogledni depoji, različne prakse, eksperimenti, ipd. Z njimi se bomo trudili povečati zadovoljstvo javnosti in ji poskušali približati preteklost slovenskega prostora.

Notranjost hangarja (foto: M. Štrajhar).

Zunanjost hangarja (foto: M. Skrt).

Monografija o rimski vojaški opremi iz reke Ljubljanice

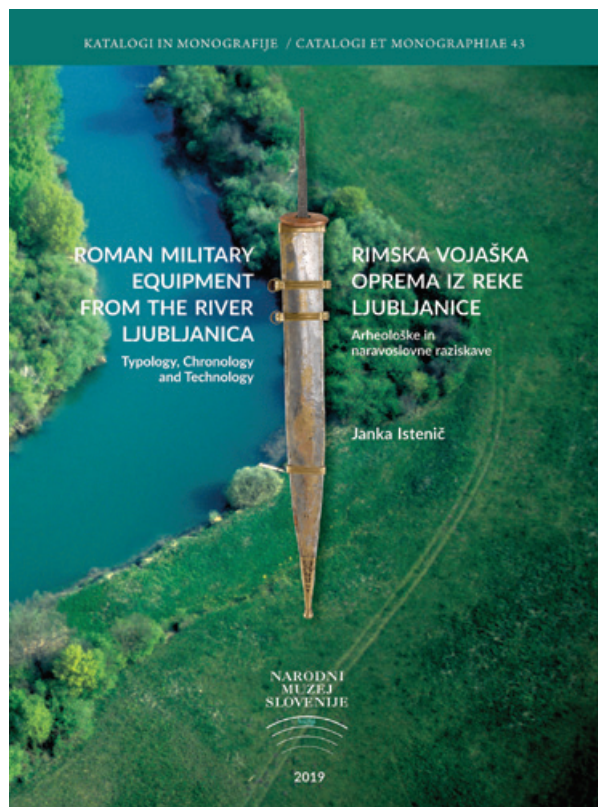
Janka Istenič

Primerjalna analiza predmetov, predstavljenih v knjigi, je podlaga za njihovo datiranje. Analiza podatkov o najdiščih obravnavanih predmetov je avtorico privedla do dobro utemeljenega mnenja, da so zgoščene rimske vojaške opreme povezane z dejavnostmi v pristaniščih in nadzornih mestih ob reki ter z domnevnimi verskimi obredi, povezanimi s prečkanjem vzhodne meje province Cisalpinske Galije (po letu 42 pr. n. št. del Italije, tj. središča imperija), ki jo domneva ob zavoju Ljubljanice vzhodno od Bevk. Kamniti mejnik, najden v Ljubljani, namreč kaže, da je bila od ustanovitve kolonije Emone dalje tam meja med upravnima območjema avtonomnih mest Akvi-

leja (Oglej, Italija) in Emona (Ljubljana). Avtorica je postavila hipotezo, da je bila meja na istem mestu že pred ustanovitvijo kolonije Emone, in sicer med upravno urejenim rimskim ozemljem in ozemljem, ki so ga Rimljani vojaško obvladovali, ni pa še bilo upravno urejeno.

Poglavje o rezultatih sistematičnega opredeljevanja elementne sestave neželeznih kovin in emajlov (v sodelovanju z Žigo Šmitom iz Inštituta Jožef Stefan) ter njihova obravnava je pomemben prispevek k razumevanju proizvodnje rimskega orožja. Avtorica domneva, da so velik del rimske vojaške opreme v rimski državi v zadnjih desetletjih 1. stoletja pr. Kr. in v 1. stoletju po Kr. izdelali v velikih delavnicah, ki so imele zelo velika tržišča. Na izbiri kovin so vplivali njihove mehanske lastnosti, videz in cena. Stremeli so k zlato-srebrnemu videzu. Pri dragih, prestižnih predmetih so ga dosegli z uporabo srebra in zlata, pri drugih pa z uporabo cenejših materialov: medenine, kositra, zlitin kositer-svinec in baker-kositer ter železa. Spolirane medeninaste in bronaste površine imajo rumen kovinski sij in spominjajo na zlato, spolirane površine kositra pa so po videzu podobne srebru. Izsledki monografij so prinesli pomembna spoznanja na treh področjih:

1. interpretacija vzrokov pogostosti rimske vojaške opreme v rekah,
2. način in organizacija proizvodnje rimske vojaške opreme,
3. čas ustanovitve kolonije Emone. Poleg tega knjiga, zaradi izjemne kakovosti kataloškega dela, omogoča dober vpogled v gradivo tistim, ki si predmetov ne morejo ogledati v živo, tj. predvsem mednarodni javnosti, tako raziskovalcem kot številnim ljubiteljem rimske vojske.

ISTENIČ, Janka, *Roman military equipment from the river Ljubljana : typology, chronology and technology = Rimski vojaška oprema iz reke Ljubljane : arheološke in naravoslovne raziskave*. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2019. 394 str., ilustr. Katalogi in monografije, 43. ISBN 978-961-6981-35-4. ISSN 1318-4407 [COBISS.SI-ID 299164160]

Črnomelj – Ulica L. Fabjana in M. Jarca 2018-2019

Alenka Jovanović

Raziskave na območju Ul. M. Jarca in L. Fabjana v Črnomlju je izvedlo podjetje Magelan d.o.o. s sodelovanjem strokovne ekipe podjetja Arhos d.o.o. pod vodstvom S. Oliča in A. Jovanović od junija 2018 do marca 2019, oz. podjetje Arhos od aprila do junija 2019 (zadnja etapa).

Najstarejšo poselitveno fazo opredeljujejo ozki jarki (sl.1), stojke in posamezne jame, ki so bili razmeroma dobro ohranjeni ob vrtu župnišča ter pri cerkvi sv. Petra. Na preostalem območju so bili tlorisi slabše berljivi, večinoma zaradi kasnejših posegov, ki so ponekod docela uničila starejše plasti. Jarki so potekali vzporedno v smeri sever–jug, mestoma so bili povezani s pravokotno postavljenimi krajšimi jarki. Najdbe iz te faze so maloštevilne in časovno težje opredeljive; na osnovi posameznih prepoznavnih kosov in stratigrafije najstarejšo fazo umeščamo v 1. st. pr. n. š.

V naslednji fazi so bili zgrajeni široki jarki, ki so iz smeri višje ležečega platoja potekali navzdol proti Lahinji, v smeri zahod–vzhod. Dna jarkov, šir. od 1,5 do 3 m, so bila utrjena s kamni; med njimi je več kovancev in fragmentiranih fibul iz časa 1.–2. st., nekaj lončenine in nekaj žlindre. Na dnu in ob robu posameznih jarkov so ležali vkopi za stojke, v najglobljem jarku pa so v stopničastih stenah ležali ostanki vzdolžno položenih vej, dodatno utrjenih s koli, ki jih razumemo kot konstrukcijo za utrditev sten.

Ostanke prejšnjih faz prekrivajo izravnalne plasti. Najdbe iz te faze preliminarno umeščamo v čas pozne antike.

Fotonačrt: ozki jarki iz najstarejše poselitvene faze na vzhodni strani Ul. M. Jarca ob župniščnem vrtu. Foto: M. Vujasinović, Arhos d.o.o.

Za izravnavo je sledilo več gradbenih faz: kamnita tlakovanja (cesta?), jame in stojke, krušna peč, več izravnav in utrjevanj terena ter kamnite strukture. Nad njimi je ležala črna plast z obilico poznoantičnih najdb, med katerimi prevladujejo tubulusi, kosti in lončenina – večinoma kuhinjska, namizne in uvožene je izredno malo. Kovinsko gradivo je maloštevilno in zelo fragmentirano, izstopa zlatnik Anthemiusa iz 2. pol. 5. st.

Naslednja faza je iz srednjeveškega in novoveškega obdobja (13.–19. st.). Ob cerkvi Sv. Petra smo odkrili ostaline masivne zidane stavbe (sl. 2), ki najbrž predstavlja ostanek predhodnice obstoječe cerkve (prvič omenjena leta 1228) in grobove, ki že v najstarejši fazi izpričujejo obstoj načrtno postavljenega pokopališča z grobnimi mesti v vrstah. Na razmeroma majhnem prostoru je bilo odkritih 334 grobov; v istem grobnem mestu je tudi do 7 pokopov. Grobne jame z izključno skeletnimi pokopi so imele pravokotno obliko, večina s sledovi lesenih krst. Usmeritev je vzhod–zahod z glavo na zahodni strani, odstopanja so zabeležena le v dveh primerih. Večina je brez pridakov, le posamezni imajo devocionalije (svetinjice, križci, rožni venci in breverl, nakit (prstani, steklene jagode ter deli oblačil (gumbi, kaveljčki za spenjanje), večinoma iz 17.–18. st. Pokopališče je sprva segalo na pobočje proti Lahinji, kasneje so areal zmanjšali in postavili vzhodni zid; vzpostavljena meja se do opustitve pokopališča v 19. st. ni več spreminjala.

Zidana stavba ob cerkvi sv. Petra. Pogled iz smeri jugovzhoda. Foto: M. Vujasinović, Arhos d.o.o.

Arheološke raziskave na Sotinskem bregu

Branko Kerman

Sotinski breg oz. Kugla (418 m), ki leži na skrajnem severnem delu Goriškega ob meji z Avstrijo, je najvišji hrib Prekmurja. Prazgodovinska naselbina leži na jugozahodnem zaključku grebena hriba na višini 408 m in pod delujočim kamnolomom. Ima izjemno strateško lego nad širšo okolico.

Prazgodovinsko najdišče je bilo na lidarskem posnetku prepoznano leta 2014 v obliki podolgovatega ovalnega platoja, ki ga na vzhodni, zahodni in južni strani obdajajo manjši nasipi z izrazitim prelomom terena v strmino. Na severni, lažje dostopni strani, je zemeljski nasip višji in dodatno utrjen z obrambnim jarkom.

S postopnim širjenjem kamnoloma v zadnjih letih je bil uničen jugozahodni del najdišča. V ta namen so bile na Sotinskem bregu junija 2019 izvedene arheološke raziskave, ki jih je opravila ekipa arheologov iz CPA in na podlagi 2 profilov določila stratigrafijo prazgodovinskega najdišča.

Arheološka izkopavanja so trajala od 24. 9. do 14. 10. 2019. Skupna površina, ki je bila predvidena za raziskavo, je zajemala okrog 1500 m² (na parc. št. 74, in 76/2, k.o. Sotina).

Večina naselbinskih objektov je bila strnjena na jugovzhodnem delu najdišča. Med najpomembnejša odkritja na Sotinskem bregu sodi velika jama (velikosti 5,13 × 2,27 m in 0,66 m globine) iz zgodnje eneolitske – lasinjske kulture. V trdno sprijetem svetlo rdečkastorjavem, meljasto ilovnatem zasutju jame (SE 2) je bilo veliko odlomkov keramike, ki pripada raznim tipom večjih in manjših loncev ter različnim

Pogled na prazgodovinsko najdišče Sotinski breg (foto: B. Kerman)

oblikam skled. Najdene so bile tudi miniaturne posodice, odlomki zajemalk s predrtimi držaji, številni kamniti odbitki, jedra in manjši kosi glinenega ometa z odtisi lesa. Odlomki posod so okrašeni z navpičnimi ali poševnimi vrezi in z vtisi krogcev v pasovih ali pa z apliciranimi okrasi.

Skupina večjih in manjših jam, severno od lasinjske jame, je tvorila nepopoln tloris nadzemne stavbe. Nekatere jame so vsebovale odlomke keramike, ki jih lahko opredelimo v bronasto dobo. Drugo stavbo, ki se je nahajala na robu sploščenega vrha, je tvorilo pet jam za stojke, večja jama in nekaj lukenj podpornih stojk. V eni od stojk je bil najden lonček z okrasom ozkega horizontalnega rebra in snopi treh ravnih vertikalnih reber pod njim, kar je značilno za čas pozne bronaste dobe.

Na zahodnem strmem delu najdišča so bili arheološki objekti skromni. Odkriti so bili dve jami in kurišče.

Na lidarskem posnetku je lepo razvidno, da je plato najdišča obdajal nasip. S presekom na jugovzhodnem robu naselbine nismo zaznali nasipa, kar je lahko posledica erozije nasutja nasipa v strmo padajoč teren. Zemeljski nasip na jugozahodnem robu naselbine, ki je lepo viden v naravi, pa bi lahko nastal na debeli plasti oz. kupu skrilačev, ki tvorijo geološko podlago na tem delu naselbine.

Kot so pokazala izkopavanja, je bila poselitev strnjena na rahlo padajočem jugovzhodnem delu Sotinskega brega. Najstarejša naselitev na raziskanem območju sodi v čas eneolitske – lasinjske kulture, v bronasto dobo pa naselje, od katerega sta bili dokumentirani dve hiši.

Lepo ohranjene luknje stojk hiše iz bronaste dobe (foto: B. Kerman)

Ljubljana - Koseze – Pastoralni center

Alenka Klasinc

Pozno poleti leta 2019 je Samo Hvalec s.p. v sodelovanju s Skupino STIK izvedel arheološka izkopavanja pri Koseški cerkvi (parc.št. 1082/4, 1082/5, 1082/8, 1082/10 k.o. 1739). Raziskavo je vodil imenovani skupaj s šest člansko ekipo. Rezultati izkopavanja so dopolnili arheološko sliko tega predela iz raziskav leta 2017 in predhodnih posegov.

Na obravnavanem območju sledimo močni poselitvi iz rimskega obdobja. Glede na ohranjene stratigrafske zapise menimo, da se je v rimskem obdobju poselitvena slika spremenila dvakrat. Sprva so na območju zgradili objekte v stojkasti tehniki, prepoznali smo vsaj dva objekta. Enega v južnem delu in enega v severovzhodnem delu raziskanega areala. S poznejšo reorganizacijo prostora so uničili pripadajočo hodno površino, zato smo jih zasledili šele na sterilnem premešanem nasutju, s katerim so izravnali območje pred gradnjo. Sočasno z obema objektoma je bila na območju izkopana večja jama, ki je imela verjetno nadstrešek, saj smo ob robovih le-te našli postamente, za katere menimo, da so nosili stebre strešne konstrukcije. Namembnost jame ostaja neznana.

Pozneje je opisane objekte nadomestil večji kompleks lesenih stavb, ki so bile temeljne s prodniki in malto. Temelji niso masivni, zato menimo, da so nosili leseno konstrukcijo. Ob njih sledimo plastem z delno obdelanimi kamni (lomljenci), gradbenim materia-

lom ter najdbam, ki so lahko ruševine temeljev ali utrditve ob lesenih stenah.

Objekt je počasi propadal, na kar kaže obsežna ruševinska plast. Najdišče označuje bogat zbir drobnega gradiva. Med najdbami omenimo bronaste fibule, žrmlje, kamniti brus, bronasto kozmetično žličko, narokvico, tri rimske novce, utež, steklene jagode. Med keramičnimi najdbami smo našli odlomek oljenke Loeschcke I b/c, ročaje, ostenja in ustja amfor ter vrčkov. Menimo, da smo z arheološko raziskavo dopolnili poznavanje rimske poselitve ob cesti med Emono in Karnijem.

Pogled na mlajšo rimsko fazo s temelji in postamenti.

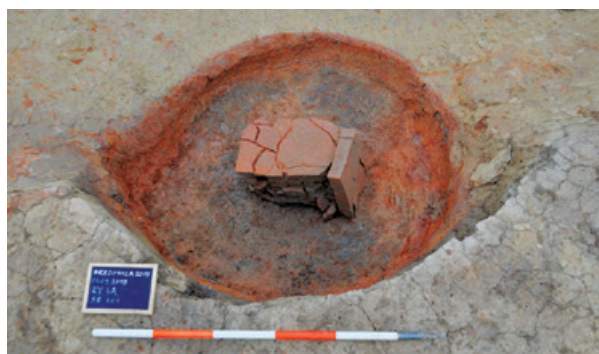
Močno profilirana fibula tipa Almgren 68.

Arheološko izkopavanje rimskodobnega opekarskega obrata na Brezovici pri Ljubljani

Ines Klokočovnik

Od začetka avgusta do sredine oktobra 2019 je ekipa podjetja Avgusta d.o.o. na Brezovici pri Ljubljani, med avtocesto in regionalno cesto Ljubljana – Vrhnika, na travniku imenovanem Na Cegunci (EŠD 11402), izvedla arheološka izkopavanja v sklopu priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN) za izgradnjo trgovskega centra. Da se tik pod travo na parcelah 336/1–vzhodni del in 336/8–zahodni del, k. o. Brezovica, skrivajo ostanki iz rimskih časov, so že leta 2014 potrdile raziskave Centra za preventivno arheologijo ZVKDS. Na površini v skupni velikosti 1428,5 m², so bile ob tokratni raziskavi odkrite arheološke ostaline, ki jih lahko na podlagi velike količine opek ter ohranjenih jam za kole in masivnejše tramove vsaj treh različno velikih objektov, prostorsko umestimo na obrobje večjega opekarskega obrata. Raba prostora, ki prav tako govori v prid opekarskemu obratu, se kaže tudi v večjih, razmeroma pravokotnih vkopih, prepoznanih kot glinokopi, ki so jih po končanem izkopu gline sekundarno uporabili kot odpadne jame. Največji glinokop je v premeru meril 11 m, glino pa so kopali do globine 2,20 m. Na severni strani sta bili tik ob omenjenem glinokopu odkriti tudi dve manjši, delno ohranjeni peči okroglega tlorisa. Glede na velikost peči sklepamo, da nista bili namenjeni žganju opeke. V eni izmed peči, uničeni s kasnejšim drenažnim jarkom, se je ohranil še 47 cm visok osrednji stebriček iz šestih pravokotnih opek, medtem ko so drugo peč po

opustitvi zapolnili z večjo količino močno prežganih korcev oz. imbreksov. Glavnino najdb na najdišču, kot že omenjeno, predstavljajo odlomki rimskodobne opeke različnih oblik in namembnosti v skupni teži nekaj več kot 5500 kg. Prepoznali smo osnovne tipe: strešnike oz. tegule, korce oz. imbrekse ter zidake različnih velikosti. Opeka ni bila žigosana, mestoma se pojavljajo le odtisi živalskih nog (ptič, prašič, pes) ter sledovi krogov ali polkrogov v različnih izvedbah: enojni, dvojni, trojni. Narejeni so bili bodisi z enim ali več prsti bodisi s predmetom na svežo površino. Lončenine in kovinskih predmetov je v primerjavi z opeko razmeroma malo. Tipološko gledano prevladujeta predvsem transportno in kuhinjsko posodje, med kovinskimi predmeti pa različni, slabo ohranjeni, železni žblji. Najdenih je bilo tudi nekaj majhnih odlomkov modrozelenega stekla. Tekom raziskave smo prepoznali tri faze, ki jih na podlagi najdb kronološko ne moremo natančneje razmejiti. Kažejo se predvsem v značaju uporabe prostora, ki se je v funkcionalnem pogledu prilagajala potrebam opekarskega obrata, katerega delovanje, po preliminarnih rezultatih, časovno umeščamo v prva tri stoletja našega štetja.

Stebriček iz opek v eni izmed peči (foto: M. Kot).

Največji glinokop, kasnejša odpadna jama (foto: M. Kot).

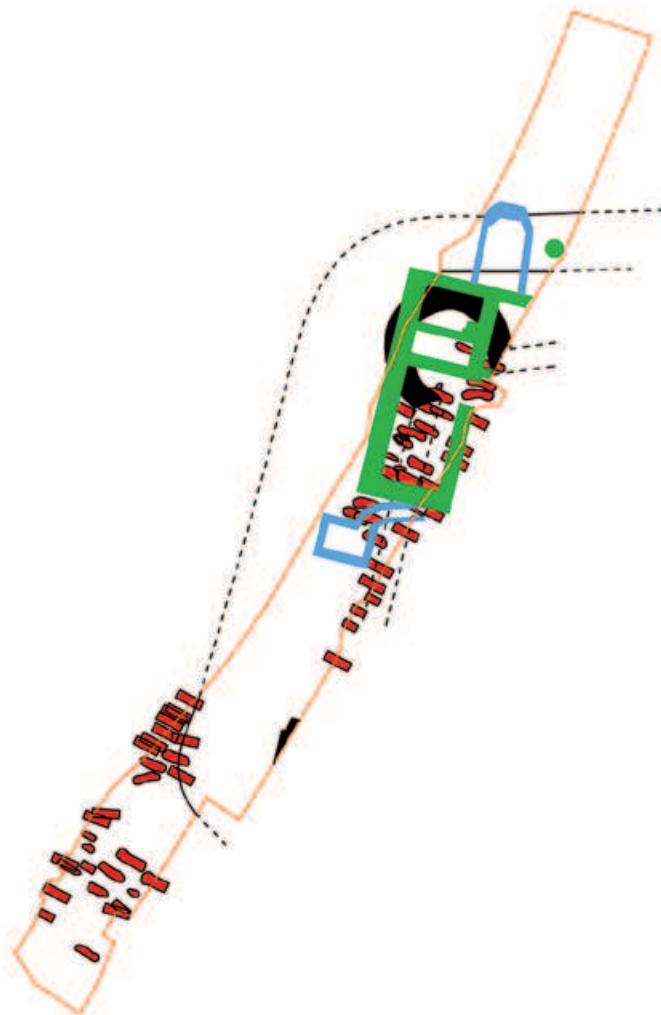
Nova arheološka podoba Cerklj na Gorenjskem

Uroš Košir

Junija 2019 so v Cerkljah na Gorenjskem potekala gradbena dela z namenom menjave in izgradnje komunalne infrastrukture. Neznani mimoidoči je v gradbenem izkopu na območju parcele št. 1338/1, k. o. Cerklje, opazil ostanke zidanih struktur in o tem obvestil Območno enoto Kranj Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Arheološka ekipa podjetja Avgusta, d.o.o., je med 28. 7. in 9. 10. 2019

izvedla arheološka izkopavanja na Trgu Davorina Jenka in arheološko dokumentiranje ob gradnji v neposredni bližini, tekem del pa so bile odkrite bogate arheološke najdbe iz različnih obdobij.

Odkrite ostaline in stratigrafske enote je bilo preliminarno mogoče razdeliti v sedem ločenih faz. Prvo fazo so predstavljale naravne plasti pod nivojem arheoloških ostalin, ki ji je sledila druga faza, zaznamovana s

CERKLJE NA GORENJSKEM - Trg Davorina Jenka, parc. št. 1338/1, k. o. Cerklje		Avtor: U. Košir	
EŠD 9449		Datum raziskave: 28. 6. do 9. 10. 2019	
Koda raziskave: 19-0341			
LEGENDA:			
izkopno polje	faza 3	faza 4	faza 5
			faza 6

Idealiziran interpretativni načrt odkritih ostalin (avtor: U. Košir).

Slovanski grob (foto: U. Košir).

posameznimi najdbami iz prazgodovine in antike. Tretjo fazo je predstavljalo slovansko grobišče z grobovi iz časa 10. in 11. stoletja. Skupno je bilo dokumentiranih 65 grobov in popisanih 60 skeletov, od tega je bilo v celoti izkopanih 57 grobov. Ostali grobovi so segali v profile in niso bili izkopani. Večina grobov je bila vsaj delno ali skoraj v celoti poškodovanih zaradi kasnejših posegov v prostor, le redki pa so bili popolnoma ohranjeni. Njihova prostorska razporeditev ni bila povsem enotna, saj je bila na nekaterih mestih gostota grobov večja ali manjša, kljub temu pa so bili na splošno razporejeni v štirih vrstah. Z izjemo enega otroškega groba, so bili preostali usmerjeni v smeri zahod–vzhod (delni odmik proti smeri severozahod–jugovzhod), z glavo na zahodni strani. Osrednji del odkritega slovanskega grobišča je bil popolnoma uničen. Uničenje je povezano z izkopom obrambnega jarka in kasnejšimi gradbenimi posegi. Med odkritimi dodatki so prevladovali obsenčni obročki z odebeljenimi konci, nekateri primerki pa so imeli »S« zanko. Odkritih pa je bilo tudi nekaj prstanov, bronast obesek, trije grozdasti uhani in

polmesečasti uhan z emajlom. Glede na antropološko analizo je bilo med pokopanimi 16 otrok in 44 odraslih, med njimi 15 moških, 3 domnevni moški, 8 žensk, 6 domnevnih žensk, 12 skeletom pa spola ni bilo mogoče določiti.

Slovanskemu grobišču je sledila četrta faza z izgradnjo in uporabo protiturškega tabora v 15. in 16. stoletju. Iz tega časa so se ohranili ostanki severozahodnega obrambnega stolpa, odkrita pa sta bila tudi dela severnega in zahodnega obrambnega jarka. Peta faza je bila zastopana z opustitvijo obrambnega jarka in njegovo postopno zapolnitvijo ter gradnjo stavbe kaplanije v začetku 19. stoletja. Šesto fazo je zaznamoval čas druge svetovne vojne in gradnja dveh nemških bunkerjev, zadnjo fazo pa je predstavljalo obdobje od konca druge svetovne vojne do danes.

Tokratna arheološka odkritja predstavljajo nove pomembne informacije o arheološki podobi Cerkelj na Gorenjskem, glavno presenečenje pa je bilo ravno slovansko grobišče, katerega obstoj do sedaj ni bil poznan.

Predmeti iz brezna v Debliških livadah

Uroš Košir

Arheološka ekipa podjetja Avgusta, d.o.o., je 9. 6. 2019 prisostvovala praznjenju brezna v Debliških livadah v bližini Jame pod Krenom. Lokacija raziskave je na parc. št. 4, k. o. Onek, v občini Kočevje. V breznu naj bi se nahajali človeški posmrtni ostanki iz povojnega časa, v desetletjih po vojni pa je bilo brezno zapolnjeno z različnimi odpadki. Oktobra leta 2018 se je na pobudo Komisije Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč začelo odstranjevanje odpadnega materiala z namenom očiščenja brezna in zaradi preverbe morebitne prisotnosti posmrtnih ostankov. Zadnji dan delovne akcije, ki je trajala med 19. in 21. 10. 2018, so jamarji Jamarskega kluba Novo mesto pri praznjenju in čiščenju naleteli na večjo količino predmetov žrtev povojnih pobojev, katerih posmrtni ostanki se v breznu niso nahajali. Dodatni iznos je bil opravljen še 12. 11. 2018. Zaradi odkritega materialnega gradiva so se nadaljnja dela (l. 2019) odvijala v prisotnosti arheološke ekipe, ki je opravila tudi analizo vseh odkritih predmetov.

Skupno je bilo odkritih več kot 2000 predmetov, med katerimi je bilo popisanih 1696 kosov. Med temi jih je bilo 493 odkritih v letu 2018, preostali 1203 pa leta 2019. K popisanim predmetom ni bila všteta večja količina stekla (12,2 kg), nerazpoznavni kovinski fragmenti (14,5 kg) in staljeni kosi aluminijastih predmetov (9,5 kg). Med preštetiimi predmeti jih je 1445 zagotovo povezanih z žrtvami in/ali storilci pobojev, 251 pa je morebitno povezanih

Del odkritih predmetov takoj po iznosu iz brezna (foto: U. Košir).

z istimi dogodki, vendar tega ni mogoče potrditi. Ravno tako so z istim dogodkom skoraj zagotovo povezani vsi staljeni aluminijasti predmeti in dovršen del kovinskih fragmentov, številni drobci stekla in deli steklenic pa lahko izvirajo tudi iz kasnejšega časa. Dokumentirane predmete je bilo mogoče razvrstiti v različne skupine kot so sponse, osebni predmeti, kadilski pripomočki, gumbi, čutare in deli čutar, bajoneti in žepni noži, itd. Na 60 predmetih so bili odkriti vtolčeni, vrezani ali vpraskani napisi ali podobe, bodisi v obliki inicialk, imen ali drugih kratic. Ti nam razkrivajo nekdanje lastništvo in uporabo predmetov, ki so bili pogosto pridobljeni iz druge roke. Med imeni in priimki so bili prepoznani naslednji: Bosz, Niko Draga, Borivoje S. Lazarević, Puškar, Leone Alfani, Dragoljub Bijelić, Stefan Schkribamek, Josip Stoković, Schnelder, Kretschmer, Jovo Otanić, Emilio Dalcol, Rapf in Musil.

Predmeti imajo večinoma nemško, italijansko in staro-jugoslovansko primarno poreklo, vendar tega porekla ni mogoče enačiti s poreklom žrtev, vsekakor pa nabor predmetov kaže, da gre izvor žrtev iskati predvsem na območju Balkana z možno prisotnostjo nekaterih pripadnikov nemških oboroženih sil. Le redke predmete je mogoče povezati z oboroženimi silami NDH-ja, večinoma pa bi lahko predmete povezali s pripadniki četniških enot, kar potrjujejo številni cirilični napisi na predmetih. Med lastniki predmetov so bili zagotovo tudi pripadniki Srbskega prostovoljnega korpusa.

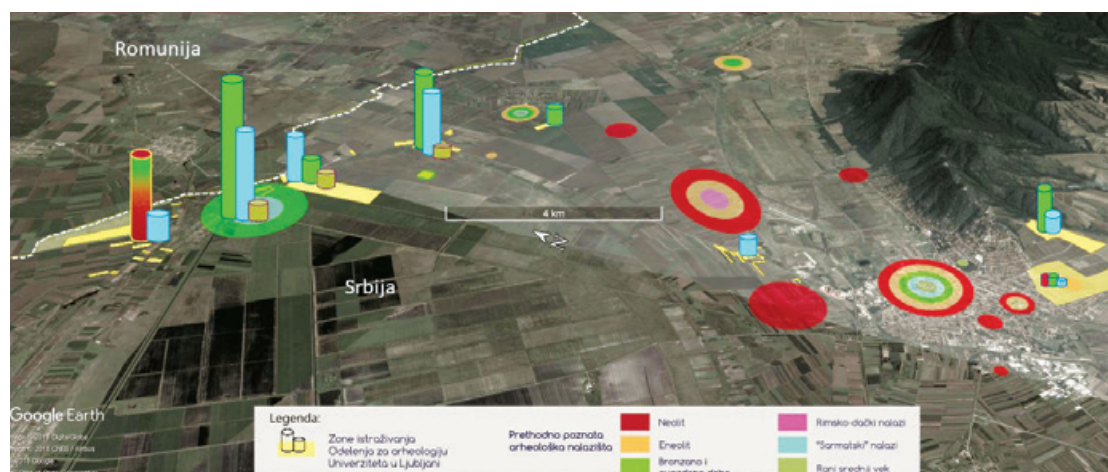
Oznaka pripadnika Srbskega prostovoljnega korpusa (foto: U. Košir).

Deset let raziskav Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani v Vršču v Srbiji (2010–2019)

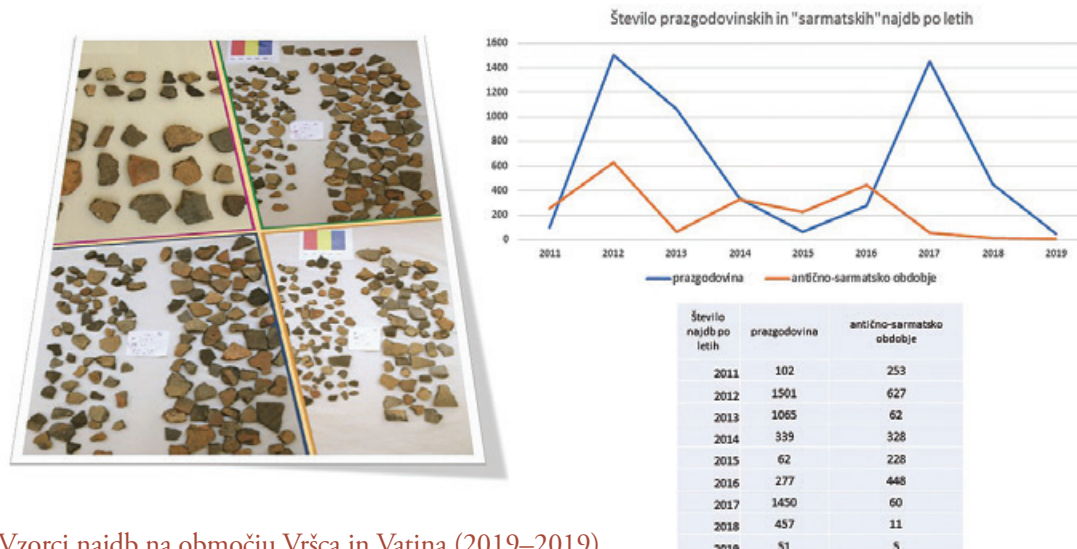
Predrag Novaković

Od leta 2010 naprej Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani v sodelovanju z Gradskim muzejem iz Vršca izvaja sistematično površinsko rekognosciranje na širšem območju Vršca v južnem Banatu. V desetih raziskovalnih akcijah, ki so hkrati namenjene tudi praktičnemu pouku arheološke metodologije, smo dosedaj natančno raziskali prostor 270 hektarjev na prostoru med Vrščem in Vatonom. V dosedanjih pregledih je bilo ugotovljenih 7 najdiščnih območij, ki so vsa multiperiodna, zaradi česar ni mogoče govoriti o natančnem številu kronološko in lokacijsko zamejenih posameznih najdišč. V naj-

diščnih območjih predvsem izstopajo tri obdobja – srednja in pozna bronasta doba, železna doba in t.i. antično-sarmatsko obdobje, ki nekako obsega čas od 2. st. do konca antike. Poleg omenjenih obdobij smo na najdiščnih območjih ugotovili tudi obdobje mlajšeneolitsko obdobje Vinče in dokaj redke srednjeveške najdbe. Dosedaj smo zbrali preko 8.000 vzorcev najdb, od česar jih približno 60 % sodi v prazgodovino, 25 % pa v antično-sarmatsko obdobje. Glavni cilj projekta je ugotoviti glavne poselitvene procese in faze na območju Vršca, ki sodi med izjemno arheološko bogate pokrajine v Vojvodini.

Shematično prikazani rezultati površinskih pregledov na območju Vršca in Vatina (2010–2019).

Vzorci najdb na območju Vršca in Vatina (2019–2019).

Arheološko izkopavanje srednjeveškega grobišča s stečki v Milavičih, Hercegovina

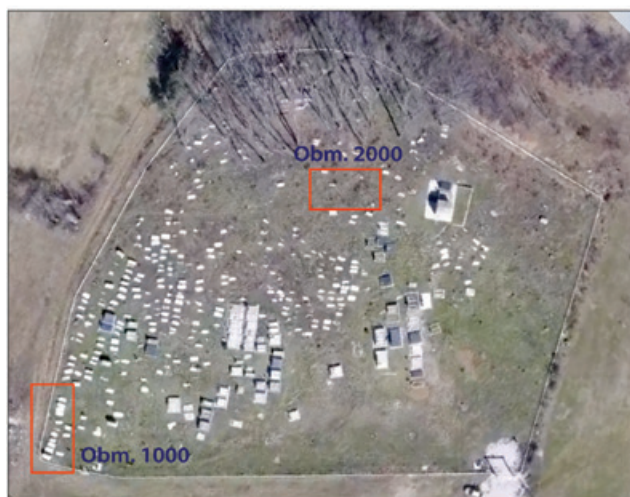
Kaja Pavletič, Alessandra Cianciosi, Krish Seerah, Saša Čaval

V sklopu projekta *Social Landscapes as Multicultural Spaces (SOLMUS)* je bilo lani izvedeno arheološko izkopavanje na Dabarskem polju v Hercegovini, ki je vključevalo dve zelo različni najdišči, Hatelji in Milaviči, ki sta zato predstavljeni vsako posebej (Grahek et al., glej tu).

V vasi Milaviči, občina Bileća, je obsežno pokopališče, katerega začetki verjetno segajo že v bronasto dobo. V srednjem veku se je gomila razvila v nekropolo večje

skupnosti, od katere se je ohranilo 352 stečkov. Kontinuirana uporaba pokopališča od srednjega veka do modernih časov ni dokazana; novejši pokopi so se začeli šele v 90ih letih 20. stoletja.

Pokopališče je bilo pred lanski nedestruktivni raziskavami ena izmed dvanajstih možnih lokacij za študijo stečkov v tej dolini, ki je v srednjem veku

Milaviči: zgoraj - nekropola oz. pokopališče z območji raziskav; območje 1000 s stečki po odkritju ruše. Spodaj - grob 4, pokrov grobnice z apnenčevimi naravno-lomljenimi ploščami; grob 5, grobnica z apnenčevimi ploščami, položeno na prsa pokojnika; grob 6, grobnica iz apnenčevih plošč in skeletom; grob 7, izpraznjena grobnica iz apnenčevih blokov (foto: arhiv SOLMUS).

predstavljala glavnino župe Dabar. Arheološki pregledi Milavičev so pokazali na možnost pomembnega doprinosa najdišča k poznavanju fenomena stečkov v BiH in tudi sicer srednjega veka na zahodnem Balkanu.

Na sami nekropoli smo se osredotočili na dve mikrolokaciji: na pokope pod stečki ob zahodnem robu (obm. 1000) in na prazno območje na centralnem, vzvišenem delu najdišča, na domnevni prazgodovinski gomili, kjer je geofizikalni pregled pokazal sledove pravokotnega objekta (obm. 2000). Glede na ledinsko ime najdišča – Crkvina, smo pričakovali srednjeveško pravoslavno cerkev.

Območje 1000: Zaradi teže stečkov in pomanjkanja časa smo uspeli raziskati le štiri grobove (gr. 4–7). Vsi nagrobniki so ležali v smeri Z–V in so bili okrašeni. Grobovi so vsebovali iztegnjene skeletne pokope odraslih, brez krste, a v kamnitih kamrah, z glavo proti Z. Grobne kamre so bile izdelane iz naravno lomljenih plošč in iz blokov apnenca, in bile pokrite s ploščami, medtem ko na dnu ni bilo ničesar. Razen novca v desni dlani pokojnika iz groba 4, so bili ostali pokopi brez pridakov.

Območje 2000: Sonda je bila postavljena na vzvišenem položnem prostoru, ki je sovpadal z geofizikalnim odkritjem pravokotne stavbe. Na globini 0,7 m smo naleteli na večje kamnite obdelane bloke v liniji, z vratio odprtino. Severno od tu so ležali kamniti bloki, ki so predstavljali pokrov kamnite grobnice. Grob je bil zgrajen v smeri Z–V; pokojnik je ležal v iztegnjenem položaju, z glavo proti Z. Ob levem kolenu je bila fragmentirana majolika. Severno od te je ležala še ena grobnica, z enakimi arhitektonskimi elementi: pet velikih kamnitih plošč je pokrivalo grobnico, katere vzdolžne stene so bile izdelane iz delno obdelanih kamnitih blokov, medsebojno vezanih z maltnim vezivom. V grobu 2 je ležala starejša ženska, s pazljivo zloženimi dolgimi kostmi neke druge osebe levo ob nogah. V severnem profilu območja in hkrati severnega zidu gr. 2, je bil opazen še en grob, katerega pa zaradi zaključka izkopavanja nismo raziskali.

Geomorfološke, arheobotanične in antropološke analize so v teku, zato nadaljnjih interpretacij o povezavah stečkov s spodaj pokopanimi osebami še ne moremo podati.

Milaviči: zgoraj - vizualizacija geofizikalnih rezultatov z vrisano pravkotno strukturo; območje 2000 ob zaključku raziskave v juliju 2019; Spodaj: grob 1, pokrov grobnice, pogled z vzhoda; grob 2, skeletni ostanki v grobu 2, z izpraznjenim gr. 1 na levi strani (foto: arhiv SOLMUS).

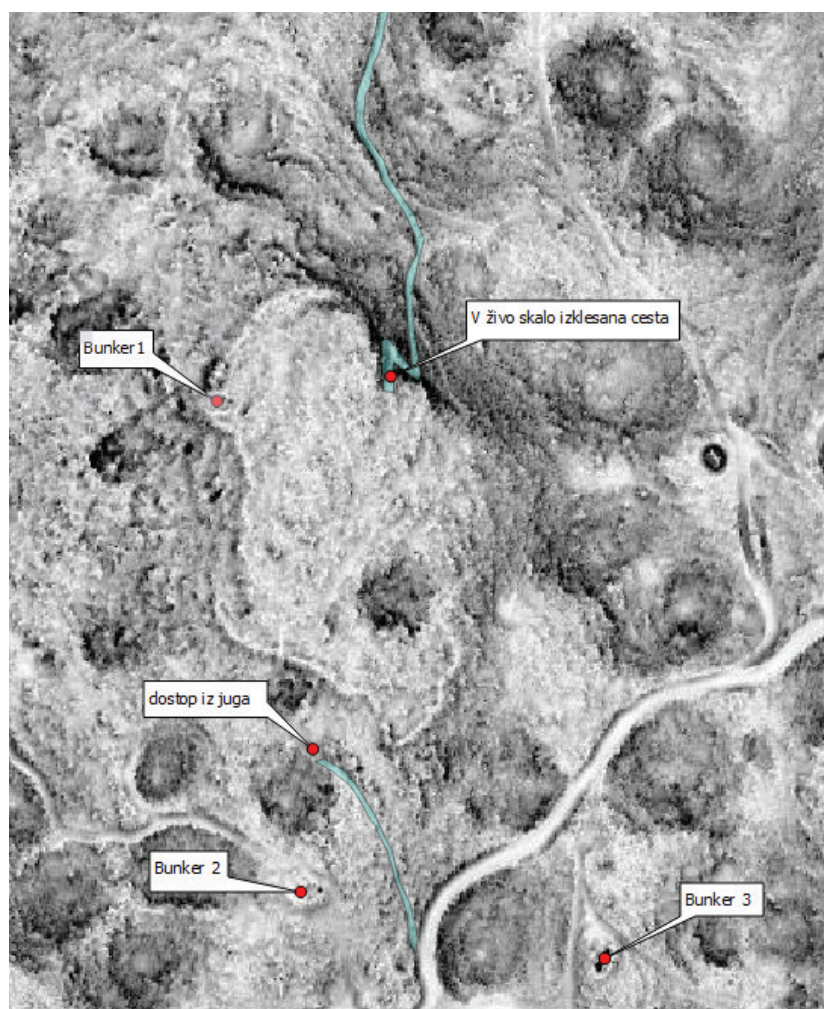
Neznana vojaška utrdba v hribovitem svetu Raskovca nad Vrhniko

Mitja Pergar

Na gozdnatem območju med Logatcem in Vrhniko sem na lidar posnetku identificiral novo arheološko lokacijo, ki se nahaja na koti 584,2, približno 660 m vzhodno od Cesarskega vrha. Lokacija se nahaja na manjši ovalni vzpetini, ki jo obkrožajo vrtače. Teren je močno zakrasel in je težko prehodno. Vrh vzpetine obdaja kamnit zid širok približno od 1,1 m do 1,4 m. Zunanje in notranje lice zidu je narejeno iz večjih apnenčevih kamnov z deloma klesarsko obdelanimi stranicami, sredico zidu pa zapolnjuje kamnit apnenčev drobir. V zid so vključene tudi večje naravne skale. Obzidje so na več mestih poškodovali moderni posegi (npr. gradnja strojne gozdne vlake ter betonski bunker

iz druge svetovne vojne). Na južnem in zahodnem delu obzidja so vidne na notranji strani zidu tri večje utrditve iz obdelanih kamnov, dimenzij približno 1,5 x 1,5 m. Obzidje je najbolj poškodovano na jugovzhodnem delu, kjer so kamni raztreseni po brežini in na terenu ni vidna niti ena lega kamnov. Glavni dostop do utrdbe je bil v preteklosti na severovzhodnem vogalu vzpetine, kjer v utrdbo vodi v živo skalo izklesana cesta po umetni utrjeni klančini. Cesta, ki vodi do tega vhoda, je kvalitetno narejena, robovi ceste so izdelani iz lomljenecv, cestišče zapolnjuje apnenčev drobir različnih granulacij. Med cestiščem in brežino je odvodni kanal širine 0,20–0,30 m. Cesta je široka od 1,4–2,0 m, ohranjena dolžina ceste je okoli

160 m. Nato ji na terenu ne moremo več z gotovostjo slediti. Na jugozahodnem vogalu vzpetine je na terenu slabše viden odsek ceste, ki pa ni tako kvalitetno grajen in ne vodi neposredno do obzidja, omogoča pa peš dostop do prehoda, ki vodi med dvema skalnima osamelcema v utrdbo. Površina utrdbe je približno 8740 m². Znotraj utrjenega prostora ni jasno prepoznavnih ostankov stavbnih ostalin. Preliminarna analiza historičnega kartografskega gradiva je pokazala, da je utrdba gotovo starejša od 240 let. Ob ogledu lokacije nisem našel drobnega arheološkega gradiva, ki bi omogočalo datiranje utrdbe, zato v tej fazi raziskav ne moremo z gotovostjo sklepati, kdaj je utrdba nastala. Preseneča izredno kvalitetna gradnja obodnega zidu in severne ceste, ki sta morala na-

Tloris utrdbe na lidar posnetku (vir: MK; obdelava M. Pergar).

stati sočasno, saj se funkcionalno dopolnjujeta. Uporabljena tehnika in surovina za izdelavo zidu ter ceste nakazujeta, da je utrdba nastala v srednjem veku ali v rimskem času. Odsotnost številčnega arheološkega drobnega gradiva in z oporniki utrjeno zidovje naka-

zuje, da gre za lokacijo vojaškega značaja. Njeno dobro strateško pozicijo in vojaški pomen posredno potrjuje tudi izgradnja treh betonskih bunkerjev tako rekoč na isti lokaciji v času druge svetovne vojne.

Detajl zidu utrdbe (foto: M. Pergar).

Mitja Pergar

V letu 2019 sem nadaljeval raziskave na območju med Savo in Bohorjem (glej Pergar 2019: Prispevek k poznavanju prazgodovinske in srednjeveške poselitve med Bohorjem in reko Savo v Občini Krško. Arheologija v letu 2018) in s pomočjo analize lidar posnetkov lociral dve novi gomilni grobišči (Gorica pri Raztezu in Anže) in novo prazgodovinsko višinsko postojanko na Sremiču.

Nova prazgodovinska naselbina se nahaja severozahodno od zaselka Slom pri Sremiču, severno od Krškega. Severna, zahodna in vzhodna pobočja vzpetine so izredno strma, zato je lokacija zelo dobro naravno zavarovana. Najlažji dostop je z južne strani, kjer so nekdanji prebivalci postavili zemljen nasip. Lokacijo je močno poškodovala gozdna vlaka na zahodni in severni strani grebena. Prav na območju gozdne vlake in pod panji podrtih dreves sem ob ogledu našel kamnita orodja, silekse in prazgodovinsko lončenino. Preliminarni pregled lončenine je pokazal, da je bil prostor obljuden že v neolitiku, sama naselbina z obrambnim nasipom pa je verjetno nastala v obdobju eneolitika ali bronaste dobe kot nam kažejo topografsko in časovno primerljive lokacije iz arheološke literature (Dular J. 2001: Neolitska in eneolitska višinska naselja v osrednji Sloveniji. V: Arheološki vestnik 52, 89–106).

Poleg teh lokacij sem opravil ogled še bližnje okolice gomilnih grobišč z namenom, da bi našel pripadajoči železnodobni naselbini. Dosedanji pregled bližnjih lokacij ni dal zelenih rezultatov, sem pa uspel locira-

ti novo delavnico kamnitih orodij in dve območji s povečanim arheološkim potencialom, na katerih sem našel posamezne odbitke.

Pozitiven je bil tudi konservatorski ogled na lokaciji novega parkirišča, južno od tovarne Metal Senovo, kjer mi je uspelo locirati novo bronastodobno naselbino, odkriti pa so bili tudi posamezni fragmenti rimskodobne lončenine.

Na območju med Krško in Savo sem pri strokovnem konservatorskem nadzoru pri gradnji kanalizacije za naselji Jelše in Gorica, izven območja registrirane kulturne dediščine, odkril novo bronastodobno naselbino, ki se nahaja južno od vasi Jelše. Ob ogledu lokacije, kjer danes stoji čistilna naprava, sem na kupih zemlje našel prazgodovinsko keramiko, lep, kosti in žrmlje. Zato je bila izdana odločba o arheološkem najdišču. Raziskava je izvedlo podjetje PJP d.o.o.. Rezultati raziskave so bili pozitivni, odkrita je bila prazgodovinska plast in antropogeni vkopi v geološki podlagi.

Na podlagi analize lidar posnetka sem opravil še ogled potencialne lokacije, ki se nahaja vzhodno od naselja Kalce–Naklo, ob vznožju blage vzpetine, ki se dviga le dva do tri metre nad tem delom krškega polja ob nekdanji paleostrugi. Ob ogledu sem uspel locirati delavnico kamnitega orodja. Poleg številnih sileksov so bili ob ogledu odkriti še brusi in žrmlje.

Vse nove lokacije pomembno dopolnjujejo naše vedenje o prazgodovinski poselitvi Krškega polja in hribovitega sveta med Bohorjem in Savo ter sprožajo številna nova raziskovalna vprašanja.

Gomilno grobišče Gorica pri Raztezu (foto: M. Pergar).

Rimskodobno grobišče na Vošnjakovi ulici v Ljubljani

Marko Sraka

V letih 2018 in 2019 so na območju Slovenske ceste ter Vošnjakove, Kersnikove in Dvořakove ulice v Ljubljani s prekinitvami potekala arheološka izkopavanja ter arheološke raziskave ob gradnji. Raziskave, ki jih je opravila ekipa Skupine Stik, so bile izvedene v okviru načrtovanih vzdrževalno-investicijskih projektov Mestne občine Ljubljana in pristojnih javnih podjetij z namenom obnove komunalne infrastrukture in celovite ureditve omenjenih ulic. Poleg novoveških ostalin je bil raziskan odsek rimskodobne ceste z jarkom na Slovenski cesti in rimskodobno grobišče na Vošnjakovi ulici. V prispevku predstavljamo predvsem preliminarne rezultate raziskave grobišča na Vošnjakovi ulici, kjer so med gradbenimi deli že leta 1952 odkrili 6 skeletnih in žarnih rimskodobnih grobov.

Raziskave so pokazale na valovitost geološke podlage z zaporednimi vzpetinami in kotanjami, ki potekajo v smeri od severozahoda proti jugovzhodu in ki so najbolj izrazite prav na Vošnjakovi ulici. Grobovi so bili zgoščeni predvsem na naravnih vzpetinah, kjer je bila večina arheoloških plasti nad savskim prodom odstranjenih, medtem ko se je v vmesnih kotanjah ohranilo zaporedje vsaj dveh rimskodobnih plasti. Teren je bil v veliki meri izravnán že v rimski dobi. Med arheološkimi raziskavami je bilo odkritih 39 žarnih ali žganih grobov ter 15 skeletnih. V prostorskem smislu ločujemo več koncentracij z različno gostoto grobov, v časovnem pa preliminarно ločujemo med starejšimi žarnimi pokopi z večjim številom pridatkov iz časa 1. in 2. stoletja ter mlajšimi skeletnimi pokopi, ki jih datiramo pretežno v 3. in 4. stoletje.

Pogled proti jugu na območje raziskave (foto: B. Slokan).

Delovni posnetek čiščenja groba 4002 (foto: M. Lukić).

Vzporejanje prostorskih in časovnih vidikov grobišča, predvsem deleža posameznega tipa pokopa v posameznih skupinah, kaže na tendenco k postopni širitvi grobišča proti severu. Na grobišču je bilo zaradi mlajših uničenj odkrito le malo drugih grobiščnih ostalin, med katerimi pa izpostavljam ostanek temelja grobne parcele in morda ostanek ustrine. Grobišče je na vzhodu zamejeno z večkrat obnovljenimi rimskodobnimi jarki, ki so verjetno služili tako ločitvi grobišča od okolice kot odvodnjavanju padavinskih voda. Usmeritev jarkov sledi usmeritvi današnje Vošnjakove ulice. Grobišče na Vošnjakovi ulici ni vezano na kate-ro od znanih rimskodobnih komunikacij, vendar pa

ga s severnoemonskim grobiščem povezuje identična usmeritev grobov in jarkov. Slednje morda kaže na predvidevano rimskodobno parcelacijo Ljubljanskega polja, ki se je morda ohranila vse do novoveških poljskih razdelitev, na katere se je naslonila zasnova Vošnjakove ulice.

Skupaj z grobovi, odkritimi leta 1952, so zadnje raziskave grobišča na Vošnjakovi k emonskim grobiščem prispevale 60 grobov. Ta, očitno izoliran del severne nekropole, je bistvenega pomena za razumevanje preoblikovanja in uporabe prostora izven ožje mestne okolice ter glavnih mestnih vpadnic v prvih stoletjih našega štetja.

Stari trg pri Višnji Gori – prvi rezultati raziskav

Primož Stergar, Sašo Porenta

Arheološko izkopavanje v območju gradnje stanovaljskih hiš v Starem trgu pri Višnji Gori, izvršeno v letu 2019, je pokazalo na izjemno zanimivo historično sliko območja doline potoka Višnjica ter z rezultati, ki presegajo zgolj lokalni historični okvir, porodilo marsikatero vprašanje ne le o dogodkih časovno umeščenih v prazgodovinsko, rimsko, srednjeveško ter novoveško obdobje, ampak tudi o konkretnih smernicah ter ne nazadnje postopkih varstva kulturne dediščine.

Območje gradnje je poseglo v nepozidano travniško površino z ledinskim in cestnim imenom Stari trg, ki se nahaja med železniško progo Ljubljana–Novo mesto ter avtocesto Ljubljana–Obrežje. Ledinsko ime Stari trg je povezano z v pisnih virih izpričanim srednjeveškim naseljem, ki se je nahajalo v dolini reke Višnjice in kjer se v 13. stoletju omenja obstoj mitnice. Naselje Stari trg je najverjetneje obstajalo do prve polovice 15. stoletja, ko pride, zaradi turških vpadov, do izgradnje utrjenega mesta Višnja Gora ter selitve prebivalcev na novo, utrjeno lokacijo. Od naselja Stari trg se v naslednjih stoletjih ohranilo le ledinsko ime. Jožefinska karta in Franciscejski kataster na tem območju namreč ne kažeta na prisotnosti strnjene poselitve.

Z izkopavanjem so bili odkriti materialni ostanki, ki jih lahko časovno opredelimo v čas od prazgodovine do novega veka. Med gradivom prevladujejo keramične najdbe – lončenina, veliko pa je tudi kovinskih (predvsem železnih) predmetov. Velika količina ča-

sovno različnega gradiva dokazuje, da je bilo območje obljudeno v dolgem časovnem obdobju.

Med prazgodovinskimi najdbami je potrebno izpostaviti popolnoma ohranjen bronast srp, grobo datiran v čas pozne bronaste dobe. Srp ter druge najdbe iz tega obdobja (lončenina, manjši bronasti predmeti in orodja iz kremena) lahko umestimo v širši kontekst bližnjega najdišča Podsmreka pri Višnji Gori, kjer so bili odkriti naselbina in ostanki metalurške dejavnosti. Sledovi iz rimskega obdobja so bolj konkretni in predstavljajo popolno novost na širšem območju izvedene raziskave. Dosedanji izsledki izkopavanj nakazujejo, da se je na območju verjetno nahajal začasni rimski vojaški tabor. Odkrite arhitekturne ostanke v obliki jarkov in tlakovanj ter drobne najdbe (okovni žebliček z vojaškega obuvala, konica kopja, verjetno fragmenti drugih delov vojaške opreme) lahko povežemo z zgodnjo prisotnostjo rimske vojske. Na podlagi omenjenih ostankov domnevamo, da se na območju nahaja rimskodobni pohodni tabor, ki ga na podlagi odkritega okovnega žeblička vojaškega obuvala z nekaj pridržka datiramo v predavgustejsko obdobje. Zgodovinsko jih lahko morda previdno povežemo z Oktavijanovo vojno v Iliriku (35–33 pr. n. št.). V zvezi s temi dogodki, bi lahko interpretirali tudi nekatere latenskodobne najdbe. Na podlagi raziskav domnevamo, da je bil na mestu tega tabora kasneje (konec 1. st. pr. n. št. in začetek 1. st. n. št.) postavljen logistični tabor, ki je skrbel za distribucijo zalog za napredujočo rimsko vojsko. Po-

Bronasti srp.

Zračni posnetek na kamnito strukturo in preboje jarka.

leg drobnih najdb so bile odkrite tudi precej masivne strukture in sicer velika kamnita struktura, ki je dolga kar 30 m in široka okoli 4 m, ter velik jarek širine okoli 2,5 m in ohranjene globine okoli 1,5 m. Domnevamo, da gre za sprva obrambne strukture vojaškega tabora, ki so bile kasneje uporabljene v druge namene. Poleg tega je bila odkrita tudi manjša kamnita struktura, ki bi lahko predstavljala podlago rimske vojaške barake. Odkriti arheološki ostanki odpirajo zanimiva vojnogodovinska in strateška vprašanja o tukajšnjem rimskem vojaškem napredovanju ter širša zgodovinska vprašanja, povezana z rimsko okupacijo dolenskega dela Ilirika in zatonom tavriskijske vojaško-plemenske zveze.

Srednjeveško in zgodnje novoveško obdobje je zastopano predvsem z odkritimi ostanki lončenine, odkrite pa so bile tudi puščične osti samostrela in loka, ostroge ter druge najdbe. Odkriti arhitekturni ostanki potrjujejo domnevo o obstoju naselbine (toponim Stari trg), ki je izpričana v pisnih virih in je bila opuščena okoli 1478, ko je bilo v neposredni bližini zgrajeno mesto Višnja Gora. V neposredni bližini območja raziskave se nahaja toponim Šrangar, kar nakazuje na prisotnost mitninske postaje, ki je prvič izpričana že v prvi polovici 13. stoletja. Poleg velike količine lončenine in drugih drobnih najdb so bili iz tega obdobja odkriti kamniti temelji objektov, ostanki peči, odpadne jame ter več ostankov lesenih nosilcev objektov. Glede na prisotnost ostankov žlindre lahko domnevamo, da je območje raziskave poseglo v skrajni vzhodni del naselbine.

Posamične drobne najdbe (ostroga, izstrelek samostrela in loka) nakazujejo možnost obstoja še enega vojaškega tabora, ki je izpričan v virih za leto 1307. Zapisano je, da je Henrik Goriško - Tirolski, ki je bil v letih 1306 do 1308 v vojni s Habsburžani zaradi češkega prestola, leta 1307 izdal neko listino v vojnem taboru pred Višnjo Goro.

Pogled na del izpraznjenega jarka.

V kolikor rimskodobni ostanki pričajo o stalnejši vojaški prisotnosti na tem območju, nam novoveški ostanki najverjetneje kažejo sliko enkratnega, a dobro izpričanega dogodka. Ostanki svinčenih krogel, gumbov, svetinjic, konjske opreme in druge drobne najdbe dopuščajo možnost, da se na območju raziskav nahajajo tudi ostanki, ki so posledica vojaškega spopada med avstrijskimi cesarskimi silami in silami Napoleonovega francoskega cesarstva. Spopad je izpričan v virih in se je zgodil 16. septembra 1813, nekje na območju Višnje Gore.

Zgoraj navedena odkritja so plod skrbnega in natančnega arheološkega izkopavanja. Območje raziskav je vse prej kot enostavno za izvedbo izkopavanja, predvsem v smislu sledenja plastem in informacijam, saj gre za poplavno ravnico. Poleg vseh naštetih arheoloških ostankov smo tako odkrili tudi več strug Višnjice in Kosce, ki sta stoletja dolgo soustvarjali izgled območja, pri tem pa zabrisovali arheološki zapis. Pri vsem povedanem pa je potrebno izpostaviti težave oz. pomanjkljivosti, ki jih je tovrstno najdišče razkrilo. Kot izvajalec raziskave lahko trdim, da je bila arheološka raziskava izvedena natančno in strokovno. Vsaj v večjem delu. Največja pomanjkljivost izvedene raziskave je, da arheološka dela na ključnih mestih niso bila v celoti oz. sploh ne bodo opravljena. Odkrite najdbe in z izkopavanjem pridobljeni podatki so namreč pokazali, da arheološki potencial najdišča nekajkrat presega okvire, določene s kulturnovarstvenimi pogoji. V primeru, ko je investitor fizična oseba s pridobljenimi vsemi soglasji za izvedbo gradbenega posega, izvajalec raziskave od njega ne more več pridobiti dodatnih sredstev za izvedbo potrebne raziskave. S tega stališča je bil v okviru MK-ZVKDS sprejet sklep, da se raziskava na ključnem delu najdišča, kjer bi lahko natančneje razjasnili odnose med odkritimi jarki, ter pojasnili domnevno srednjeveške arhitekturne ostanke, ne izvede (dopis z dne 15.11.2019). Namesto tega se območje gradnje zasuje z debelejšo tamponsko plastjo na katero se umesti in izvede predvidena gradnja. Tak pristop je po mojem mnenju neustrezen in sproža nevarno prakso, v okviru katere se arheološke raziskave ne bodo izvajale do konca, ampak le do t.i. »ekonomsko upravičene« globine. Hkrati pa smo izgubili vpogled v razjasnitev morebitnega obstoja najzgodnejšega rimskega vojaškega tabora v tem delu Slovenije ter možnost dokončne arheološke potrditve kraja obstoja srednjeveške naselbine Stari trg.

Arheološke raziskave ob prenovi ptujske tržnice

Ahac Šinkovec

Predhodne arheološke raziskave ob prenovi ptujske tržnice, ki jih je med leti 2018 in 2020 izvedla Skupina Stik, so razkrile ostanke večfazne poselitve na obrobju antičnega, poznosrednjeveškega in zgodnjenovoveškega mesta Ptuj. Območje raziskav je obsegalo vznožje Grajskega griča, ob katerem je potekala nekdanja struga potoka Grajena, ki se je nadaljevala vzdolž današnje Miklošičeve ulice do izliva v reko Dravo. Do regulacije potoka, ki danes teče severovzhodno od mestnega središča, je prišlo v sredini 13. stoletja, ko je bilo zgrajeno mestno obzidje, struga potoka pa je bila speljana izven mestnega areala. Najstarejše arheološke ostanke, odkrite pri raziskavah, predstavljajo sledovi poselitve iz prazgodovinskega obdobja, ki so se pojavljali ob robu obrežne terase potoka Grajena v zahodnem delu območja raziskav. Večina najdb je izvirala iz nasutih plasti, kate-

rih nastanek je bil brčkone povezan z gradnjo rimske ceste, pri kateri je bil najverjetneje odstranjen večji del starejših poselitvenih struktur. Med najdbami so prevladovali odlomki lončenine iz prehoda med bakreno in zgodnjo bronasto dobo, na podlagi česar lahko ostanke pripišemo naselbini, ki je bila odkrita nedaleč stran, na območju Prešernove ulice 6.¹ Iz rimskega obdobja so izvirali ostanke lončarske delavnice, ki je ležala na obrežni ravnici ob strugi potoka, o čemer pričajo ostanke več lončarskih peči ter vodnega zbiralnika. Poleg so bili odkriti ostanke stanovanjsko gospodarskega poslopja, stisnjena ob vznožje pobočja ob makadamski cesti, ki je vodila proti središču mesta. Del stavbe je imel jasno bivalno

¹ LAMUT, B. 1996, Zgodnje – Bronastodobno najdišče: Ptuj – Prešernova ulica 6. – Ptujski zbornik VI/1.

Odstranjevanje arheoloških ostankov je neredko potekalo tik pod zobmi gradbenih strojev; na sliki dokumentiranje ostankov poznosrednjeveškega vodnjaka (foto: A. Šinkovec).

funkcijo, o čemer priča prostor, tlakovan z maltnim estrihom in obdan s stenami s poslikanim ometom v severovzhodnem delu objekta.

V času poznega srednjega veka se je na zamočvirjenem prostoru na območju nekdanje struge potoka razvila obrtna četrt, ki je ležala v neposredni bližini severovzhodnih mestnih vrat, t.i. Pivskih vrat. Na tem mestu se je cesta razcepila na dva kraka, ki sta predstavljala predhodnika današnje Slomškove in Miklošičeve ulice. Na prostoru med cestama so bili odkriti ostanki delavnice, povezane z metalurško ali kovaško dejavnostjo.

V sredini 16. stoletja je v sklopu protiturškega utrjevanja obmejnih mest nemškega cesarstva na Ptuju prišlo do obnove mestnega obzidja. V tem času je bila na obravnavanem prostoru zgrajena proviantna hiša, imenovana Mala kasarna, ki je služila kot upravna in skladiščna zgradba. Renesančnemu kompleksu so pripadali ostanki masivnih opečnatih temeljev, ki so tvorili tloris nepravilne šesterokotne oblike z osrednjim dvoriščnim prostorom.

Med najdbami iz obravnavanega prostora velja posebej omeniti judovski nagrobnik iz leta 1371, ki je bil prislonjen k vogalu stavbe na Miklošičevi ulici 1. Gre za enega redkih primerov judovskih spomenikov s Ptuja, ki omenja umor rabina Jožefa in ga morda lahko povežemo s pogromom nad predstavniki ptujske judovske skupnosti.²

Presenetljivo odkritje judovskega nagrobnika (foto: B. Slokan).

² Transkript nagrobnika je s posredovanjem J. Premka in B. Hajdinjaka objavil Center for Jewish Art [<http://cja.huji.ac.il/browser.php?mode=set&id=33642>].

Arheološke raziskave v mestnem jedru Črnomlja

Aleš Tiran, Sandra Pavković

V mestnem jedru Črnomlja je med 20. 5. in 23. 10. 2019 ekipa Zavoda Skupina Stik v sodelovanju s podjetjema Terarhis d.o.o. in ARHAT arheološke raziskave Aleš Tiran s.p. izvedla arheološke raziskave. Te so potekale v okviru prenove in ureditve prostora med cerkvijo Sv. Petra in stavbo nekdanje mestne hranilnice. Glede na dosedanje raziskave in preučitev virov smo na tem mestu pričakovali nekdanje mestno pokopališče, ki je bilo v uporabi vsaj od prve omembe cerkve leta 1228 do leta 1802, ko se je s cesarskim odlokom prepovedalo pokopavati znotraj mestnih jeter. Na raziskanem delu smo izkopali 453 grobov, ki časovno pripadajo različnim fazam. Le-teh je v trenutni stopnji obdelave 8. Za večino grobov je značilen dokaj enoten način pokopa, vsi pa so bili dosledno skeletni. Pokojniki so bili v vseh do sedaj ugotovljenih fazah pokopani v lesenih krstah, kar nakazujejo železni žebliji, ki so bili odkriti okoli skeletov ali na njih samih. V nekaterih primerih so se ohranili tudi ostanki lesene krste, ki so bili v arheološkem zapisu zaznani kot večje ali manjše temnejše površine strohnelega lesa. Usmerjeni so bili vzhod-zahod, z glavo na zahodu. Večina jih je ležala na hrbtu, redki na boku. Nekaj primerov dvojnih grobov predstavljajo pokopi mater z otrokom, v enem primeru pa sta bila poleg matere pokopana dva otroka.

Med najdbami so prevladovali predmeti z versko vsebino, kot so križi, rožni venci in svetinjice, ter gumbi, spenci in prstani. Med izstopajočimi grobovi je bil

Ženski grob št. 1106 s pridatki (foto: B. Fele).

grob pokojnice (gr. 1106), ki je bila oblečena v prestižno oblačilo, med predmeti pa je imela bronast prstan s kamnom, medeninast medaljon, v katerem je bil najverjetneje shranjen tekst z religiozno vsebino, t.i. breverl ter rožni venec.

V severnem delu so bili odkriti tudi arhitekturni ostanki, vezani na cerkev in grobišče. Pri severovzhodnem delu cerkvene ladje smo odkrili razširitev temelja prezbiterija, grajenega v dveh fazah. Pod današnjo Ulico Mirana Jarca pa smo odkrili močan zid, potekajoč v smeri vzhod-zahod. Na zahodni strani je bil uničen, zato nimamo podatka, kako daleč proti zahodu je segal. Vzhodni del se je nadaljeval izven izkopnega polja. Nanj sta vezana še dva arhitekturna elementa, katerih namen nam je zaenkrat neznan. Na severni strani se nanj pravokotno prislanja zid, ki se najverjetneje nadaljuje pod cesto proti stavbi današnjega sodišča. Nasproti njega, na južni strani, pa smo odkrili prizidek kvadratne oblike. Vsi zidovi so bili zgrajeni v času, ko je bilo grobišče še v uporabi in so morda vezani na stavbo križniške komende, v mlajšem obdobju pa so najverjetneje predstavljali severni rob pokopališča.

Raziskave so tudi pokazale, da je bil predvsem vzhodni del platoja, oz. mesto, kjer danes vodi Ulica Mirana Jarca, poseljen vsaj od pozne antike oz. od 3. stol. dalje. Sicer redke najdbe prazgodovinske keramike in fibule sicer rimskodobne, vendar staroselske proveniencence, nakazujejo še starejšo uporabo prostora, vendar trdnejših dokazov o tem nimamo.

Pogled na pokopališčni zid s prizidanimi arhitekturnimi elementi (foto: B. Fele).

Najstarejše zgodbe s stičišča svetov

Peter Turk, Matija Turk

Najstarejše zgodbe s stičišča svetov je četrta in obenem zadnja etapa postavitve nove stalne razstave arheoloških obdobj v Narodnem muzeju Slovenije, Zgodbe s stičišča svetov. Z njo odstiramo najbolj oddaljeno in skrivnostno preteklost ozemlja Slovenije, ki jo izpričujejo izbrane arheološke najdbe od starejše kamene do bronaste dobe. V Najstarejših zgodbah so z izbranimi predmeti, pojasnjevalnimi panoji, filmskimi animacijami eksperimentalne arheologije, krajinskimi ponazoritvami in rekonstrukcijami predstavljeni življenje paleolitskih nomadskih lovcev in nabiralcev (neandertalcev in anatomsko modernih ljudi) in stalna poselitev ozemlja Slovenije z začetki pridelovalnega gospodarstva v mlajši kameni dobi. Nazorno so prikazane raznolike podobe neolitskih, bakrenodobnih in bronastodobnih naselbin, od nižinskih vasi in kolišč do gradišč. Posebna pozornost je posvečena velikim spremembam, ki so jih prinesli bakreno- in bronastodobni metalurški dosežki na našem ozemlju. Na ogled so najlepše in najdragocenejše najdbe iz arheoloških zbirk Narodnega muzeja Slovenije, od vrhunskih kamnitih in lončarskih izdelkov s kolišč Lju-

bljanskega barja, preko izbranega bronastodobnega orožja iz Ljubljani do blejskih našitkov, najstarejših zlatih predmetov s slovenskega ozemlja. Posebno mesto na novi razstavi zavzema najstarejše glasbilo na svetu, neandertalčeva piščal iz Divjih bab.

Z Najstarejšimi zgodbami je zaključena nova stalna postavitve arheoloških zbirk v Narodnem muzeju Slovenije. Skupaj jo spremljajo štirje razstavni katalogi, poleg Najstarejših zgodb še Železnodobne, Rimske in Srednjeveške zgodbe s stičišča svetov. Kustosi Arheološkega oddelka Narodnega muzeja Slovenije smo jih v slovenski in angleški različici pripravili skladno s posameznimi etapami stalne razstave, postopoma od leta 2014. Katalogi na skupno preko 900 straneh in s skoraj 900 slikami (fotografije razstavljenih predmetov, tematski zemljevidi, risarske rekonstrukcije, fotografije izbranih najdišč in krajin) podajajo razširjeno obliko razstavnih zgodb. Z izbranimi v slikah in besedilih predstavljenimi predmeti tudi iz drugih slovenskih muzejev so zajetni katalogi ambiciozna strokovna predstavitev arheoloških obdobj od paleolitika do konca srednjega veka za celotno slovensko ozemlje.

Stalno razstavo Narodnega muzeja Slovenije Zgodbe s stičišča svetov spremljajo štirje zvezki katalogov.

Evropski dnevi arheološke dediščine v letu 2019 prvič, a izjemno uspešno tudi v Sloveniji

Anja Vintar

O Evropskih dnevih arheološke dediščine

Že leta 2010 je francosko Ministrstvo za kulturo Nacionalnemu inštitutu za preventivne arheološke raziskave (Institut National de Recherches Archéologiques Préventives oz. INRAP) zaupalo so-organizacijo in promocijo Nacionalnih dni arheologije oz. JNA (<https://journees-archeologie.fr/>).

Tridnevni praznik arheologije, ki vsako leto poteka na začetku poletja, združuje vse, ki se ukvarjajo z arheologijo in približujejo javnosti tako zaklade kulturne dediščine kot tudi druga dognanja stroke. Izvajalci arheoloških izkopavanj, raziskovalne organizacije, univerze, muzeji in upravljalci arheoloških najdišč ali parkov, laboratoriji, združenja, arhivi in lokalne oblasti se združijo v želji po organizaciji raznolikih dejavnosti za obiskovalce. Pri obveščanju javnosti s pomočjo skupne celostne grafične podobe sodelujejo tako službe za odnose z javnostmi posameznih organizatorjev kot neodvisni, lokalni in nacionalni mediji.

V letu 2019 je želja po praznovanju arheologije prerasla francoske državne meje in v lanskem letu se je Franciji prvič pridružilo še 16 evropskih držav. Med najbolj uspešnimi je bila po zaslugi vseh lanskoletnih organiza-

torjev dogodkov in aktivnosti ter neutrudnih obiskovalcev prav Slovenija!

Evropski dnevi arheološke dediščine prvič tudi v Sloveniji

Za vse navdušence nad arheologijo in za gurmane lokalne zgodovine, za aktivne raziskovalce preteklosti ter za umirjene obiskovalce razstav je v letu 2019, prvem letu Evropskih dni arheološke dediščine pod sloganom »Na zmenku z arheologijo« sodelovalo kar 16 organizatorjev: Dolenjski muzej, Goriški muzej, Inštitut in Oddelek za arheologijo in dediščino FHŠ UP – Simonov zaliv, Knjižnica Makse Samsa, Koroški pokrajinski muzej, Loški muzej Škofja Loka, Medobčinski muzej Kamnik, Mestni muzej Ljubljana, Mestni muzej Krško, Posavski muzej Brežice, Oddelek za arheologijo FF UL, Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož, Tolminski muzej, Zavod Krasen Kras, Zavod Svibna in ZVKDS Center za preventivno arheologijo. Ob krovni organizaciji, ki je potekala preko Arheoportala, Slovenskega arheološkega društva in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je med petkom 14. junija in nedeljo 16. junija 2019 potekalo kar 35 raznolikih brezplačnih

dogodkov, ki se jih je udeležilo preko 1.300 navdušenih obiskovalcev vseh starosti. Program si je bilo mogoče ogledati na spletni strani Arheoportala (<https://arheoportal.si/evropski-dnevi-arheološke-dediscine-2019/>), na spletni strani francoskega JNA (<https://journees-archeologie.fr/>) in v nacionalnih medijih. Čeprav so se Evropski dnevi arheološke dediščine časovno delno prekrivali s poletno muzejsko nočjo, je bil odziv že v prvem letu izjemen! Tudi zaradi tega je krovni organizator INRAP prepoznal praznovanje Evropskih dni arheologije 2019 v Sloveniji kot primer dobre prakse in ga na mednarodnem srečanju v Parizu decembra 2019 postavil ob bok najboljšim v Evropi.

Prvi Evropski dnevi arheologije v letu 2019 v Sloveniji.

Anja Vintar

Arheoportale

Spletno mesto Arheoportale skupaj s svojimi socialnimi omrežji že od leta 2013 neprekinjeno skrbi za prisotnost tako slovenske kot tuje arheologije predvsem v slovenskem spletnem okolju. S širokim naborom tem povezanih z arheološko dediščino, z arheološkimi raziskavami in novimi dognanji, z informacijami o zanimivi in sveže izdani literaturi ter vabili in obvestili na že v letu 2018 prenovljeni spletni strani omogoča bralcem, da se seznanijo z raznovrstnim dogajanjem na področju arheologije v slovenskem jeziku. Na enem mestu se tako zbirajo vse relevantne informacije povezane z arheologijo, s tem pa je tudi stroki na voljo orodje, da svoja dognanja in dogodke deli s širšo javnostjo. Kljub okrnjeni uredniški ekipi smo na spletni strani Arheoportale v letu 2019 objavili lastne in tuje prispevke, ki so dosegli 5.223 obiskov s 10.195 ogledi spletne strani iz 53 držav sveta. Največ

jih je seveda iz Slovenije, sosednjih in vseh drugih evropskih držav, prihajajo pa tudi iz Kanade, ZDA, Turčije, Južne Koreje, Tajske, Ukrajine in številnih drugih. Arheoportale vsebine dosegajo tudi s svojo prisotnostjo na socialnih omrežjih Facebook in Twitter preko 1450 registriranih sledilcev širom sveta. Objave na facebookovem profilu Arheoportale so dnevno dosegle povprečno 200 posameznikov, največ ogledov pa imajo novice povezane z Evropskimi arheološkimi dnevi in tiste, ki sporočajo najnovejša arheološka odkritja prav v Sloveniji. Obiskovalke in obiskovalci večinoma posredujejo predvsem novice o aktualnih arheoloških odkritjih, ki so povezane z njihovim lokalnim okoljem.

Naj v imenu uredništva ponovno povabim k sodelovanju vse, ki bi želeli sodelovati pri ustvarjanju arheoloških vsebin na Arheoportalu.

Locirana poštna postaja Ad publicanos

Janja Železnikar, Ana Plestenjak

Zelo redko se v arheološki stroki stvari odvijajo tako hitro, kot so se v danem primeru. Novembra in decembra leta 2013 so na trasi druge cevi plinovoda v Blagovici (parc. št. 138 k. o. Blagovica, t. i. Pskarjeva, Jerinova njiva, danes travnik) potekale arheološke raziskave. Izkopavanja so se deloma prekrivala z izkopnim poljem za prvo cev plinovoda, ki so jo delali leta 1977. Tedaj so bili najdeni antični in zgodnj srednjeveški grobovi, zato se je smatralo, da je bilo na lokaciji grobišče. Že decembra leta 2014 je arheološki konzorcij predal arhiv arheološkega najdišča Blagovica v trajno hrambo pristojnemu - kamniškemu muzeju.

Rezultati obsežne raziskave, ki je zajela 3,3 ha površine, so bili do leta 2019 večkrat predstavljeni strokovni javnosti, na predavanjih, v strokovni literaturi. 3.12.2019 pa je bila na Ta veseli dan kulture v MMK odprta razstava s pomenljivim naslovom: Izgubljena rimska poštna postaja. Avtorici razstave in publikacije sva Ana Plestenjak in Janja Železnikar; risarske rekonstrukcije je narisala Andreja Peklar, oblikovanje je delo Vladimirja Ristića, terenske fotografije sta posnela Maja Korošec in Robert Erjavec, ostale fotografije pa Tomaž Lauko, Jašar Skorupan in Janja Železnikar, ena pa je iz arhiva MMK.

Zakaj izgubljena poštna postaja?

Tabula Peutingeriana omenja med Emono in Atran som cestno postajo Ad publicanos, ki so jo v prete-

klosti locirali v Lukovico, v Podpeč pri Lukovici idr. z bolj ali manj neutemeljenimi domnevmami.

Izkopavanja v letu 2013 so pokazala, da na tej lokaciji ni bilo le grobišče, temveč da imamo opravka z naselbino, ki se je skozi čas spreminjala, popravljala, dograjevala. Izkopani so bili temelji oz. ostanki stavb, ki so bile v prvem in drugem stoletju večinoma lesene (lahko je šlo za skladišča, shrambe ali hleve), počasi pa so leseno arhitekturo dopolnjevali z zidanimi strukturami, temelji in zidovi. Položaj naselbine pod pobočjem se je večkrat izkazal kot problematičen. Nevšečnosti so jim povzročali hudourniški potoki in plazovi, ki so naselbino večkrat v posameznih delih prekrili z zemljo in peskom, zato so jo morali popravljati, dograjevati, utrjevati zidove ipd. Vse te procese se je dalo prebrati v zemeljskih plasteh, v arheološkem zapisu, kjer so se ohranile tudi drobne najdbe z govorico življenja tedanjih uporabnikov. Presenetljivo dobro se je ohranila grobnica, verjetno nekega pomembnega, v kateri je bil kot popotnica in grobni pridatek pridan steklen servis iz svetlozelenega in modrega stekla. Redkost pri nas, po količini in sestavi steklenih izdelkov.

Razstava in spremljajoča publikacija ponujata argumente za lociranje obcestne postaje Ad publicanos prav na območje Blagovice, zato vabljene na ogled oz. branje.

Pogled na lokacijo raziskav leta 2013. Izkopaval je arheološki konzorcij: OA UL FF, IzA ZRC SAZU, Arhej d. o. o. (foto: J. Skorupan).

Razstava Izgubljena rimska poštna postaja (foto: J. Železnikar).

Geologija, arheologija in zgodovina kamniškega območja na enem mestu

Janja Železnikar

Ob 790-letnici prve do zdaj znane pisne omembe kamniških meščanov in ob bližajoči se 60-letnici kamniškega muzeja (praznovali jo bomo leta 2021) smo pripravili novo publikacijo *Odsevi kamniških tisočletij*. V njej smo zbrali pomembnejša geološka in arheološka odkritja, najdbe in lokacije; opisali zgodovinsko in umetnostnozgodovinsko dogajanje na širšem kamniško-domžalskem območju.

V bogato ilustrirani knjigi, polni slikovnega, fotografskega in dokumentarnega gradiva smo predstavili kulturno, naravno in nesnovno dediščino. Knjiga je zasnovana kronološko, od najstarejših fosilnih najdb, preko najstarejših arheoloških naselitvenih točk in najdb do srednjeveškega formiranja enega najstarejših in najpomembnejših mest na Kranjskem – Kamnika do novejših, še neobjavljenih odkritij v zadnjih dveh desetletjih. Največji del knjige zajema pregled zgodovine predvsem mesta Kamnika do oblikovanja Države SHS leta 1918.

Potrudili smo se na enem mestu zbrati vse do tega trenutka znane podatke o Kamniku in ožji ter širši okolici. Novejša spoznanja in vedenje dopolnjujemo z zanimivostmi, izbranimi osebnostmi posameznega časa, z odlomki iz literature in posameznimi značilnimi legendami.

Knjiga je drugačne vrste katalog stalnih razstav, ki jih imamo v matični hiši, na gradu Zaprice in v Rojstni hiši Rudolfa Maistra. Združuje in povezuje razstave *Odsevi kamniških tisočletij*, Kamniško meščanstvo,

Na planincih luštno biti ... in Rudolf Maister - general, domoljub, pesnik in bibliofil.

Publikacija je izjemno likovno bogata. Poleg številnih fotografij muzejskega gradiva (pretežno večino je posnel Tomaž Lauko), vsebuje čudovite terenske posnetke Franceta Steleta, Mirana Kambiča, Primoža Hienga in mnogih drugih. V *Odsevih* so tudi terenski posnetki, fotografije arheološkega materiala, ki nam jih je dal na uporabo Narodni muzej Slovenije, ZVKDS OE Kranj, Matjaž Šporar, IZA ZRC SAZU in številne druge institucije in posamezniki. Vanjo je vključeno bogato dokumentarno gradivo (razstavljeno in predstavljeno na naših razstavah ali iz muzejskih ali drugih arhivov). Risarske rekonstrukcije so delo Andreje Peklar, Tamare Korošec, Vlasta Kopača idr. Zemljevide sta narisali Mateja Belak in Tamara Korošec. Oblikovanje je delo Saše Kovačič.

Geološki del je napisal dr. Jure Žalohar, arheološkega Janja Železnikar, zgodovinskega pa mag. Zora Torkar.

Naslovnica knjige *Odsevi kamniških tisočletij* (oblikovanje: S. Kovačič).

Iz vsebine (oblikovanje: S. Kovačič).

Novi pristopi – (tudi) arheološka dediščina za nove ciljne publike

Janja Železnikar

Skupni projekt šestih muzejev, delujočih na območju Gorenjske je povezal gore. V projektu so sodelovali kustosi posameznih muzejev. Pod skupnim naslovom Neverjetne gore je posamezen muzej predstavil arheološko, kulturno-zgodovinsko dediščino, svoje zbirke, predmete in zgodbe povezane z gorami, naravno dediščino, skratka, svoje presežke in posebnosti na svoj način.

Ključno je, da smo oblikovali gorenjsko muzejsko-planinsko transverzalo. Jelena Justin iz Gorenjskega muzeja je naredila pešpot, po kateri je mogoče od Karavank preko Kamniško-Savinjskih Alp priti do posameznih muzejev. Loški muzej v Škofji Loki je predstavil Lubnik v arheoloških obdobjih skozi strip o velikanih in z arheološkimi najdbami, v Medobčinskem muzeju Kamnik smo prikazali Veliko planino kot alpski biser brez primere skozi življenje na unikatni planini od prazgodovine do danes, v Trži-

škem muzeju so izpostavili smučanje na Zelenici, v Čebelarskem muzeju v Radovljici plemenilne postaje v visokogorju, v Gorenjskem muzeju v Kranju so počastili 40. obletnico pristopa prvih Slovencev-Kranjčanov na Everestu, v Slovenskem planinskem muzeju pa so se vprašali, kako in zakaj obiskujemo hribe danes na razstavi »Instant planinski raj«.

S projektom smo se želeli posvetiti drugim publikam: pohodnikom, gornikom in ker smo v projekt vključili tudi mednarodno igro geochaching, tudi geolovcem. Po »hišnih« gorah posameznih muzejev (kamniški muzej je skrtil svoj zaklad na Veliki planini) smo skrili škatlice z zakladi in unikatnimi žigi, prav tako pa smo na razstavah sestavili naloge za geolovce in če si jih ne ogledajo dovolj natančno, ne morejo odpreti ključavnice z muzejskim zakladom. Prav geolovci so se izkazali kot naša največja nova populacija obiskovalcev, česar smo izjemo veseli. Koncipirana

Skrinjica - skriti zaklad za geolovce na Golici (foto: J. Železnikar).

je bila skupna muzejska vstopnica za 6 muzejev in oblikovan vodnik po Gorenjski muzejsko-planinski poti. Če si ogledate vse muzeje, obiščete 23 vrhov in planinskih postojank, zberete vse žige in dokazila o obiskih, poštempljate geološke listke, lahko prejmete kakšno od številnih nagrad. Geolovci za 6 muzejskih zakladov in 6 hribovskih prejmejo sledljivčke-Travel Bugs (nekateri izmed njih v dirki sledljivčkov potujejo po svetu – eden je prišel do Burme); sponzor Veriga je za glavno nagrado prispeval nahrbtnike, rokavice idr. planinsko opremo itd...

Z novim, neagresivnim pristopom smo pridobili nove ljubitelje muzejev, novo muzejsko publiko. Transverzala odvrta ljudi od preobremenjenih Julijcev, vodi jih po sredogorju, Karavankah in manj obljudenih Kamniško-Savinskih Alpah, opozarja na pomen gibanja v naravi, na naravne in kulturne vrednote, ki jih srečujemo na poti, ter vabi h ogledu dediščine tudi v naših institucijah. Projekt je trajnostno naravnano in ima z geolovci mednarodni odmev.

Gorenjska muzejsko-planinska transverzala – vodnik z informacijami, v katerega se nabira žige muzejev in vrhov (oblikovanje: B. Bogataj Kokalj).

Prostorski podatki rezultatov arheoloških raziskav za leto 2014

Jošt Hobič, Gašper Rutar

Prostorska dokumentacija arheoloških raziskav za razliko od vsebinskega dela večinoma (če ne gre za izkopavanja) ni deležna velike pozornosti. S konservatorskega stališča in stališča urejanja prostora pa je natančen zaris izvedenih raziskav v prostoru osnovnega in ključnega pomena. S ciljem povečati preglednost in učinkovitost pri urejanju prostora ter omogočiti podporo celostnemu ohranjanju kulturne dediščine je Ministrstvo za kulturo v letu 2014 začelo z razvojem projekta eDediščina - Celovita informacijska podpora procesom varstva nepremične kulturne dediščine. Med operativnimi cilji projekta eDediščina je tudi vzpostavitev sistema za učinkovito evidentiranje in spremljanje izvajanja arheoloških raziskav ter zagotovitev trajne hrambe poročil o arheoloških raziskavah - eArheologija.

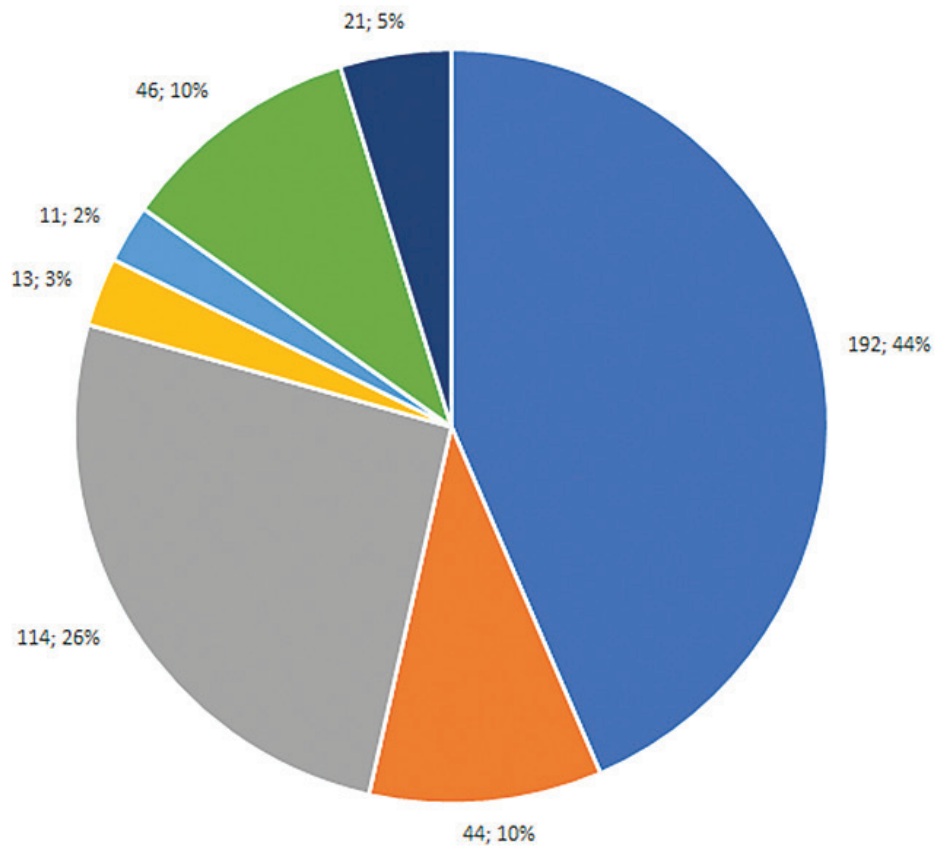
Med izpostavljenimi funkcionalnostmi aplikacije eArheologija je tudi javni prostorski prikaz rezultatov arheoloških raziskav. Pregled prostorskih zarisov izvedenih raziskav pa je izkazal precejšnji razkorak med zahtevami, ki jih predpisuje Pravilnik o arheoloških raziskavah na eni strani in med prakso zajema, ki poteka na terenu (ali pisarni) na drugi strani.

Predstavljena je analiza prostorskih podatkov arheoloških raziskav po odločbah (kulturnovarstvenih soglasij za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline) izdanih v letu 2014, ki jih je ZVKDS kot prve obdelal za potrebe bodoče migracije prostorske baze rezultatov v aplikacijo eArheologija. Za leto 2014 je bilo oddanih 385 strokovnih poročil arheoloških raziskav, s 411-timi raziskovalnimi postopki in območji raziskav. Preverilo se je ali so strokovnim poročilom sploh bili priloženi prostorski podatki/poligoni v digitalni obliki in ali so ti skladni s pravilnikom o arheoloških raziskavah. Od skupno 441 poligonov območij raziskav je bilo s pravilnikom skladnih 192 oz. 44 % oddanih poligonov, neskladnih oziroma manjkajočih poligonov pa je bilo 249 oz. 56 %.

Slednji so bili na podlagi različnih parametrov naknadno zrisani v digitalni obliki. 114 oz. 46 % poligonov je bilo mogoče georeferencirati in vektorizirati na podlagi skenogramov načrtov iz slik ali prilog v

poročilu. 46 oz. 19 % poligonov je bilo določenih na podlagi dimenzij načrtov oziroma fotografij v poročilu. Temu je sledilo 44 oz. 18 % primerov, ko so bili poligoni določeni na podlagi dimenzij v tekstu poročila. 21 oz. 8 % poligonov je bilo oddanih v digitalni obliki, ki pa so morali biti georeferencirani. V 13 oz. 5 % je bila širina poligona določena arbitrarno in v 11 oz. 4 % so bili poligoni določeni na podlagi prostorskih podatkov Gospodarske javne infrastrukture, DOF ali LiDAR.

Kar ti podatki kažejo je, da izvajalci največkrat niso oddali s pravilnikom zahtevanih prilog (med njimi poligon zunanje meje območja raziskave), ki so sestavni del poročanja. Z določanjem poligonov območij arheoloških raziskav na podlagi drugih virov se znižuje kakovost in natančnost teh podatkov. Z uvedbo aplikacije eArheologija (v drugi polovici 2021) pričakujemo, da se bo zaradi obvezne oddaje poligona arheološke raziskave v digitalni obliki situacija vsaj normativno izboljšala. V eni od naslednjih številkih revije Arheo načrtujemo tudi objavo daljšega članka, kjer se bo predstavila statistika oddanih poligonov arheoloških raziskav skozi daljše obdobje, izpostavila problematika natančnosti oddanih poligonov in predstavilo nekatere rešitve za izboljšanje tega dela arheoloških raziskav.

	Oddani poligoni, skladni s pravilnikom		Poligon, določen po dimenzijah v tekstu poročila
	Poligon, določen na podlagi georeferenciranih in vektoriziranih načrtov		Dimenzije poligonov, določene arbitrarno
	Poligon, določen po GJI, DOF, LiDAR		Poligon, določen po dimenzijah načrtov/fotografij v poročilu
	Oddani poligoni, dodatno georeferencirani		

Statistični prikaz ustreznosti oz. neustreznosti oddanih poligonov območij arheoloških raziskav za leto 2014.

Seznam kulturnovarstvenih soglasij – dovoljenj za arheološke raziskave oz. odstranitve arheoloških ostalin, izdanih v letu 2019

Brigita Petek

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
1. Ajdovščina	Ajdovščina - Arheološko najdišče Castra	3	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0115
2. Ankaran	Ankaran - Arheološko najdišče Bonifika	29080	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0473
3. Ankaran	Ankaran - Arheološko najdišče Hotel Adria	1330	arheološki testni izkop	Skupina Stik	19-0565
4. Ankaran	Ankaran - Arheološko najdišče Hotel Adria	1330	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0080
5. Begunje na Gorenjskem	Begunje na Gorenjskem - Grad Kamen	207	arheološke raziskave ob gradnji	A & K, d.o.o.	19-0371
6. Begunje pri Cerknici	Begunje pri Cerknici - Arheološko najdišče	28806	arheološki strukturni pregled, stavbna analiza in čiščenje površin, arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0330
7. Bevke	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0366
8. Bevke	Bevke - Arheološko najdišče Gradišče-Zagradišče	11139	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0091
9. Bič	Zagorica pri Velikem Gabru - Arheološko najdišče Zagorica-Bič	15513	arheološke raziskave ob gradnji	Zavod INSITU	19-0168
10. Bilje	Vrtojba - Arheološko najdišče Ronki	20116	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0090
11. Binkelj	Binkelj - Antični vodovod	12112	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0111
12. Binkelj	Binkelj - Antični vodovod	12112	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0125
13. Bistrica ob Sotli	Bistrica ob Sotli - Trško naselje	4592	arheološko dokumentiranje uničenja, arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0118
14. Bistrica ob Sotli	Bistrica ob Sotli - Trško naselje	4592	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0229
15. Blatna Brezovica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0391
16. Bled	Bled - Arheološko najdišče Grad	23	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Skupina Stik	19-0263
17. Bled	Bled - Arheološko najdišče Grad	23	arheološki podpovršinski pregled, arheološki strukturni pregled, stavbna analiza in čiščenje površin	Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani	19-0227
18. Bled	Bled - Arheološko najdišče Žale	13077	arheološke raziskave ob gradnji	A & K, d.o.o.	19-0083
19. Bled	Bled - Arheološko najdišče Grad	23	arheološke raziskave ob gradnji	ArheoAlpe	19-0493

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
20. Bled	Bled - Arheološko najdišče Blejsko jezero	13074	arheološke raziskave ob gradnji	ArheoAlpe	19-0199
21. Bled	Bled - Blejski grad	24	arheološke raziskave ob gradnji	A & K, d.o.o.	19-0217
22. Borovnica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0116
23. Borovnica	Borovnica - Ostanke borovniškega viadukta	6031	arheološki testni izkop	MAGELAN SKU-PINA d.o.o.	19-0097
24. Borovnica	Ljubljana - Kulturna krajina Ljubljansko barje	11819	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0543
25. Bovec	Bovec - Arheološko najdišče Devica Marija v Polju	17705	arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0049
26. Bovec	Bovec - Žarno grobišče Radulje	17708	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0464
27. Bovec	Bovec - Arheološko najdišče Devica Marija v Polju	17705	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0096
28. Branik	Branik - Grad Rihemberk	40	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0223
29. Breg pri Zagradcu	Velike Rebrce - Rimsko grobišče	15715	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0379
30. Brege	Drnovo - Arheološko najdišče Neviodunum	128	geofizikalni pregled, arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0289
31. Brege	Drnovo - Arheološko najdišče Neviodunum	128	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0484
32. Brest	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0185
33. Brezje	Brezje - Arheološko območje	10907	arheološke raziskave ob gradnji	Filipidis d.o.o.	19-0432
34. Breznik	Breznik pri Črnomlju - Prazgodovinska naselbina	19862	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0162
35. Brezovica	Brezovica pri Ljubljani - Rimska cesta	11403	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0102
36. Brezovica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0301
37. Brezovica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0492
38. Brezovica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0043
39. Brezovica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0106
40. Brezovica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0489
41. Brezovica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0147
42. Brezovica pri Ljubljani	Brezovica pri Ljubljani - Rimska cesta	11403	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0409
43. Brezovica pri Ljubljani	Ljubljana - Kulturna krajina Ljubljansko barje	11819	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0421
44. Brezovica pri Ljubljani	Brezovica pri Ljubljani - Rimska cesta	11403	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0187

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
45. Brezovica pri Ljubljani	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0510
46. Brezovica pri Ljubljani	Brezovica pri Ljubljani - Arheološko najdišče Na Cegunci	11402	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	AVGUSTA d.o.o.	19-0343
47. Brezovica pri Ljubljani	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0463
48. Brezovica pri Ljubljani	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0143
49. Brezovica pri Ljubljani	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0542
50. Brežice	Brežice - Arheološko najdišče Mestno jedro-Sejmišče	10777	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0145
51. Brežice	Brežice - Arheološko najdišče Mestno jedro-Sejmišče	10777	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0018
52. Brod v Podbočju	Veliko Mraševo - Arheološko najdišče Gramoznica	16538	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0126
53. Brod v Podbočju	Veliko Mraševo - Arheološko najdišče Gramoznica	16538	arheološko izkopavanje	Arhos d.o.o.	19-0273
54. Bukova Gora	Bukova Gora - Opuščena kočevarska vas Srednja Bukova Gora	19527	arheološki testni izkop	Filipidis d.o.o.	19-0413
55. Bušinec	Bušinec - Prazgodovinska naselbina Dolnji Bušinec	21411	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0037
56. Butajnova	Butajnova - Arheološko območje	21906	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0367
57. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0280
58. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0278
59. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Primož Stergar s.p.	19-0186
60. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0238
61. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0242
62. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0272
63. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološki površinski pregled, arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0148
64. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0570
65. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0310
66. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0535

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
67. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0265
68. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0501
69. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0470
70. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0072
71. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0130
72. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Pokrajinski muzej Celje	19-0056
73. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0476
74. Celje	Celje - Arheološko najdišče Celje	56	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0560
75. Cerklje na Gorenjskem	Cerklje na Gorenjskem - Vaško jedro	9449	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0341
76. Cerklje ob Krki	Cerklje ob Krki - Arheološko najdišče	10562	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0213
77. Cerknica	Cerknica - Arheološko najdišče Cerknica	65	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0342
78. Cerknica	Cerknica - Arheološko najdišče Cerknica	65	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0415
79. Cerknica	Cerknica - Arheološko najdišče Cerknica	65	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0161
80. Cerknica	Cerknica - Arheološko najdišče Cerknica	65	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0197
81. Cetore, Malija, Dvori nad Izolo	Cetore - Arheološko najdišče Medljan	21658	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0196
82. Col	Col - Arheološko najdišče Col in Šance	4954	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Samo Hvalec s.p.	19-0008
83. Col	Col - Arheološko najdišče Col in Šance	4954	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0338
84. Češnjice pri Trebelnem	Češnjice pri Trebelnem - Plano grobišče Florjančičeva hiša	26599	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0283
85. Črenšovci	Črenšovci - Arheološko območje Kamensčice	29941	arheološki testni izkop	Pomurski muzej Murska Sobota	19-0555
86. Črešnjice	Črešnjice pri Otočcu - Arheološko najdišče Rupe	27657	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0068
87. Črna vas	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0047
88. Črna vas	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0146
89. Črnomelj	Črnomelj - Mestno jedro	87	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0247

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
90. Črnomelj	Črnomelj - Arheološko najdišče Loka-Okljuk	9839	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0228
91. Črnomelj	Črnomelj - Arheološko najdišče Mestno jedro	9839	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Skupina Stik	19-0244
92. Črnomelj	Črnomelj - Arheološko najdišče Čardak	20280	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0156
93. Črnomelj	Črnomelj - Mestno jedro	87	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0153
94. Črnomelj	Črnomelj - Arheološko najdišče Sadež	9840	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0165
95. Črnomelj	Črnomelj - Arheološko najdišče Trdinova ulica	9838	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0237
96. Črnomelj	Črnomelj - Mestno jedro	87	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0134
97. Črnomelj	Črnomelj - Mestno jedro	87	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0380
98. Črnomelj	Črnomelj - Mestno jedro	87	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0220
99. Črnomelj	Griblje - Arheološko najdišče ob Kolpi	10094	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0007
100. Črnuče	Ljubljana - Arheološko najdišče Tabor nad Črnučami	20794	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0022
101. Dobec	Dobec - Arheološko območje Štritof	10917	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0568
102. Dobova	Dobova - Arheološko območje	9804	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0381
103. Dobova	Dobova - Arheološko območje	9804	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0297
104. Dobova	Dobova - Arheološko območje	9804	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0465
105. Dobova	Dobova - Arheološko območje	9804	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0015
106. Dobova	Dobova - Arheološko območje	9804	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0063
107. Dobravlje	Dobravlje - Grobišče Vrčon Konc	12156	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0243
108. Dobrova	Dobrova - Arheološko območje	9804	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0485
109. Dobrova	Dobrova pri Ljubljani - Arheološko najdišče Dobrova	22671	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0167
110. Dolenja Nemška vas	Dolenja Nemška vas - Arheološko območje Grumblice	3402	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0292
111. Dolenja Straža	Straža pri Novem mestu - Arheološko območje Dolenja Straža	22750	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0175
112. Dolnje Prapreče	Dolnje Prapreče - Arheološko najdišče Kazinar	26616	arheološki testni izkop	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0389
113. Drama, Roje	Drama - Območje srednjeveškega mesta Gutenwerth	8614	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0107

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
114. Dravograd	Dravograd - Trško jedro	7381	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0430
115. Drnovo	Drnovo - Arheološko najdišče Neviodunum	128	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0071
116. Drnovo	Velika vas pri Krškem - Arheološko najdišče	9815	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0207
117. Drnovo	Drnovo - Arheološko najdišče Neviodunum	128	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0387
118. Drnovo	Drnovo - Arheološko najdišče Neviodunum	128	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0204
119. Drnovo	Mrtvice - Arheološko najdišče	9813	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0019
120. Drnovo	Drnovo - Arheološko najdišče Neviodunum	128	arheološko dokumentiranje uničenja	PJP d.o.o.	19-0042
121. Drnovo	Drnovo - Arheološko najdišče Neviodunum	128	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0074
122. Dvor	Stanežiče - Rimskodobno grobišče	28644	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0461
123. Dvorje	Cerklje na Gorenjskem - Grad Strmol	7903	arheološke raziskave ob gradnji	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0108
124. Golek	Golek pri Krškem - Prazgodovinsko grobišče	16512	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0142
125. Gorenje	Gorenje pri Kočevju - Arheološko območje Gorenje	11977	arheološki testni izkop, arheološki podpovršinski pregled	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0176
126. Gorenje Brezovo	Gorenje Brezovo - Arheološko območje	15744	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0182
127. Gorenje pri Kočevju	Gorenje pri Kočevju - Arheološko območje Gorenje	11977	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Filipidis d.o.o.	19-0012
128. Gorenje Skopice	Gorenje Skopice - Villa rustica Pečina	15568	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0202
129. Gorenji Vrsnik	Gorenji Vrsnik - Cerkev sv. Tomaža	2725	arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0504
130. Goričane	Goričane - Arheološko najdišče Stari grad	22863	arheološke raziskave ob gradnji	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0179
131. Goriče pri Famljah	Goriče pri Famljah - Arheološko najdišče V Snožetih	27537	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0277
132. Gornja Radgona	Gornja Radgona - Prazgodovinska naselbina Grajski grič	6674	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0334
133. Gradac	Podzemelj - Arheološko najdišče Kučar	11118	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0059
134. Gradac	Podzemelj - Arheološko najdišče Kučar	11118	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	AVGUSTA d.o.o.	19-0011
135. Gradišče	Gradišče nad Pijavo Gorico - Arheološko najdišče Gradišče	16739	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0005

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
136. Gradišče	Gradišče nad Pijavo Gorico - Arheološko najdišče Gradišče	16739	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0521
137. Gradišče	Gradišče nad Pijavo Gorico - Arheološko najdišče Gradišče	16739	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0370
138. Gradišče	Gradišče nad Pijavo Gorico - Arheološko najdišče Gradišče	16739	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0003
139. Gradišče pri Divači	Gradišče pri Divači - Arheološko najdišče Gradišče	7273	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0431
140. Grahovo	Grahovo - Arheološko območje Podlopate	10933	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0262
141. Grahovo	Grahovo - Prazgodovinska gradišča	10931	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0151
142. Grajena	Grajena - Prazgodovinska naselbina	14503	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0050
143. Griblje	Griblje - Arheološko najdišče ob Kolpi	10094	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0552
144. Grm	Podzemelj - Arheološko najdišče Kučar	11118	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	18-0312
145. Grosuplje	Grosuplje - Arheološko najdišče Ob železnici	11867	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0226
146. Grosuplje	Grosuplje - Arheološko najdišče Ob železnici	11867	arheološko dokumentiranje uničenja, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0323
147. Grosuplje	Grosuplje - Arheološko območje Brinjski hrib	11865	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0286
148. Gumberk	Struga pri Otočcu - Grad	8661	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0281
149. Gumberk	Struga pri Otočcu - Grad	8661	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0469
150. Hajdina	Zgornja Hajdina - Arheološko najdišče Zgornja Hajdina	6484	arheološke raziskave ob gradnji	Samo Hvalec s.p.	19-0403
151. Hraše	Smlednik - Arheološko najdišče Stari grad	22065	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0236
152. Hrvatini	Hrvatini - Arheološko najdišče Božiči	1380	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0294
153. Hrvatini	Hrvatini - Arheološko najdišče Božiči	1380	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0293
154. Ig	Ig - Rimskodobna vaška naselbina	11406	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0053
155. Ig	Ig - Rimskodobna vaška naselbina	11406	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Matevž Lavrinc s.p.	19-0066
156. Ilirska Bistrica	Ilirska Bistrica - Cerkev sv. Petra	3696	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0546
157. Ilirska Bistrica	Ilirska Bistrica - Arheološko območje Gradina	8461	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0532

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
158. Ivančna Gorica	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0547
159. Ivančna Gorica	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0344
160. Ivančna Gorica	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	Tica Sistem d.o.o.	19-0266
161. Ivančna Gorica	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0333
162. Ivančna Gorica	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0399
163. Ivančna Gorica	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0351
164. Ivančna Gorica	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilna grobišča	821	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0205
165. Ivančna Gorica	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0210
166. Izola	Izola - Arheološko najdišče Izola mesto	194	arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0131
167. Izola	Izola - Arheološko najdišče Izola mesto	194	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0127
168. Izola	Izola - Arheološko najdišče Izola mesto	194	arheološke raziskave ob gradnji	Univerza na Primorskem	19-0529
169. Javorje	Javorje pri Delnicah - Antični vodovod	12129	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0191
170. Javorje	Javorje pri Obrovu - Cerkev sv. Janeza Evangelista	3685	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0566
171. Jerinov Grič	Jerinov Grič - Zaporni zid na Smrekovcu	9744	arheološke raziskave ob gradnji	Tica Sistem d.o.o.	19-0419
172. Jezero	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0483
173. Jezero	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0401
174. Jezero	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0400
175. Jezero	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Herodot, Inštitut za odkrivanje, raziskovanje in ohranjanje kulturne dediščine	19-0550
176. Jurka vas	Jurka vas - Arheološko območje Pučne	21413	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0426
177. Kal nad Kanalom	Kal nad Kanalom - Gradišče Na gradu pod Zabrdom	4742	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0235
178. Kalce	Kalce pri Logatcu - Arheološko območje Tičnica	11100	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0425
179. Kamnik	Kamnik - Mestno jedro	213	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0460
180. Kamnik pod Krimom	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0382

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
181. Kapljišče	Podzemelj - Arheološko najdišče Podzemelj	552	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0225
182. Kašelj	Ljubljana - Arheološko najdišče Spodnji Kašelj	14900	arheološki testni izkop	Skupina Stik	19-0009
183. Klanec	Klanec - Prazgodovinska naselbina	15128	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0567
184. Kobarid	Kobarid - Prazgodovinska in rimskodobna naselbina Gradič	226	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0004
185. Kobarid	Kobarid - Trško jedro	225	arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0180
186. Kobarid	Kobarid - Prazgodovinska in rimskodobna naselbina Gradič	226	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0212
187. Kočevje	Kočevje - Arheološko najdišče Čez progo	11983	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0322
188. Kočevje	Kočevje - Arheološko najdišče Čez progo	11983	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0291
189. Kolomban	Kolomban - Arheološko najdišče sv. Kolomban	1378	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0105
190. Koper	Koper - Arheološko najdišče Koper	236	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0061
191. Koper	Koper - Arheološko najdišče Koper	236	arheološki testni izkop	Skupina Stik	19-0275
192. Koper	Koper - Arheološko najdišče Koper	236	arheološko izkopavanje, arheološke raziskave ob gradnji	Univerza na Primorskem	19-0347
193. Koper	Koper - Arheološko najdišče Pri Angelu	16581	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0069
194. Koper	Koper - Arheološko najdišče Koper	236	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0328
195. Koper	Koper - Arheološko najdišče Pri Angelu	16581	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0420
196. Koper	Koper - Arheološko najdišče Koper	236	arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0495
197. Koper	Koper - Arheološko najdišče Koper	236	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0138
198. Koper	Koper - Arheološko najdišče Markovec	1392	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0441
199. Koper	Koper - Cerkev Marijinega vnebovzvetja	239	arheološko izkopavanje	AVGUSTA d.o.o.	19-0299
200. Koreno	/	/	arheološki površinski pregled, arheološki podpovršinski pregled	ZVKDS CPA	19-0354
201. Kostanjevica na Krki	Kostanjevica na Krki - Arheološko najdišče Kostanjevica	263	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0248
202. Kozarišče	Kozarišče - Arheološko najdišče Okljuk	27147	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0364

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
203. Kranj	Kranj - Arheološko najdišče Mestno jedro	10129	arheološke raziskave ob gradnji	Luxor, Arheološke raziskave, Luka Rozman s.p.	19-0290
204. Kranj	Kranj - Arheološko najdišče Lajh	5145	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0571
205. Kranj	Kranj - Arheološko najdišče Mestno jedro	10129	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0454
206. Kranj	Kranj - Prazgodovinsko grobišče v Stošičevi ulici	23580	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0253
207. Kranjska Gora	Julijske Alpe - Triglavski narodni park	7593	arheološki testni izkop, drugi arheološki pregledi in vzorčenja	AVGUSTA d.o.o.	19-0438
208. Krka	Krka - Vas	23649	arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0472
209. Krško	Krško - Arheološko najdišče Mesto	16574	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0541
210. Krško	Krško - Arheološko najdišče Mesto	16574	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0317
211. Krško	Krško - Arheološko najdišče Stara vas	16518	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0346
212. Krško	Krško - Arheološko najdišče Mesto	16574	arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0349
213. Kubed	Kubed - Tabor in cerkev sv. Florijana	1318	arheološke raziskave ob gradnji, arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0311
214. Kungota pri Ptujju	Kungota pri Ptujju - Del rimskega vodovoda med Framom in Ptujem	6509	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0158
215. Lanišče, Pijava Gorica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0077
216. Laško	Laško - Arheološko območje trškega jedra	12264	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0231
217. Laško	Laško - Arheološko območje trškega jedra	12264	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0233
218. Laško	Laško - Arheološko območje Zdravilišče Laško	12265	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0232
219. Lemberg pri Novi cerkvi	Lemberg pri Novi Cerkvi - Grad Lemberg	4369	arheološki strukturni pregled, stavbna analiza in čiščenje površin, arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0456
220. Leskovec pri Krškem	Leskovec pri Krškem - Arheološko najdišče Leskovec	16521	arheološko dokumentiranje uničenja	Arheološke raziskave, Dunja Salecl s.p.	19-0016
221. Leskovec pri Krškem	Leskovec pri Krškem - Arheološko najdišče Leskovec	16521	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0214
222. Libeliče	Libeliče - Cerkev sv. Martina	3101	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0429
223. Litija	Litija - Arheološko območje Mesto	22875	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0378
224. Litija	Litija - Arheološko območje Mesto	22875	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0466

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
225. Ljubecna	/	/	arheološki testni izkop, ostalo/ terestične meritve	Arhos d.o.o.	19-0255
226. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Prule	29688	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0034
227. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče ob Tržaški cesti	18810	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0505
228. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0300
229. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0271
230. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Muzej in galerije mesta Ljubljane in drugi izvajalci	19-0029
231. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0014
232. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0325
233. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Glinica	14896	arheološki površinski pregled	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0269
234. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0516
235. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Koseze	30226	arheološki testni izkop	Tica Sistem d.o.o.	19-0321
236. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Glinica	14896	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0190
237. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Prule	29688	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0198
238. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0524
239. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Zgornja Zadobrova	17783	arheološki testni izkop	Tica Sistem d.o.o.	19-0095
240. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Dobrava	14893	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0528
241. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0173
242. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0264
243. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane in drugi izvajalci	19-0573
244. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0172
245. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani	19-0315
246. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane; Skupina Stik	19-0259
247. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Koseze	30226	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0104

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
248. Ljubljana	Ljubljana - Kolišče Ilovica	14362	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0395
249. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0365
250. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološki testni izkop	Arhej d.o.o.	19-0046
251. Ljubljana	Ljubljana - Grobišče Ježica	14907	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0557
252. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane; Skupina Stik	19-0020
253. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Koseze	30226	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Samo Hvalec s.p.	19-0362
254. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Vevče-Polje	18812	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0337
255. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Dravlje	14894	arheološki testni izkop	Luxor, Arheološke raziskave, Luka Rozman s.p.	19-0398
256. Ljubljana	Ljubljana - Antični vodovod pod Šišenskim hribom	14891	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0350
257. Ljubljana	Ljubljana - Grobišče Ježica	14907	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0359
258. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Črnuče	14892	arheološki testni izkop	Arheološka raziskovanje, svetovanje in izobraževanje, Šimon Sterle s.p.	19-0427
259. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Prule	29688	arheološko izkopavanje	Tica Sistem d.o.o.	19-0414
260. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Rakovnik	14899	arheološki testni izkop	Muzej in galerije mesta Ljubljane in drugi izvajalci	19-0417
261. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče ob Tržaški cesti	18810	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0390
262. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Koseze	30226	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Tica Sistem d.o.o.	19-0406
263. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Glinica	14896	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0216
264. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0439
265. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Zavoglje	18807	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0336
266. Ljubljana	/	/	(dvig ostankov letala Supermarine Spitfire)	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0357
267. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0234
268. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0166
269. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Skupina Stik	19-0086

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
270. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče ob Tržaški cesti	18810	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0085
271. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Tabor nad Črnučami	20794	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0363
272. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Brdo-Vrhovci	22732	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0335
273. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Stožice	14901	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0160
274. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Roje pri Vikračah	18803	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0192
275. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Glinica	14896	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0230
276. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Rakovnik	14899	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0081
277. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0307
278. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane in konzorcij ARKLJ	19-0136
279. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Ljubljana	329	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane	19-0021
280. Ljubljana	Ljubljana - Arheološko najdišče Stožice	14901	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0099
281. Ljubljansko barje	Ljubljana - Kulturna krajina Ljubljansko barje	11819	arheološke raziskave ob gradnji	Inštitut za arheologijo ZRC SAZU	19-0518
282. Ljubljansko barje	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	Inštitut za arheologijo ZRC SAZU	19-0428
283. Ljubno ob Savinji	Ljubno ob Savinji - Triško jedro	4450	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0279
284. Log	Log - Arheološko najdišče Groblje	14741	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0171
285. Log	Log - Arheološko najdišče Groblje	14741	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0372
286. Log pri Brezovici	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0121
287. Logatec	Logatec - Arheološko najdišče Longaticum	11102	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0060
288. Logatec	Logatec - Arheološko najdišče Longaticum	11102	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0030
289. Logatec	Jerinov Grič - Zaporni zid na Smrekovcu	9744	arheološki strukturni pregled, stavbna analiza in čiščenje površin	ZVKDS CPA	19-0128
290. Logatec	Logatec - Arheološko najdišče Longaticum	11102	arheološki testni izkop	Tica Sistem d.o.o.	19-0109
291. Logatec	Logatec - Arheološko najdišče Longaticum	11102	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0287
292. Logatec	Logatec - Arheološko najdišče Longaticum	11102	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0478

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
293. Logatec	Logatec - Arheološko najdišče Longaticum	11102	arheološki testni izkop	Tica Sistem d.o.o.	19-0527
294. Lovrenc na Dravskem polju	Lovrenc na Dravskem polju - Arheološko najdišče Kratke njive	6474	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0490
295. Lož	Lož - Arheološko najdišče Lož	10942	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0270
296. Lož	Lož - Arheološko najdišče Lož	10942	arheološki testni izkop	Arheološka raziskovanje, svetovanje in izobraževanje, Šimon Sterle s.p.	19-0444
297. Lukačevci, Mlajtinci, Ivanci, Lendava	Nedelica - Gomilno grobišče	1130	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0304
298. Mačkovec pri Dvoru	Mačkovec pri Dvoru - Rimskodobna naselbina in grobišče	8618	ostalo/izravnalni ukrep		
299. Mala Kostrevnica	Mala Kostrevnica - Prazgodovinsko grobišče Teroh	19949	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0209
300. Mali Korinj	Mali Korinj - Arheološko območje	15889	arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0385
301. Mali Osolnik	Mali Osolnik - Gradišče sv. Jakob	16121	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0075
302. Maribor	Maribor - Mestno jedro	424	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0530
303. Maribor	Maribor - Arheološko najdišče Studenci	30604	arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0110
304. Maribor	Maribor - Arheološko območje Spodnje Radvanje	14393	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0507
305. Markišavci, Puconci	Markišavci - Arheološko območje Njiva	29507	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0498
306. Matena	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0087
307. Matena	Matena - Arheološko najdišče Lanišče	11415	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0488
308. Medvode	Medvode - Arheološko najdišče Svetje	22861	arheološko izkopavanje	AVGUSTA d.o.o.	19-0424
309. Medvode	Medvode - Arheološko najdišče Svetje	22861	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	Samo Hvalec s.p.	19-0392
310. Medvode	Ladja - Rimskodobno grobišče ob železniški progi	22862	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0355
311. Medvode	Medvode - Arheološko najdišče Svetje	22861	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0405
312. Mengeš	Topole - Arheološko najdišče Pri znamenju	29211	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0040

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
313. Mengeš	Mengeš - Arheološko območje Gobavica	9718	arheološki testni izkop	Luxor, Arheološke raziskave, Luka Rozman s.p.	19-0487
314. Meniška vas	Dolenjske Toplice - Arheološko najdišče Cvinger	110	arheološki podpovršinski pregled	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0082
315. Metlika	Metlika - Naselbina na Veselici	11096	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0113
316. Metlika	Metlika - Arheološko območje Metlika	9562	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0092
317. Metlika	Metlika - Arheološko najdišče mestno jedro Metlika	11089	arheološko izkopavanje	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0377
318. Metnaj	Metnaj - Arheološko najdišče Praprešče	15750	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0361
319. Mihalovec	Dobova - Arheološko območje	9804	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0032
320. Miren	Miren - Arheološko najdišče Ob pokopališču	17660	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0256
321. Mislinjska Dobrava	Mislinjska Dobrava - Rimska cesta Celeia-Virunum	7954	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0500
322. Most na Soči	Most na Soči - Arheološko najdišče Sveta Lucija	470	arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0480
323. Most na Soči	Most na Soči - Arheološko najdišče Sveta Lucija	470	arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0045
324. Most na Soči	Most na Soči - Arheološko najdišče Sveta Lucija	470	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0203
325. Moste	Moste - Arheološko območje Žumrova njiva	28770	arheološke raziskave ob gradnji	A & K, d.o.o.	19-0411
326. Moškanjci	Gorišnica - Rimska cesta Poetovio-Savaria	29701	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0028
327. Mozirje	Mozirje - Staro trško jedro	4452	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0295
328. Mozirje	Mozirje - Staro trško jedro	4452	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0451
329. Mrtvice	Mrtvice - Arheološko najdišče	9813	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0251
330. Naklo	Naklo - Arheološko območje Pivka	16382	arheološke raziskave ob gradnji	Luxor, Arheološke raziskave, Luka Rozman s.p.	19-0376
331. Nemška vas	Nemška vas - Arheološko najdišče Ajdovska jama	6032	arheološki testni izkop	Skupina Stik	19-0137
332. Nemška vas	Nemška vas - Cerkev sv. Štefana	1958	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0055
333. Notranje Gorice	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0051
334. Nova Cerkev	Nova Cerkev - Trško naselje	12183	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0499
335. Novo mesto	Novo mesto - Arheološko najdišče Groblje	8709	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0332

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
336. Novo mesto	Novo mesto - Arheološko območje Velike njive	9447	arheološke raziskave ob gradnji	Luxor, Arheološke raziskave, Luka Rozman s.p.	19-0368
337. Novo mesto	Novo mesto - Arheološko najdišče Mestno jedro-Kandija	493	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0026
338. Novo mesto	Novo mesto - Arheološko najdišče Marof	8710	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0458
339. Ocizla	/	/	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Inštitut za arheologijo ZRC SAZU	19-0054
340. Oplotnica	Oplotnica - Arheološko območje Oplotnica	29857	ostalo/izravnalni ukrep		
341. Orehovec	Orehovec - Arheološko območje Gorenji-Dolenji Orehovec	16526	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0141
342. Ormož	Ormož - Rimska cesta Poetovio-Savaria	29700	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0024
343. Ortnek	Ortnek - Arheološko najdišče Stari grad	13405	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Arhej d.o.o.	19-0482
344. Paradišče	Zgornja Slivnica - Arheološko najdišče Magdalenaenska gora	880	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0201
345. Petrova vas	Rožanec - Prazgodovinska in rimskodobna naselbina	20281	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0252
346. Petrušnja vas	Petrušnja vas - Arheološko najdišče Centov hrib	15722	arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0284
347. Pijava Gorica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0006
348. Piran	Piran - Arheološko najdišče Piran mesto	24978	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0448
349. Piran	Piran - Arheološko najdišče Piran mesto	24978	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0027
350. Piran	Piran - Arheološko najdišče Piran mesto	24978	arheološki testni izkop, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	18-0199
351. Piran	Piran - Arheološko najdišče Piran mesto	24978	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0254
352. Piran	Piran - Arheološko najdišče Piran mesto	24978	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0249
353. Pivka	Pivka - Arheološko območje Kerin	4779	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0100
354. Planina	Planina - Trško naselje	525	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0215
355. Podgora	Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri železnici	29204	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0164
356. Podklanec, Ogulin	Ogulin - Arheološko območje	812	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0154
357. Podkraj	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0544

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
358. Podkraj	Podkraj - Arheološko najdišče Na Tratah	12163	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0123
359. Podpeč	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0423
360. Podplešivica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0511
361. Podraga	Podraga - Cerkev sv. Mohorja in Fortunata	3922	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0502
362. Podreber	Podreber - Arheološko najdišče sv. Elizabeta	22440	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0144
363. Podskrajnik	Podskrajnik - Bronastodobna naselbina Lopatni hrib	29693	arheološko izkopavanje	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0298
364. Podskrajnik	Podskrajnik - Bronastodobna naselbina Lopatni hrib	29693	arheološko izkopavanje	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0383
365. Podzemelj	Podzemelj - Arheološko najdišče Podzemelj	552	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0195
366. Podzemelj	Podzemelj - Arheološko najdišče Podzemelj	552	arheološko izkopavanje	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0434
367. Podzemelj	Podzemelj - Arheološko najdišče Kučar	11118	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0155
368. Polhov Gradec	Polhov Gradec - Arheološko najdišče	16269	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0386
369. Polhov Gradec	Polhov Gradec - Arheološko najdišče	16269	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0057
370. Poljane nad Škofjo Loko	Poljane nad Škofjo Loko - Arheološko najdišče Sv. Martin	29838	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0257
371. Poljšica pri Gorjah	Poljšica pri Gorjah - Grobišče Na Stovcu	13094	arheološke raziskave ob gradnji	Maruša Urek, Arheološke raziskave s.p.	19-0327
372. Polzela	Polzela - Vaško jedro	24569	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0206
373. Pomjan	Pomjan - Arheološko najdišče Straža	17031	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0462
374. Ponikve	Ponikve na Šentviški planoti - Cerkev Marijinega obiskovanja	3928	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0519
375. Postojna	Postojna - Arheološko najdišče Sovič	9601	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0569
376. Prebold	Prebold - Trško jedro	24570	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0523
377. Preddvor	Preddvor - Park graščine Preddvor	14233	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0384
378. Predgrad in Dol	Predgrad - Ruševine gradu Poljane	11990	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0508
379. Predjama	Predjama - Grad Jama	569	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0536

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
380. Prevalje	Prevalje - Arheološko najdišče Zagrad	7630	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0117
381. Prevalje	Prevalje - Arheološko najdišče Zagrad	7630	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0065
382. Pristavlja vas	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilna grobišča	821	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0471
383. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Desni breg	9156	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0393
384. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološki testni izkop	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0373
385. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0396
386. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0058
387. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0440
388. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče ob Selski cesti	21029	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0433
389. Ptuj	Turnišče pri Ptuj - Prazgodovinsko grobišče	6481	arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0446
390. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološki testni izkop	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0522
391. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Desni breg	9156	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0514
392. Ptuj	Spodnja Hajdina - Arheološko najdišče Hajdina	581	arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0459
393. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0517
394. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0486
395. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološki testni izkop	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0513
396. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Desni breg	9156	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0013
397. Ptuj	Spodnja Hajdina - Arheološko najdišče Hajdina	581	arheološko dokumentiranje uničenja, arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Dunja Salecl s.p.	19-0089
398. Ptuj	Ptuj - Rimska cesta Poetovio-Savaria	6512	arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0509
399. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	ZVKDS CPA	19-0554
400. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0285
401. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	geofizikalni pregled, vzorčenje z vrtinami	ZVKDS CPA	19-0302
402. Ptuj	Ptuj - Rimska cesta Poetovio-Savaria	6512	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0258

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
403. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0268
404. Ptuj	Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg	9155	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Skupina Stik	18-0304
405. Radlje ob Dravi	Radlje ob Dravi - Trško naselje	8134	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0479
406. Radomlje	Radomlje - Arheološko najdišče	10639	arheološke raziskave ob gradnji	Luxor, Arheološke raziskave, Luka Rozman s.p.	19-0133
407. Radovljica	Radovljica - Park gradu v Radovljici	7908	geofizikalni pregled	GEARH d.o.o.	19-0276
408. Radovljica	Radovljica - Arheološko najdišče Ledine	15545	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0545
409. Radovljica	Radovljica - Arheološko območje Radovljica	599	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0494
410. Raka	Raka - Arheološko najdišče Arch	16531	arheološki strukturni pregled, stavbna analiza in čiščenje površin, arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0163
411. Rakičan	Rakičan - Grad	6791	arheološko izkopavanje	Primož Stergar s.p.	19-0025
412. Ravne na Koroškem	Ravne na Koroškem - Cerkev sv. Antona Puščavnika	3306	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0497
413. Razdelja, Nova Cerkev	Nova Cerkev - Trško naselje	12183	arheološke raziskave ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje	19-0491
414. Ribnica	Ribnica - Mestno jedro	7833	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0181
415. Rifnik	Rifnik - Arheološko najdišče Rifnik	622	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0070
416. Rifnik	Rifnik - Arheološko najdišče Rifnik	622	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0098
417. Rosalnice	Rosalnice - Arheološko najdišče Tri fare	29296	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0076
418. Sela pri Dobovi	Dobova - Arheološko območje	9804	arheološki testni izkop	Arhos d.o.o.	19-0442
419. Sevnica	Sevnica - Staro mestno jedro	9280	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0101
420. Sevnica	Log - Arheološko najdišče Groblje	14741	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0282
421. Slovenj Gradec	Slovenj Gradec - Mestno jedro	657	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0452
422. Slovenj Gradec	Slovenj Gradec - Mestno jedro	657	arheološke raziskave ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej	19-0352
423. Slovenska Bistrica	Slovenska Bistrica - Rimskodobna obcestna postaja	10660	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0246
424. Slovenska Bistrica	Slovenska Bistrica - Rimskodobna obcestna postaja	10660	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0418
425. Slovenska Bistrica	/	/	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0023

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
426. Slovenske Konjice	Slovenske Konjice - Mestno jedro	664	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	PJP d.o.o.	19-0135
427. Slovenske Konjice	Slovenske Konjice - Mestno jedro	664	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0306
428. Sobrače	Temenica - Kulturna krajina	18585	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0360
429. Soteska	Soteska ob Krki - Območje gradu Soteska	674	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0241
430. Sotina	Sotina - Gradišče Sotinski breg	30655	arheološko izkopavanje	Pomurski muzej Murska Sobota	19-0455
431. Sotina	/	/	arheološko dokumentiranje uničenja	ZVKDS CPA	19-0305
432. Spodnja Bilpa	Spodnja Bilpa - Arheološko najdišče Bilpa II, III, IV	11992	arheološki pod površinski pregled, arheološki testni izkop	Filipidis d.o.o.	19-0436
433. Spodnja Hajdina	Zgornja Hajdina - Arheološko najdišče Zgornja Hajdina	6484	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0538
434. Spodnja Nova vas	Spodnja Nova vas - Rimska cesta Celeia-Poetovio	6892	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0001
435. Spodnja Slivnica	Spodnja Slivnica - Arheološko območje Zavrh	11882	arheološke raziskave ob gradnji	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0329
436. Spodnja Slivnica	Spodnja Slivnica - Arheološko območje Zavrh	11882	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0200
437. Spodnji Duplek	Spodnji Duplek - Arheološko najdišče Nad Dupleškim potokom	8980	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Primož Stergar s.p.	19-0177
438. Stanežiče	Stanežiče - Rimskodobno grobišče	28644	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane; Skupina Stik	19-0394
439. Stanežiče	Stanežiče - Rimskodobno grobišče	28644	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0506
440. Stara Fužina	Julijske Alpe - Triglavski narodni park	7593	arheološki testni izkop	ArheoAlpe	19-0312
441. Stara Loka	Škofja Loka - Arheološko najdišče Kamnitnik	30319	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0208
442. Stara Sušica	Stara Sušica - Cerkev sv. Janez Krstnika	3787	arheološke raziskave ob gradnji	Samo Hvalec s.p.	19-0261
443. Stara vas	Krško - Arheološko najdišče Stara vas	16518	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0132
444. Stara vas	Stara vas - Arheološko najdišče Stara vas	28019	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0094
445. Stara Vrhnika	Stara Vrhnika - Arheološko območje Gornje Polje	10530	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0073
446. Stari trg	Stari trg pri Višnji Gori - Arheološko najdišče v dolini Višnjice	15752	arheološko izkopavanje	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0308
447. Stari trg	Stari trg pri Višnji Gori - Arheološko najdišče v dolini Višnjice	15752	arheološko izkopavanje	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0309

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
448. Stari trg	Stari trg pri Višnji Gori - Arheološko najdišče v dolini Višnjice	15752	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0221
449. Stari trg	Stari trg pri Višnji Gori - Arheološko najdišče v dolini Višnjice	15752	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0267
450. Stari trg	Stari trg pri Višnji Gori - Arheološko najdišče v dolini Višnjice	15752	arheološko izkopavanje	Primož Stergar s.p.	19-0036
451. Stari trg pri Ložu	Stari trg pri Ložu - Arheološko najdišče Gradišče	10975	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0150
452. Stična	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilna grobišča	821	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0319
453. Straža	Straža pri Novem mestu - Arheološko območje Dolenja Straža	22750	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0402
454. Strelac	Strelac - Arheološko najdišče Gomila	30382	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0159
455. Strmica	Jerinov Grič - Zaporni zid na Smrekovcu	9744	arheološki strukturni pregled, stavbna analiza in čiščenje površin, arheološko izkopavanje	ZVKDS CPA	19-0124
456. Strunjan	Strunjan - Cerkev Marijin-ega prikazovanja	4021	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0193
457. Sv. Anton	Sveti Anton - Arheološko najdišče Kortina	1387	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološka raziskovanja, svetovanje in izobraževanje, Šimon Sterle s.p.	19-0526
458. Sveti Jurij ob Ščavnici	Sveti Jurij ob Ščavnici - Trško jedro	945	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0033
459. Šared	Šared - Arheološko najdišče Grublje	21662	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0112
460. Šebrelje	Šebrelje - Arheološko najdišče Dolenja vas s sv. Ivanom	4790	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0540
461. Šentjanž pri Dravogradu	Šentjanž pri Dravogradu - Arheološko območje Šentjanž	29281	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0496
462. Šentjur pri Celju	Šentjur pri Celju - Zgornji trg	9036	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0240
463. Šentvid pri Stični	Šentvid pri Stični - Arheološko najdišče Grbčev dovc	15724	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0288
464. Šentvid pri Stični	Šentvid pri Stični - Arheološko najdišče Grbčev dovc	15724	arheološki testni izkop	Arhej d.o.o.	19-0477

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
465. Šentvid pri Stični	Šentvid pri Stični - Arheološko najdišče Grbčev dovč	15724	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Primož Stergar s.p.	19-0048
466. Šentvid pri Stični	Šentvid pri Stični - Arheološko najdišče Grbčev dovč	15724	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0534
467. Škale	Škale - Arheološko območje Tinč	20863	arheološki površinski pregled, arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0551
468. Škofja Loka	Škofja Loka - Grad	739	geofizikalni pregled	GEARH d.o.o.	19-0274
469. Škofja Loka	Škofja Loka - Arheološko najdišče Škofja Loka	738	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0017
470. Škofljica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0467
471. Škofljica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljane; Skupina Stik	19-0404
472. Škofljica	Lanišče - Arheološko najdišče Rupa	16740	arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0296
473. Škofljica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Arheološka raziskovanja, svetovanje in izobraževanje, Šimon Sterle s.p.	19-0572
474. Škofljica	Lanišče - Arheološko najdišče Rupa	16740	arheološki testni izkop	Arhej d.o.o.	19-0064
475. Škofljica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p.	19-0224
476. Škofljica	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološke raziskave ob gradnji	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0324
477. Škovec	Škovec pri Trebnjem - Cerkev sv. Jedrta	2600	arheološko dokumentiranje uničenja	Filipidis d.o.o.	19-0316
478. Škrilje	Podzemelj - Arheološko najdišče Podzemelj	552	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0356
479. Šmarata	Šmarata - Arheološko najdišče	10977	arheološki testni izkop	Filipidis d.o.o.	19-0447
480. Šmarješke Toplice, Straža, Novo mesto...	Vinji Vrh pri Beli Cerkvi - Arheološko najdišče Veliki Vinji vrh	30216	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0416
481. Šmartno pri Cerkljah	Šmartno pri Cerkljah - Arheološko najdišče Straža-Cerkovnek-Brinovce	9697	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0088
482. Šmartno pri Cerkljah	Šmartno pri Cerkljah - Arheološko najdišče Straža-Cerkovnek-Brinovce	9697	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0149
483. Šoštanj	Šoštanj - Trško jedro	4252	arheološke raziskave ob gradnji	Matevž Lavrinc s.p.	19-0170
484. Štanjel	Štanjel - Vas	760	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0114
485. Štanjel	Štanjel - Grad	7244	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	AVGUSTA d.o.o.	19-0313

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
486. Tinjan	Tinjan - Arheološko najdišče Kolombar	16587	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0169
487. Tišina	Tišina - Arheološko območje Pri cerkvi	9865	arheološko izkopavanje	Pomurski muzej Murska Sobota	19-0189
488. Tišina, Gradišče, Petanjci	Petanjci - Arheološko najdišče Kastelišče	9864	arheološke raziskave ob gradnji	Skupina Stik	19-0515
489. Tomišelj	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Arheološka raziskovanja, svetovanje in izobraževanje, Šimon Sterle s.p.	19-0481
490. Tomišelj	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0140
491. Tomišelj	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0139
492. Tomišelj	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0184
493. Trebnje	Trebnje - Arheološko najdišče Trebnje	776	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0562
494. Trebnje	Trebnje - Arheološko najdišče Pristava	9677	arheološke raziskave ob gradnji	Arhos d.o.o.	19-0412
495. Trebnje	Trebnje - Arheološko najdišče Pristava	9677	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0129
496. Trebnje	Trebnje - Arheološko najdišče Trebnje	776	arheološke raziskave ob gradnji	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0369
497. Trenta	Trenta - Cerkev Marije Device Lavretanske	4012	arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0314
498. Trojane	Trojane - Arheološko najdišče Atrans	781	arheološke raziskave ob gradnji	Draksler Matej s.p.	19-0374
499. Tržaški zaliv	Barka Punta Piran; Barka Brajde Piran; Barka Aura	29400 29409 27900	daljinsko zaznavanje v arheoloških raziskavah, drugi arheološki pregledi in vzorčenja	ZVKDS CPA	19-0303
500. Tupaliče	Tupaliče - Arheološko območje	9696	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0222
501. Turnšče	Turnšče - Razvaline gradu Črnelo	10656	ostalo/izravnalni ukrep		
502. Ulaka	Ulaka - Arheološko območje	10979	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0474
503. Unec	Unec - Antično grobišče	10981	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0178
504. Velenje	Velenje - Arheološko najdišče Sv. Martin	30608	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	Primož Stergar s.p.	19-0239
505. Velenje	Pesje - Arheološko najdišče Dolgo Polje	21515	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0002
506. Velika Loka	Velika Loka pri Šentlovrencu - Prazgodovinska naselbina	30600	arheološko izkopavanje	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0010
507. Velika Stara vas	Velika Stara vas - Nekropola	11893	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0388

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
508. Veliki Podlog	Veliki Podlog - Arheološko najdišče	13527	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0084
509. Veliki Podlog	Veliki Podlog - Arheološko najdišče	13527	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0183
510. Verd	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0320
511. Verd	Verd - Arheološko najdišče Verd	10531	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0468
512. Verje	Verje - Arheološko najdišče Verje	22860	arheološki testni izkop	Matevž Lavrinc s.p.	19-0353
513. Vernek	Vernek - Arheološko območje	22879	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0331
514. Vihre	Vihre - Arheološko najdišče Dolge njive-Polanci	9817	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0449
515. Vipava	Vipava - Trško jedro	817	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0219
516. Vipava	Vipava - Trško jedro	817	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0122
517. Vipava	Vipava - Trško jedro	817	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0358
518. Vipavski Križ	Vipavski Križ - Mesto	819	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0559
519. Vir pri Stični	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilna grobišča	821	arheološki testni izkop	Draksler Matej s.p.	19-0348
520. Vir pri Stični	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilna grobišča	821	arheološko izkopavanje	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0062
521. Vir pri Stični	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilna grobišča	821	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0152
522. Visoko, Srednja vas pri Šenčurju, Komenda ...	Visoko pri Kranju - Arheološko območje Hrib	29345	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0539
523. Višnje, Podkraj	Podkraj - Arheološko najdišče Na Tratah	12163	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0078
524. Vnanje Gorice	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0157
525. Vnanje Gorice	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0537
526. Vnanje Gorice	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Arheološka raziskovanja, svetovanje in izobraževanje, Šimon Sterle s.p.	19-0453
527. Vnanje Gorice	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0211
528. Vnanje Gorice	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0531

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
529. Vodice	Vodice pri Ljubljani - Arheološko območje	19330	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0435
530. Vodice	Vodice pri Ljubljani - Arheološko območje	19330	arheološki testni izkop	OKRA arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.	19-0079
531. Vodice	Vodice pri Ljubljani - Arheološko območje	19330	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0512
532. Vovše	Vače - Prazgodovinsko gradišče z grobišči	796	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0188
533. Vransko	Vransko - Arheološko območje pri avtobusni postaji	20936	arheološki testni izkop	Arhej d.o.o.	19-0318
534. Vransko	Vransko - Rimska naselbina	10407	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0422
535. Vrbljene	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	9368	arheološki testni izkop	Arheološka raziskovanja, svetovanje in izobraževanje, Šimon Sterle s.p.	19-0564
536. Vrh nad Želimljami	Vrh nad Želimljami - Arheološko najdišče sv. Peter	15947	arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0520
537. Vrh nad Želimljami	Vrh nad Želimljami - Arheološko najdišče sv. Peter	15947	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	ZVKDS CPA	19-0250
538. Vrh pri Višnji Gori, Dedni dol, Stari trg...	Vrh pri Višnji gori - Gradišče	842	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0556
539. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološke raziskave ob gradnji	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0561
540. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološki testni izkop	Tica Sistem d.o.o.	19-0041
541. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0067
542. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0443
543. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološki testni izkop	Tica Sistem d.o.o.	19-0103
544. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološke raziskave ob gradnji	Tica Sistem d.o.o.	19-0407
545. Vrhnika	Podpeč - Arheološko najdišče Ljublanica	11420	arheološke raziskave ob gradnji	Arhej d.o.o.	19-0549
546. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološki testni izkop	AVGUSTA d.o.o.	19-0035
547. Vrhnika	Vrhnika - Arheološko najdišče Nauportus	844	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0503
548. Vrhnika, Borovnica, Bistra, Verd	Bistra - Samostan Bistra	15	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0437

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
549. Vrhpeč	Vrhpeč - Arheološko najdišče Sv. Ana	8626	arheološki podpovršinski pregled, arheološki testni izkop	Luxor, Arheološke raziskave, Luka Rozman s.p.	19-0475
550. Vrhpolje pri Stični	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilna grobišča	821	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0031
551. Vrhpolje pri Šentvidu	Ivančna gorica - Arheološko najdišče	192	arheološke raziskave ob gradnji	Primož Stergar s.p.	19-0397
552. Zabošt	Zaboršt - Prazgodovinska naselbina Šumberk	13722	arheološki testni izkop	PJP d.o.o.	19-0450
553. Zadobrova	Ljubljana - Arheološko najdišče Zgornja Zadobrova	17783	arheološki testni izkop	ARHEOTERRA d.o.o.	19-0052
554. Zagorje ob Savi	Zagorje ob Savi - Okrogarjeva kolonija	15855	arheološke raziskave ob gradnji	Draksler Matej s.p.	19-0445
555. Zagorje ob Savi	Šemnik - Arheološko najdišče	14614	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0218
556. Zalog	Zalog pri Prečni - Arheološko območje Zalog	15642	arheološki testni izkop	Filipidis d.o.o.	19-0038
557. Zalog	Zalog pri Prečni - Arheološko območje Zalog	15642	arheološki testni izkop	Filipidis d.o.o.	19-0039
558. Zalog	Zalog pri Prečni - Arheološko območje Zalog	15642	arheološki testni izkop	ARHAT, arheološke raziskave, Aleš Tiran s.p.	19-0553
559. Zalog	Zalog pri Prečni - Arheološko območje Zalog	15642	arheološki testni izkop	ArheoVed, Pavla Peterle Udovič s.p.	19-0119
560. <i>zaselki občin Črnomelj, Metlika in Kočevje</i>	Breznik pri Črnomlju - Prazgodovinska naselbina	19862	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0345
561. <i>zaselki občin Dobropolje in Ribnica</i>	Podgorica - Rimsko grobišče Ratike	16208	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0340
562. <i>zaselki občin Litija, Zagorje ob Savi...</i>	Črni potok pri Litiji - Arheološko najdišče Grad Črni potok	29027	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0558
563. <i>zaselki občine Ivančna Gorica</i>	Malo Črnelo - Arheološko najdišče Škufca	15735	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0339
564. Zasip	Zasip - Arheološko najdišče	864	arheološke raziskave ob gradnji	ArheoAlpe	19-0525
565. Zasip	Zasip - Arheološko najdišče	864	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0375
566. Zatoľmin	Krnsko pogorje - Zgodovinsko območje	7162	arheološke raziskave ob gradnji	Tolminski muzej	19-0245
567. Zgornja Hajdina	Zgornja Hajdina - Arheološko najdišče Zgornja Hajdina	6484	arheološke raziskave ob gradnji	Samo Hvalec s.p.	19-0410
568. Zgornja Hajdina	Zgornja Hajdina - Arheološko najdišče Zgornja Hajdina	6484	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0533

Kraj raziskave	Enota dediščine	EŠD	Vrsta raziskave	Izvajalec	Koda raziskave
569. Zgornja Hajdina	Zgornja Hajdina - Arheološko najdišče Zgornja Hajdina	6484	arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0093
570. Zgornja Hajdina	Zgornja Hajdina - Arheološko najdišče Zgornja Hajdina	6484	arheološki testni izkop	Samo Hvalec s.p.	19-0457
571. Zgornja Ložnica	Zgornja Ložnica - Cerkev sv. Venčeslava	3472	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0563
572. Zgornje Bitnje	Zgornje Bitnje - Prazgodovinske gomile	5551	arheološke raziskave ob gradnji, arheološko izkopavanje	ArheoAlpe	19-0548
573. Zreče	Zreče - Arheološko najdišče Brinjeva gora	889	arheološki testni izkop	Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani	19-0326
574. Zreče	Zreče - Arheološko najdišče Zgornje Zreče	10347	arheološke raziskave ob gradnji	PJP d.o.o.	19-0044
575. Žadovinek	Žadovinek - Arheološko najdišče Petrovce	1327	arheološki testni izkop, arheološke raziskave ob gradnji	ZVKDS CPA	19-0174
576. Žadovinek	Žadovinek - Arheološko najdišče Petrovce	1327	arheološko dokumentiranje uničenja	PJP d.o.o.	19-0260
577. Železniki	Železniki - Fužinarska naselbina	28968	arheološke raziskave ob gradnji	AVGUSTA d.o.o.	19-0194
578. Železniki, Studeno, Kališe	Studeno - Arheološko najdišče Štalca	12152	geofizikalni pregled, arheološki površinski pregled	Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani	19-0408
579. Željne	Željne - Arheološko najdišče Ciganska jama	9351	ostalo/ mokro sejanje izkopanih plasti na nasutju pred Cigansko jamo	Inštitut za arheologijo ZRC SAZU	19-0120